

**ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

268

На основу члана 19. став 1. Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06) и члана 21. став 1. Закона о Фонду за заштиту околиша Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 33/03), на приједлог федералне министрице околиша и туризма, Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 94. сједници, одржаној 09.01.2014. године, доноси

УРЕДБУ

О НАКНАДАМА ЗА ПЛАСТИЧНЕ КЕСЕ ТРЕГЕРИЦЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Предмет Уредбе о накнадама за пластичне кесе трегерице (у даљем тексту: Уредбе) је увођење накнаде за пластичне кесе трегерице, чија дебљина стијенке не прелази 20 микрона, која одбачена онечишћује околиш.

Танке пластичне кесе са ручкама (кесе у туљцима или појединачне кесе) у које се пакује воће, поврће, ринфузни и други растресити производи су дефинисане прописом о амбалажи и нису предмет ове уредбе, осим ако се бесплатно дистрибуирају купцима на каси као кесе за купљену робу.

Овом уредбом прописују се обвезници обрачунавања и плаћања накнаде, висина и начин обрачуна и плаћања накнаде за пластичне кесе трегерице стављене у промет, те активности евидентирања и извјештавања.

Значење израза

Члан 2.

Пластична кеса трегерица (у даљем тексту: пластична кеса) је врста полиетиленске кесе, са или без адитива за разградњу, чија дебљина стијенке не прелази 20 микрона и која нема посебно израђене ручке, него су оне саставни дио пластичне кесе.

Трговац је правно или физичко лице које се бави трговином на основу регистрације, односно рјешења којим се одобрава обављање трговине и трговачких услуга на

територији Федерације Босне и Херцеговине, у складу са чланом 2. Закона о унутрашњој трговини ("Службене новине Федерације БиХ", број 40/10).

Обвезници плаћања накнаде

Члан 3.

Обвезници плаћања накнаде (у даљем тексту: обвезници плаћања) су трговци регистровани на подручју Федерације Босне и Херцеговине, који троше за властите потребе или стављају у промет пластичне кесе трегерице.

Висина и начин обрачуна и плаћања накнаде

Члан 4.

Висина накнаде за стављање у промет пластичне кесе износи 0,05 КМ по комаду, односно 50,00 КМ по једном паковању од 1000 комада пластичних кеса.

Накнаду из става 1. овог члана обвезник плаћања обрачунава на основу података о количини пластичних кеса стављених у промет према Извјештају из члана 5. став 2. Уредбе.

Накнада за стављање у промет пластичних кеса, које нису обухваћене Извјештајем из члана 6. став 3. Уредбе, износи 0,08 КМ по комаду, односно 80,00 КМ по једном паковању од 1000 комада пластичних кеса.

Обавеза плаћања накнаде из става 3. овог члана утврђује се рјешењем надлежног инспекцијског органа, обрачуната на основу разлике стварних у односу на залихе исказане у извјештајима обвезника.

Члан 5.

Обвезници плаћања, плаћају накнаду Фонду за заштиту околиша Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Фонд) ради стављања у промет пластичних кеса и то 2 пута годишње на основу Извјештаја из става 2. овог члана, а за обрачунске периоде и у роковима из члана 6. ст. 3. и 4. Уредбе.

Обвезници плаћања достављају Фонду Извјештај на Обрасцу из члана 6. став 3. о количини пластичних кеса стављених у промет у обрачунским периодима и роковима и на начин из ст. 3. и 4. члана 6. Уредбе.

Обвезници плаћања су дужни уз Извјештај доставити Фонду доказе о уплати накнаде на рачун Фонда.

Обавеза плаћања накнаде из члана 4., став 3. ове уредбе утврђује се рјешењем инспекцијског органа из члана 7., на основу разлике количине приказане у Извјештају у односу на залихе пластичних кеса, које нису приказане у Извјештају, и обвезнику плаћања налаже се да у року од 15 дана од дана пријема рјешења инспекцијског органа изврши уплату накнаде на рачун Фонда.

Обвезник плаћања је дужан доставити Фонду доказ о уплати накнаде по рјешењу надлежне инспекције.

Уколико обвезник плаћања достави Фонду Извјештај без доказа о уплати накнаде Фонд ће у року од 15 дана од дана истека рока за уплату доставити обвезнику плаћања Опомену за доставу доказа о уплати, а уколико се уплата не изврши у Опомени остављеном року, Фонд ће о томе извијестити надлежну инспекцију, ради провођења инспекцијског надзора и покретања поступка изрицања прописаних прекршајних санкција.

Евиденција и извјештавање

Члан 6.

Трговци ће водити евиденцију о количини набављених пластичних кеса, податке о потрошњи кеса и стању залиха те о достављеним извјештајима и доказима о уплати накнаде.

Фонд за заштиту околиша Федерације Босне и Херцеговине ће успоставити и водити Евиденцију достављених извјештаја и доказа о уплати накнаде за пластичне кесе.

Извјештај о количини пластичних кеса стављених у промет и доказе о уплати накнаде из става 2. члана 5. Уредбе обвезник плаћања доставља Фонду два пута годишње, на образцу чију форму и садржај прописује Фонд.

Рок за доставу полугодишњег Извјештаја је крај седмог мјесеца текуће године, а годишњег Извјештаја крај трећег мјесеца наредне године.

Инспекцијски надзор

Члан 7.

Надзор над провођењем Уредбе врше надлежне управе за инспекцијске послове: - инспекција заштите околиша и тржишна инспекција, а свако у оквиру својих надлежности на нивоу Федерације Босне и Херцеговине, кантона, града и општине.

Казнене одредбе

Члан 8.

Новчаном казном у износу од 1.000,00 КМ до 10.000,00 КМ казнит ће се за прекршај обвезник плаћања који не уплати накнаду сходно одредбама ове уредбе, не достави Извјештај о количини пластичних кеса стављених у промет, односно не достави доказ о уплати прописане накнаде у складу са стањем из Извјештаја, а све за периоде и у роковима из члана 6. став 3. и 4. Уредбе, или исказа у извјештају нетачне податке.

За прекршај из става 1. овог члана казнит ће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 500,00 КМ до 2.000,00 КМ.

Завршне одредбе

Члан 9.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В. број 140/2014
09. јануара 2014. године
Сарајево

Премијер
Нермин Никшић, с. р.

На основу члана 19. став 1. Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06) и члана 21. став 1. Закона о Фонду за заштиту околиша Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 33/03), на приједлог федералне министре околиша и туризма, Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 94. сједници, одржаној 09.01.2014. године доноси

UREDBU

О NAKNADAMA ZA PLASTIČNE KESE TREGERICE

Predmet uređivanja

Члан 1.

Predmet Uredbe о naknadama за plastične кесе tregerice (у dalјem tekstu: Uredbe) је uvodeње naknade за plastične кесе tregerice, чија deblјina stijenke ne prelazi 20 mikrona, која odbačena onečišćuje okoliš.

Tanke plastične кесе са ručkama (кесе у tulјcima или pojedinačne кесе) у које се пакује voće, povrće, rinfuzni и други rastresiti производи су deфинisane propisom о ambalaži и nisu predmet ове uredbe, osim ako се besplatno distribuiraju kupcima на kasi као кесе за kupljenu robu.

Ovom uredбом propisuју се obveznici obračunavanja и plaćanja naknade, visina и način obračuna и plaćanja naknade за plastične кесе tregerice stavlјene у promet, te aktivnosti evidentiranja и izvještavanja.

Značenje izraza

Члан 2.

Plastična кеса tregerica (у dalјem tekstu: plastična кеса) је vrsta polietilenske кесе, са или bez aditiva за razgradnju, чија deblјina stijenke ne prelazi 20 mikrona и која nema posebno izrađene ručke, nego су one sastavni dio plastične кесе.

Trgovac је pravno или fizičko lice које се бави трговином на основу registracije, односно рјешења којим се odobrava обављање трговине и трговачких услуга на teritoriji Federacije Bosne и Hercegovine, у skladу са чланом 2. Закона о unutrašnјoj trgovini ("Службене новине Федерације БиХ", број 40/10).

Obveznici plaćanja naknade

Члан 3.

Obveznici plaćanja naknade (у dalјem tekstu: obveznici plaćanja) су trgovci registrovani на područју Federacije Bosne и Hercegovine, који троше за vlastite potrebe или stavlјaju у promet plastične кесе tregerice.

Visina и način obračuna и plaćanja naknade

Члан 4.

Visina naknade за stavlјanje у promet plastične кесе iznosi 0,05 КМ po komadu, односно 50,00 КМ po jednom pakovanју od 1000 komada plastičnih кеса.

Naknadu из stava 1. овог члана obveznik plaćanja obračunava на основу podataka о količini plastičnih кеса stavlјених у promet prema Izvještaju из члана 5. став 2. Uredbe.

Naknada за stavlјanje у promet plastičnih кеса, које nisu obuhvaćene Izvještajem из члана 6. став 3. Uredbe, iznosi 0,08 КМ po komadu, односно 80,00 КМ po jednom pakovanју od 1000 komada plastičnih кеса.

Obaveza plaćanja naknade из stava 3. овог члана utvrđuje се рјешењем nadležног inspekcijског органа, obračunata на основу разлике stvarних у etnosу на zalihe iskazane у izvještajima obveznika.

Члан 5.

Obveznici plaćanja, plaćaju naknadу Fondu за заштиту околиша Federacije Bosne и Hercegovine (у dalјem tekstu: Fond) radi stavlјanja у promet plastičnih кеса и то 2 puta godišње на

osnovu Izvještaja iz stava 2. ovog člana, a za obračunske periode i u rokovima iz člana 6. st. 3. i 4. uredbе.

Обвезници плаћања достављају Фонду Извјештај на Обрасцу из члана 6. став 3. о количини пластичних кеса стављених у промет у обрачунским периодима и rokovima и на начин из ст. 3. и 4. члана 6. Уредбе.

Обвезници плаћања су дужни уз Извјештај доставити Фонду доказе о уплати накнаде на- раџун Фонда.

Обавеза плаћања накнаде из члана 4., став 3. ове уредбе утврђује се рјешенјем инспекцијског органа из члана 7., на основу разлике количине приказане у Извјештају у односу на залихе пластичних кеса, које нису приказане у Извјештају, и обвезнику плаћања налаже се да у року од 15 дана од дана пријема рјешенја инспекцијског органа изврши уплату накнаде на раџун Фонда.

Обвезник плаћања је дужан доставити Фонду доказ о уплати накнаде по рјешенју надлежне инспекције.

Уколико обвезник плаћања достави Фонду Извјештај без доказа о уплати накнаде Фонд ће у року од 15 дана од дана истека рока за уплату доставити обвезнику плаћања Опомени остављеном року, Фонд ће о томе извјестити надлежну инспекцију, ради провођења инспекцијског надзора и покретања поступка изрицања прописаних прекршajних санкција.

Evidencija i izvještavanje

Члан 6.

Трговци ће водити евиденцију о количини набављених пластичних кеса, податке о потрошњи кеса и стању залиха те о достављеним извјештајима и доказима о уплати накнаде.

Фонд за заштиту околиша Федерације Босне и Херцеговине ће успоставити и водити Евиденцију достављених извјештаја и доказа о уплати накнаде за пластичне кесе.

Извјештај о количини пластичних кеса стављених у промет и доказе о уплати накнаде из става 2. члана 5. Уредбе обвезник плаћања доставља Фонду два пута годишње, на обрасцу чију форму и садржај прописује Фонд.

Рок за доставу полугодишњег Извјештаја је крај седмог мјесеца текуће године, а годишњег Извјештаја крај трећег мјесеца наредне године.

Inspekcijски надзор

Члан 7.

Надзор над провођењем Уредбе врше надлежне управе за инспекцијске послове: - инспекција заштите околиша и тржишна инспекција, а свако у оквиру својих надлежности на нивоу Федерације Босне и Херцеговине, кантона, града и опћине.

Kaznene odredbe

Члан 8.

Новчаном казном у износу од 1.000,00 КМ до 10.000,00 КМ казнит ће се за прекршaj обвезник плаћања који не уплати накнаду шодно одредбама ове уредбе, не достави Извјештај о количини пластичних кеса стављених у промет, односно не достави доказ о уплати прописане накнаде у складу са стањем из Извјештаја, а све за periode и у rokovima из члана 6. став 3. и 4. уредбе, или исаже у извјештају нетачне податке.

За прекршaj из става 1. овог члана казнит ће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 500,00 КМ до 2.000,00 КМ.

Završne odredbe

Члан 9.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

V. број 140/2014
09. јануара 2014. године
Сарајево

Премијер
Nermin Nikšić, s. r.

На основу члана 19. ставак 1. Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06) и члана 21. ставак 1. Закона о Фонду за заштиту околиша Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 33/03), на приједлог федералне министре околиша и туризма, Влада Федерације Босне и Херцеговине на 94. сједници, одржаној 09.01.2014. године, доноси

UREDBU

O NAKNADAMA ZA PLASTIČNE KESE TREGERICE

Predmet uređivanja

Чланак 1.

Предмет Уредбе о накнадима за пластичне кесе трегерике (у даљем тексту: Уредбе) је увођење накнаде за пластичне кесе трегерике, чија дебљина стijenке не прелази 20 микрона, која одбачена онечишћује околиш.

Танке пластичне кесе са ручкама (кесе у тулјцима или појединачне кесе) у које се пакира воће, поврће, ринфузни и други растресити производи су дефиниране прописом о амбалажи и нису предмет ове уредбе, осим ако се бесплатно дистрибуирају купцима на каси као кесе за купљену робу.

Овом уредбом прописују се обавезници обрачунавања и плаћања накнаде, висина и начин обрачуна и плаћања накнаде за пластичне кесе трегерике стављене у промет, те активности евидентирања и извјешћавања.

Značenje izraza

Чланак 2.

Пластична кеса трегерика (у даљем тексту: пластична кеса) је врста полиетилenske кесе, са или без адитива за разградњу, чија дебљина стijenке не прелази 20 микрона и која нема засебно израђене ручке, него су оне саставни дио пластичне кесе.

Трговач је правна или физичка особа која се бави трговином на основу регистрације, односно рјешенја којим се одобрава обављање трговине и трговачких услуга на територији Федерације Босне и Херцеговине, сукладно чланку 2. Закона о унутарњој трговини ("Службене новине Федерације БиХ", број 40/10).

Обвезници плаћања накнаде

Чланак 3.

Обвезници плаћања накнаде (у даљем тексту: обвезници плаћања) су трговци регистрирани на подручју Федерације Босне и Херцеговине, који троше за властите потребе или стављају у промет пластичне кесе трегерике.

Visina i način obračuna i plaćanja naknade

Чланак 4.

Висина накнаде за стављање у промет пластичне кесе износи 0,05 КМ по комаду, односно 50,00 КМ по једном паковању од 1000 комада пластичних кеса.

Накнаду из ставка 1. овог члана обвезник плаћања обрачунава на основу података о количини пластичних кеса стављених у промет према Извјешћу из члана 5. ставак 2. Уредбе.

Накнада за стављање у промет пластичних кеса, које нису обухваћене Извјешћем из члана 6. ставак 3. Уредбе, износи 0,08 КМ по комаду, односно 80,00 КМ по једном паковању од 1000 комада пластичних кеса.

Обавеза плаћања накнаде из ставка 3. овог члана утврђује се рјешенјем надлежног инспекцијског органа, обрачуната на основу разлике стварних у односу на залихе исажане у извјешћима обвезника.

Чланак 5.

Обвезници плаћања, плаћају накнаду Фонду за заштиту околиша Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Фонд) ради стављања у промет пластичних кеса и то 2 пута годишње на

temelju Izvješća iz stavka 2. ovog članka, a za obračunska razdoblja i u rokovima iz članka 6. st. 3. i 4. uredbе.

Обвезници плаћања достављају Фонду Извјешће на Обрасцу из чланка 6. ставак 3. о количини пластичних кеса стављених у промет у обрачунским периодима и rokovima и на начин из ст. 3. и 4. чланка 6. Уредбе.

Обвезници плаћања су дужни уз Извјешће доставити Фонду доказе о уплати накнаде на рачун Фонда.

Обавеза плаћања накнаде из чланка 4., ставак 3. ове уредбе утврђује се рјешенјем инспекцијског органа из чланка 7., на основу разлике количине приказане у Извјешћу у односу на залихе пластичних кеса, које нису приказане у Извјешћу, и обвезнику плаћања налаже се да у року од 15 дана од дана пријема рјешенја инспекцијског органа изврши уплату накнаде на рачун Фонда.

Обвезник плаћања је дужан доставити Фонду доказ о уплати накнаде по рјешенју надлежне инспекције.

Уколико обвезник плаћања достави Фонду Извјешће без доказа о уплати накнаде Фонд ће у року од 15 дана од дана истека рока за уплату доставити обвезнику плаћања Опомену за доставу доказа о уплати, а уколико се уплата не изврши у Опомени остављеном року, Фонд ће о томе извјестити надлежну инспекцију, ради provedbe инспекцијског надзора и покретања поступка изрицања propisanih прекршajних санкција.

Evidencija i izvješćivanje

Чланак 6.

Трговци ће водити евиденцију о количини набављених пластичних кеса, податке о потрошњи кеса и станју залиха те о достављеним извјешћима и доказима о уплати накнаде.

Фонд за заштиту околиша Федерације Босне и Херцеговине ће успоставити и водити Евиденцију достављених извјешћа и доказа о уплати накнаде за пластичне кесе.

Извјешће о количини пластичних кеса стављених у промет и доказе о уплати накнаде из ставка 2. чланка 5. Уредбе обвезник плаћања доставља Фонду два пута годишње, на обрасцу чију форму и садржај propisuje Фонд.

Рок за доставу полугодишњег Извјешћа је крај седмог мјесеца текуће године, а годишњег Извјешћа крај трећег мјесеца наредне године.

Inspekijski nadzor

Чланак 7.

Надзор над provedбом Уредбе врше надлежне управе за инспекцијске послове: - инспекција заштите околиша и тржишна инспекција, а свако у оквиру својих надлежности на разини Федерације Босне и Херцеговине, kantona, grada и općине.

Kaznene odredbe

Чланак 8.

Novčanom kaznom у износу од 1.000,00 КМ до 10.000,00 КМ казнит ће се за прекршaj обвезник плаћања који не уплати накнаду shodno одредбama ове уредбе, не достави Извјешће о количини пластичних кеса стављених у промет, односно не достави доказ о уплати propisane накнаде sukladno станју из Извјешћа, а све за раздoblja и у rokovima из чланка 6. ставак 3. и 4. уредбе, или iskaže у извјешћу неточне податке.

За прекршaj из ставка 1. овог чланка казнит ће се и odgovorna osoba у правној особи novčanom kaznom у износу од 500,00 КМ до 2.000,00 КМ.

Završne odredbe

Чланак 9.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана objаве у "Службеним новинама Федерације БиХ".

V. број 140/2014
09. сiječnja 2014. године
Сарајево

Премијер
Nermin Nikšić, v. r.

269

На основу члана 19. става 2. Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 98. сједници, одржаној 30.01.2014. године, доноси

ОДЛУКУ

О ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ОДОБРАВАЊУ ИЗДВАЈАЊА КОМИСИОНИХ СРЕДСТАВА ВЛАДЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ОДОБРАВАЊУ КРЕДИТА ПРИВРЕДНОМ ДРУШТВУ "ПРЕТИС" Д.Д. ВОГОШЋА

I

У Одлуци о одобравању издвајања комисионих средстава Владе Федерације Босне и Херцеговине и одобравању кредита привредном друштву "ПРЕТИС" д.д. Вогишћа ("Службене новине Федерације БиХ", број 85/13 и 87/13) у тачки II став 1. додаје се нова алинеја 3., која гласи:

- "Финансирање авио транспорта (карго транспорт муниције БиХ - Исламабад, ИР Пакистан) у износу од 185.889 КМ."

II

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана objављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

V. број 142/2014
30. јануара 2014. године
Сарајево

Премијер
Nermin Nikšić, с. р.

На основу члана 19. става 2. Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 98. сједници, одржаној 30.01.2014. године, доноси

ОДЛУКУ

О ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ОДОБРАВАНЈУ ИЗДВАЈАЊА КОМИСИОНИХ СРЕДСТАВА ВЛАДЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ОДОБРАВАНЈУ КРЕДИТА ПРИВРЕДНОМ ДРУШТВУ "ПРЕТИС" Д.Д. ВОГОШЋА

I

У Одлуци о одобравању издвајања комисионих средстава Владе Федерације Босне и Херцеговине и одобравању кредита привредном друштву "ПРЕТИС" д.д. Вогишћа ("Службене новине Федерације БиХ", број 85/13 и 87/13) у тачки II. став 1. додаје се нова алинеја 3., која гласи:

- "Финансирање авио транспорта (карго транспорт муниције БиХ - Исламабад, ИР Пакистан) у износу од 185.889 КМ."

II.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана objављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

V. број 142/2014
30. јануара 2014. године
Сарајево

Премијер
Nermin Nikšić, с. р.

На основу чланка 19. ставак 2. Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 98. сједници, одржаној 30.01.2014. године, доноси

**ODLUKU
O ODOBRAVANJU IZDVAJANJA SREDSTAVA IZ
"TEKUĆE PRIČUVE VLADE FEDERACIJE"
PRORAČUNA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2014. GODINU FEDERALNOM MINISTARSTVU
POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA**

I.

Iz "Tekuće pričuve Vlade Federacije" Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu ("Službene novine Federacije BiH", broj 99/13), odobrava se izdvajanje sredstava Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, razdjel 24, glava 2401, u iznosu od 200.000,00 KM, za financiranje Projekta izgradnje "Centra za očuvanje genoma izvornih pasmina domaćih životinja i edukaciju", Udruge za zaštitu i očuvanje autohtonih pasmina domaćih životinja iz Širokog Brijega, na ekonomski kod:
- 6144 - "Transfer za poljoprivredu".

II.

Sredstva iz točke I. ove odluke izdvajaju se s razdjela 12, glava 1201, pozicija 6000 - "Tekuća pričuva Vlade Federacije" Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2014. godinu.

III.

Za realiziranje ove odluke zadužuju se Federalno ministarstvo financija/Federalno ministarstvo finansija i Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, svatko u okviru svoje nadležnosti.

IV.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 143/2014

30. siječnja 2014. godine
Sarajevo

Premijer
Nermin Nikšić, v. r.

271

Na osnovu člana 19. stav 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), na prijedlog federalnog ministra unutrašnjih poslova, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 98. sjednici održanoj 30.01.2014. godine, donijela je

**ODLUKU
O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA OTVARANJE UREDA
FEDERALNOG MINISTARSTVA UNUTRAŠNJIH
POSLOVA - FEDERALNOG MINISTARSTVA
UNUTARNJIH POSLOVA U BRČKO DISTRIKTU
BOSNE I HERCEGOVINE**

I.

Da je se saglasnost Federalnom ministarstvu unutrašnjih poslova - Federalnom ministarstvu unutarnjih poslova (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo) za otvaranje Ureda u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko Distrikt), u kojem će se organizovati pružanje stručne pomoći (konsultacije, mišljenja i dr.) stanovnicima Brčko Distrikta pri sticanju državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine po osnovu izbora ili promjene entitetskog državljanstva.

II.

Poslove u vezi sa sticanjem i promjenom entitetskog državljanstva u Uredu iz tačke I ove odluke, obavljat će državni službenici i namještenici koji su postavljeni i raspoređeni u osnovnoj organizacionoj jedinici Federalnog ministarstva u okviru koje se organizuju poslovi sticanja i promjene državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine, prema planu i programu koji utvrdi federalni ministar unutrašnjih poslova.

IV.

Brčko Distrikt je dužan za potrebe Ureda iz tačke I. ove odluke osigurati prostor, opremanje prostora i kancelarijski materijal.

Bosne i Hercegovine, prema planu i programu koji utvrdi federalni ministar unutrašnjih poslova.

III.

Državni službenici i namještenici iz tačke II ove odluke, imaju pravo na naknadu i druge troškove u skladu sa Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/10) i podzakonskim propisima koji su doneseni na osnovu navedenog zakona.

IV.

Brčko Distrikt je dužan za potrebe Ureda iz tačke I ove odluke osigurati prostor, opremanje prostora i kancelarijski materijal.

V.

Za realizaciju ove odluke zadužuje se Federalno ministarstvo.

VI.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 144/2014

30. januara 2014. godine
Sarajevo

Premijer
Nermin Nikšić, s. p.

Na osnovu člana 19. stav 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), na prijedlog federalnog ministra unutrašnjih poslova, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 98. sjednici održanoj 30.01.2014. godine, donijela je

**ODLUKU
O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA OTVARANJE UREDA
FEDERALNOG MINISTARSTVA UNUTRAŠNJIH
POSLOVA - FEDERALNOG MINISTARSTVA
UNUTARNJIH POSLOVA U BRČKO DISTRIKTU BOSNE
I HERCEGOVINE**

I.

Daje se saglasnost Federalnom ministarstvu unutrašnjih poslova - Federalnom ministarstvu unutarnjih poslova (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo) za otvaranje Ureda u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko Distrikt), u kojem će se organizovati pružanje stručne pomoći (konsultacije, mišljenja i dr.) stanovnicima Brčko Distrikta pri sticanju državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine po osnovu izbora ili promjene entitetskog državljanstva.

II.

Poslove u vezi sa sticanjem i promjenom entitetskog državljanstva u Uredu iz tačke I. ove odluke, obavljat će državni službenici i namještenici koji su postavljeni i raspoređeni u osnovnoj organizacionoj jedinici Federalnog ministarstva u okviru koje se organizuju poslovi sticanja i promjene državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine, prema planu i programu koji utvrdi federalni ministar unutrašnjih poslova.

III.

Državni službenici i namještenici iz tačke II. ove odluke, imaju pravo na naknadu i druge troškove u skladu sa Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/10) i podzakonskim propisima koji su doneseni na osnovu navedenog zakona.

V.

Za realizaciju ove odluke zadužuje se Federalno ministarstvo.

VI.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 144/14

30. januara 2014. godine
Sarajevo

Premijer

Nermin Nikšić, s. r.

Na temelju članka 19. stavak 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), na prijedlog federalnog ministra unutarnjih poslova, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 98. sjednici održanoj 30.01.2014. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SUGLASNOSTI ZA OTVARANJE UREDA
FEDERALNOG MINISTARSTVA UNUTARNJIH
POSLOVA - FEDERALNOG MINISTARSTVA
UNUTRAŠNJIH POSLOVA U BRČKO DISTRIKTU
BOSNE I HERCEGOVINE**

I.

Daje se suglasnost Federalnom ministarstvu unutarnjih poslova - Federalnom ministarstvu unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo) za otvaranje Ureda u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko Distrikt), u kojem će se organizirati pružanje stručne pomoći (konsultacije, mišljenja i dr.) stanovnicima Brčko Distrikta pri stjecanju državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine po osnovu izbora ili promjene entitetskog državljanstva.

II.

Poslove u vezi sa stjecanjem i promjenom entitetskog državljanstva u Uredu iz točke I. ove odluke, obavljat će državni službenici i namještenici koji su postavljeni i raspoređeni u osnovnoj ustrojstvenoj jedinici Federalnog ministarstva unutar koje se organiziraju poslovi stjecanja i promjene državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine, prema planu i programu koji utvrdi federalni ministar unutarnjih poslova.

III.

Državni službenici i namještenici iz točke II. ove odluke, imaju pravo na naknadu i druge troškove sukladno Zakonu o plaćama i naknadama u tijelima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 45/10) i podzakonskim propisima donesenim na temelju toga zakona.

IV.

Brčko Distrikt dužan je za potrebe Ureda iz točke I. ove odluke osigurati prostor, njegovo opremanje i uredski materijal.

V.

Za realiziranje ove odluke zadužuje se Federalno ministarstvo.

VI.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 144/2014

30. siječnja 2014. godine
Sarajevo

Premijer

Nermin Nikšić, v. r.

272

На основу члана 19. став 2. Закона о Влади Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ",

бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на 98. сједници, одржаној 30.01.2014. године, доноси

ОДЛУКУ

**О ОТПИСУ ДУГА СПОРТСКОМ САВЕЗУ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ**

I

Спортском савезу Босне и Херцеговине отписује се дуговање на име закупа пословних просторија у згради странака у улици Маршала Тита број 9а, Сарајево у износу од 78.358,00 КМ за период од 01.01.2008. године до 31.10.2012. године.

II

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

V. број 145/2014

30. јануара 2014. године
Сарајево

Премијер

Нермин Никшић, с. р.

Na osnovu člana 19. stav 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 98. sjednici, održanoj 30.01.2014. godine, donosi

ODLUKU

**O OTPISU DUGA SPORTSKOM SAVEZU BOSNE I
HERCEGOVINE**

I.

Sportskom savezu Bosne i Hercegovine otpisuje se dugovanje na ime zakupa poslovnih prostorija u zgradi stranaka u ulici Maršala Tita broj 9a, Sarajevo u износу од 78.358,00 КМ за период од 01.01.2008. године до 31.10.2012. године.

II.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 145/2014

30. januara 2014. godine
Sarajevo

Premijer

Nermin Nikšić, s. r.

Na temelju članka 19. stavak 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 98. sjednici, održanoj 30.01.2014. godine, donosi

ODLUKU

**O OTPISU DUGA SPORTSKOM SAVEZU BOSNE I
HERCEGOVINE**

I.

Sportskom savezu Bosne i Hercegovine otpisuje se dugovanje na ime zakupa poslovnih prostorija u zgradi stranaka u ulici Maršala Tita broj 9a, Sarajevo u износу од 78.358,00 КМ за период од 01.01.2008. године до 31.10.2012. године.

II.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

V. broj 145/2014

30. siječnja 2014. godine
Sarajevo

Premijer

Nermin Nikšić, v. r.

Члан 3.

Накнада штете из овог правилника исплаћује се кориснику ловишта за ловостајем заштићену дивљач у износима како сlijеди:

1.	Смеђи медвјед (мужјак и женка)	20.000 КМ
2.	Мече (до 2 године старости)	5.000 КМ
3.	Срндаћ	4.000 КМ
4.	Срна	3.000 КМ
5.	Лане (до 1 године старости)	1.500 КМ
6.	Дивокоза (мужјак и женка)	5.000 КМ
7.	Јаре дивокозе (до 1 године старости)	1.500 КМ
8.	Јелен обични	8.000 КМ
9.	Кошута јелена обичног	5.000 КМ
10.	Теле јелена обичног	3.000 КМ
11.	Јелен лопатар	4.000 КМ
12.	Кошута јелена лопатара	3.000 КМ
13.	Теле јелена лопатара	1.500 КМ
14.	Вепар	5.000 КМ
15.	Крмача	3.000 КМ
16.	Назиме, прасе	1.500 КМ
17.	Вук (мужјак и женка)	3.000 КМ
18.	Вуче (до 1 године старости)	1.500 КМ
19.	Куна златица, куна бјелица	500 КМ
20.	Зец	1.000 КМ
21.	Велики тетријоб-мужјак	4.000 КМ
22.	Јаребица шумска-мужјак	1.000 КМ
23.	Фазан	300 КМ
24.	Препелица	200 КМ
25.	Јаребица камењарка	300 КМ
26.	Јаребица пољска	300 КМ
27.	Шљуке	300 КМ
28.	Дивљи голубови	100 КМ
29.	Грлица	100 КМ
30.	Дивље патке	300 КМ
31.	Дивље гуске	500 КМ
32.	Црна лиска	300 КМ
33.	Уништено гнијездо ловостајем заштићене пернате дивљачи	500 КМ
34.	Јаје из гнијезда ловостајем заштићене пернате дивљачи	100 КМ
35.	Младунче (до 10 седмица) из гнијезда ловостајем заштићене пернате дивљачи	500 КМ

Члан 4.

За дивљач која је у сврху насељавања набављена и пуштена у ловиште уз накнаду штете из чл. 2. и 3. овога правилника урачунава се и набавна цијена те дивљачи.

Члан 5.

За штете причињене на дивљачи на подручју гдје није установљено ловиште, изван ловишта и гдје није одређен корисник ловишта накнада штете се уплаћује у корист буџета кантона.

Члан 6.

За дивљач која није одређена за заштићену по одредбама Закона о ловству, а коју заштићеном прогласи корисник ловишта, актом о проглашењу заштићене дивљачи корисник ловишта ће одредити висину накнаде штете.

Члан 7.

Даном ступања на снагу овог Правилника престаје да важи Одштетни цијеновник за накнаду штете на дивљачи у ловишту ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/09).

Члан 8.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објаве у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 08-02/1-282/14
29. јануара 2014. године
Сарајево

Министар
**Јерко Иванковић-
Лијановић**, с. р.

На основу члана 72. став 2. Закона о ловству ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 4/06 и 8/10), федерални министар пољопривреде, водопривреде и шумарства доноси

**PRAVILNIK
O ODŠTETNOM CJENOVNIKU ZA NAKNADU ŠTETE
NA DIVLJAČI**

Члан 1.

Овим Правилником прописује се висина накнаде штете за бесправно уловљену, убијену, ухваћену или трајно оштећену дивљач и њихову младунчад, за бесправно уништена гнијезда, уништена или оштећена јаја и младунчад пернате дивљачи, као и за штете на дивљачи настале неpropisном употребом средстава за заштиту биља или на други незаконит начин.

Члан 2.

Накнада штете из овог правилника исплаћује се кориснику ловишта за трајно заштићену дивљач у износима како сlijеди:

1.	Vidra	3.000 КМ
2.	Ris	2.000 КМ
3.	Evropski dabar	3.000 КМ
4.	Vjeverica	300 КМ
5.	Koka velikog tetrijeba	2.000 КМ
6.	Mali tetrijeb	3.000 КМ
7.	Koka malog tetrijeba	2.000 КМ
8.	Koka šumske jarebice	1.000 КМ
9.	Supovi-lešinari, orlovi, škanjci, eje, lunje, sokolovi, jastrebovi, sove	1.000 КМ
10.	Čaplje (osim sive čaplje), rode, labudovi, nesiti, sivi ždral, droplje, liske (osim crne liske), žalarke, prutke, muljače, vivak podzvizdač, pomornici, galebovi, čigre, kirgiska sada, ronci, vranci, gnjurci, pljenori, galica, čolica i galica crvenokljuna	1.000 КМ
11.	Уништено гнијездо трајно заштићене пернате дивљачи	500 КМ
12.	Јаје из гнијезда трајно заштићене пернате дивљачи	200 КМ
13.	Младунче (до 10 седмица) из гнијезда трајно заштићене пернате дивљачи	500 КМ

Члан 3.

Накнада штете из овог правилника исплаћује се кориснику ловишта за ловостајем заштићену дивљач у износима како сlijеди:

1.	Смеђи медвјед (мужјак и женка)	20.000 КМ
2.	Меће (до 2 године старости)	5.000 КМ
3.	Срндаћ	4.000 КМ
4.	Срна	3.000 КМ
5.	Лане (до 1 године старости)	1.500 КМ
6.	Дивокоза (мужјак и женка)	5.000 КМ
7.	Јаре дивокозе (до 1 године старости)	1.500 КМ
8.	Јелен обични	8.000 КМ
9.	Кошута јелена обичног	5.000 КМ
10.	Теле јелена обичног	3.000 КМ
11.	Јелен лопатар	4.000 КМ
12.	Кошута јелена лопатара	3.000 КМ
13.	Теле јелена лопатара	1.500 КМ
14.	Вепар	5.000 КМ
15.	Крмача	3.000 КМ
16.	Назиме, прасе	1.500 КМ
17.	Вук (мужјак и женка)	3.000 КМ
18.	Вуче (до 1 године старости)	1.500 КМ
19.	Куна златица, куна бјелица	500 КМ

20.	Zec	1.000 KM
21.	Veliki tetrijeb-mužjak	4.000 KM
22.	Jarebica šumska-mužjak	1.000 KM
23.	Fazan	300 KM
24.	Prepelica	200 KM
25.	Jarebica kamenjarka	300 KM
26.	Jarebica poljska	300 KM
27.	Šljuke	300 KM
28.	Divlji golubovi	100 KM
29.	Grlica	100 KM
30.	Divlje patke	300 KM
31.	Divlje guske	500 KM
32.	Crna lisica	300 KM
33.	Uništeno gnijezdo lovostajem zaštićene pernate divljači	500 KM
34.	Jaje iz gnijezda lovostajem zaštićene pernate divljači	100 KM
35.	Mladunče (do 10 sedmica) iz gnijezda lovostajem zaštićene pernate divljači	500 KM

Član 4.

Za divljač koja je u svrhu naseljavanja nabavljena i puštena u lovište uz naknadu štete iz čl. 2. i 3. ovoga pravilnika uračunava se i nabavna cijena te divljači.

Član 5.

Za štete pričinjene na divljači na području gdje nije ustanovljeno lovište, izvan lovišta i gdje nije određen korisnik lovišta naknada štete se uplaćuje u korist budžeta kantona.

Član 6.

Za divljač koja nije određena za zaštićenu po odredbama Zakona o lovstvu, a koju zaštićenom proglasi korisnik lovišta, aktom o proglašenju zaštićene divljači korisnik lovišta će odrediti visinu naknade štete.

Član 7.

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Odštetni cjenovnik za naknadu štete na divljači u lovištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/09).

Član 8.

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 08-02/1-282/14
29. januara 2014. godine
Sarajevo

Ministar
Jerko Ivanković-Lijanović, s. r.

Na temelju članka 72. stavak 2. Zakona o lovstvu ("Službene novine Federacije BiH", br. 4/06 i 8/10), federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donosi

PRAVILNIK O ODŠTETNOM CJENIKU ZA NAKNADU ŠTETE NA DIVLJAČI

Članak 1.

Ovim Pravilnikom propisuje se visina naknade štete za bespravno ulovljenu, ubijenu, uhvaćenu ili trajno oštećenu divljač i njihovu mladunčad, za bespravno uništena gnijezda, uništena ili oštećena jaja i mladunčad pernate divljači, kao i za štete na divljači nastale nepropisnom uporabom sredstava za zaštitu bilja ili na drugi nezakonit način.

Članak 2.

Naknada štete iz ovog Pravilnika isplaćuje se korisniku lovišta za trajno zaštićenu divljač u iznosima kako slijedi:

1.	Vidra	3.000 KM
2.	Ris	2.000 KM
3.	Evropski dabar	3.000 KM
4.	Vjeverica	300 KM

5.	Koka velikog tetrijeba	2.000 KM
6.	Mali tetrijeb	3.000 KM
7.	Koka malog tetrijeba	2.000 KM
8.	Koka šumske jarebice	1.000 KM
9.	Supovi-lešinari, orlovi, škanjci, eje, lunje, sokolovi, jastrebovi, sove	1.000 KM
10.	Čaplje (osim sive čaplje), rode, labudovi, nesiti, sivi ždral, droplje, liske (osim crne liske), žalarke, prutke, muljače, vivak podzvizdač, pomornici, galebovi, čigre, kirgiska sada, ronci, vranci, gnjurci, pljenori, galica, čolica i galica crvenokljuna	1.000 KM
11.	Uništeno gnijezdo trajno zaštićene pernate divljači	500 KM
12.	Jaje iz gnijezda trajno zaštićene pernate divljači	200 KM
13.	Mladunče (do 10 tjedana) iz gnijezda trajno zaštićene pernate divljači	500 KM

Članak 3.

Naknada štete iz ovog Pravilnika isplaćuje se korisniku lovišta za lovostajem zaštićenu divljač u iznosima kako slijedi:

1.	Smeđi medvjed (mužjak i ženka)	20.000 KM
2.	Meće (do 2 godine starosti)	5.000 KM
3.	Srndač	4.000 KM
4.	Srna	3.000 KM
5.	Lane (do 1 godine starosti)	1.500 KM
6.	Divokoza (mužjak i ženka)	5.000 KM
7.	Jare divokoze (do 1 godine starosti)	1.500 KM
8.	Jelen obični	8.000 KM
9.	Košuta jelena običnog	5.000 KM
10.	Tele jelena običnog	3.000 KM
11.	Jelen lopatar	4.000 KM
12.	Košuta jelena lopatara	3.000 KM
13.	Tele jelena lopatara	1.500 KM
14.	Vepar	5.000 KM
15.	Krmača	3.000 KM
16.	Nazime, prase	1.500 KM
17.	Vuk (mužjak i ženka)	3.000 KM
18.	Vučice (do 1 godine starosti)	1.500 KM
19.	Kuna zlatica, kuna bjelica	500 KM
20.	Zec	1.000 KM
21.	Veliki tetrijeb-mužjak	4.000 KM
22.	Jarebica šumska-mužjak	1.000 KM
23.	Fazan	300 KM
24.	Prepelica	200 KM
25.	Jarebica kamenjarka	300 KM
26.	Jarebica poljska	300 KM
27.	Šljuke	300 KM
28.	Divlji golubovi	100 KM
29.	Grlica	100 KM
30.	Divlje patke	300 KM
31.	Divlje guske	500 KM
32.	Crna lisica	300 KM
33.	Uništeno gnijezdo lovostajem zaštićene pernate divljači	500 KM
34.	Jaje iz gnijezda lovostajem zaštićene pernate divljači	100 KM
35.	Mladunče (do 10 tjedana) iz gnijezda lovostajem zaštićene pernate divljači	500 KM

Članak 4.

Za divljač koja je u svrhu naseljavanja nabavljena i puštena u lovište uz naknadu štete iz čl. 2. i 3. ovoga Pravilnika uračunava se i nabavna cijena te divljači.

Članak 5.

Za štete pričinjene na divljači na području gdje nije ustanovljeno lovište, izvan lovišta i gdje nije određen korisnik lovišta naknada štete se uplaćuje u korist budžeta kantona.

Članak 6.

Za divljač koja nije određena za zaštićenu po odredbama Zakona o lovstvu, a koju zaštićenom proglasi korisnik lovišta, aktom o proglašenju zaštićene divljači korisnik lovišta će odrediti visinu naknade štete.

Чланак 7.

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Одштетни cjenik за накнаду штете на divljaчи у ловишту ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/09).

Чланак 8.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu narednog dana od дана objave u "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 08-02/1-282/14
29. сijeчња 2014. године
Сарајево

Министар
Jerko Ivanković-Lijanović, v. r.

ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

275

Na osnovu člana 56. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Службене новине Федерације БиХ", број 35/05), а у вези са чланом 13. Ugovora o javnoj nabavi o izvođenju druge faze radova prenamjene prostora Ustanove iz djelokruga socijalne zaštite Ljubuški-ponovljeni postupak broj: 02-14/7-2247/13 od 16.08.2013. godine, Aneksa ugovora viškovi radova druge faze prenamjene prostora Ustanove iz djelokruga socijalne zaštite Ljubuški broj: 02-14/7-2247-1/13 od 14.11.2013. godine i člana 13. Ugovora o javnoj nabavi o izvođenju naknadnih radova druge faze prenamjene prostora Ustanove iz djelokruga socijalne zaštite Ljubuški broj: 02-14/3-3063/13 od 18.12.2013. godine, federalni ministar rada i socijalne politike donosi

РЈЕШЕЊЕ

О ИМЕНОВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА ПРИМОПРЕДАЈУ ОБЈЕКТА УСТАНОВЕ ИЗ ДЈЕЛОКРУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ - ЛЈУБУШКИ (ЗГРАДЕ БИВШЕГ ЗАВОДА ЗА ВАСПИТАЊЕ ЖЕНСКЕ ДЈЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ У ЛЈУБУШКОМ)

I

Именује се Комисија за примопредају објекта Установе из дјелокруга социјалне заштите - Лјубушки (зграде бившег Завода за васпитање женске дјеце и омладине у Лјубушком), у саставу:

1. Fehim Bekan, ispred Federalnog ministarstvo rada i socijalne politike,
2. Džana Kilić, ispred Federalnog ministarstvo rada i socijalne politike,
3. Benjamin Mešak, ispred Federalnog ministarstvo rada i socijalne politike,
4. Miroslav Jurešić, ispred Federalnog ministarstvo rada i socijalne politike,
5. Darko Andrečenko, stručni ekspert u građevinarstvu - oblast građevinskih, zanatskih i instalaterskih radova.

II

Zadatak Komisije iz tačke I ovog Rješenja je da sačini Zapisnik o primopredaji radova na objektu na kome su završeni radovi na drugoj fazi prenamjene prostora, zgradi bivšeg Zavoda za vaspitanje ženske djece i omladine u Ljubuškom, po Ugovoru broj: 02-14/7-2247/13 od 16.08.2013. godine o izvođenju druge faze radova prenamjene prostora Ustanove iz djelokruga socijalne zaštite Ljubuški - ponovljeni postupak, Aneksu ugovora viškovi radova druge faze prenamjene prostora Ustanove iz djelokruga socijalne zaštite Ljubuški broj: 02-14/7-2247-1/13 od 14.11.2013. godine i Ugovoru broj: 02-14/3-3063/13 od 18.12.2013. godine o izvođenju naknadnih radova druge faze prenamjene prostora Ustanove iz djelokruga socijalne zaštite Ljubuški, od strane "Kons" d.o.o., Put za Metković bb, Ljubuški, preduzećem sa kojim su zaključeni naprijed navedeni ugovori.

III

Zadatak iz točke II ovog Rješenja Komisija će obaviti u Ljubuškom, дана 30.12.2013. године (понедељак) у 10,00 сати и о истом сачинити Зписник о примопредаји у четири (4) примјерка.

IV

Чланови Комисије имају право на накнаду за рад у Комисији. Visina naknade utvrdit će se posebnim Rješenjem i Ugovorom o djelu за стручног експерта.

V

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja, а objavit će se u "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 02-14/3-3063/13
20. децембра/просинца
2013. године
Сарајево

Министар
Vjekoslav Čamber, s. r.

(SI-139/14-F)

ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА

276

На основу члана 210., а у вези са чланом 236. став 1. алинеја 38. Закона о здравственој заштити ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 46/10 и 75/13), федерални министар здравства доноси

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О НАЧИНУ ПРЕГЛЕДА УМРЛИХ, ТЕ УТВРЂИВАЊА ВРЕМЕНА И УЗРОКА СМРТИ

Члан 1.

- (1) У Правилнику о начину прегледа умрлих, те утврђивања времена и узрока смрти ("Службене новине Федерације БиХ", број 79/13), у члану 19. у ставу 2. ријечи: "у три примјерка" замјењују се ријечима: "у четири примјерка".
- (2) У ставу 2. у тачки 3) иза ријечи "трећи" додају се ријечи: "и четврти", а иза ријечи "по обављеном прегледу" брише се тачка, ставља рез и додају ријечи: "од којих један примјерак матични уред, заједно са статистичким извјештајем о смрти (ДЕМ-2 образац), доставља надлежној кантоналној служби/уреду за статистику Федералног завода за статистику."
- (3) Став 3. мијења се и гласи:
"(3) Други примјерак потврде о смрти служи и за случај да се умрла особа превози у иностранство, а за издавање спроводнице за пренос умрле особе, која чини саставни дио овог правилника (Образац 5.)."

Члан 2.

У члану 21. иза става 2. додају се нови ст. 3, 4. и 5. који гласе:

- (3) Изузетно од става 1. овог члана, у болничким здравственим установама, доктор специјалиста судске медицине, односно доктор специјалиста патолошке анатомије који је обавио обдукцију, доставља налаз са утврђеним временом и узроком смрти овлашћеном доктору који је тражио обдукцију.
- (4) Овлаштени доктор медицине који је тражио обдукцију на основу налаза из става 2. овог члана, издаје Дозволу за сахрану умрлог, Потврду о смрти и Спроводницу за пренос умрле особе.

- (5) О поступању из ст. 3. и 4. овог члана болничка здравствена установа мора имати прописане стандардне оперативне поступке."

Члан 3.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 01-37-686/14
27. јануара 2014. године
Сарајево

Министар
Проф. др **Русмир**
Месиховић, с. р.

На основу члана 210., а у вези са чланом 236. став 1. аLINEЈА 38. Закона о здравственој заштити ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 46/10 и 75/13), федерални министар здравства доноси

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О НАЧИНУ ПРЕГЛЕДА УМРЛИХ, ТЕ УТВРЂИВАЊА ВРЕМЕНА И УЗРОКА СМРТИ

Члан 1.

- (1) У Правилнику о начину прегледа умрлих, те утврђивања времена и узрока смрти ("Службене новине Федерације БиХ", број 79/13), у члану 19. у ставу 2. ријећи: "у три примјерка" замjenjују се ријецима: "у четири примјерка".
- (2) У ставу 2. у тачки 3) иза ријеци "трећи" додају се ријеци: "и четврти", а иза ријеци "по обављеном прегледу" брише се тачка, ставља зarez и додају ријеци: "од којих један примјерак матични уред, заједно са статистичким извјештајем о смрти (DEM-2 образац), доставља надлежној кантонској служби/уреду за статистику Федералног завода за статистику."
- (3) Став 3. мијенја се и гласи:
"(3) Други примјерак потврде о смрти служи и за случај да се умрла особа превози у иностранство, а за издавање спроводнице за пренос умрле особе, која чини саставни дио овог правилника (Образац 5.)."

Члан 2.

У члану 21. иза става 2. додају се нови ст. 3, 4. и 5. који гласе:

- "(3) Изузетно од става 1. овог члана, у болничким здравственим установама, доктор специјалиста судске медицине, односно доктор специјалиста патолошке анатомije који је обавио обдукцију, доставља налаз са утврђеним временом и узроком смрти овлашћеном доктору који је тражио обдукцију.
- (4) Овлашћени доктор медицине који је тражио обдукцију на основу налаза из става 2. овог члана, издаје Дозволу за сахрану умрлог, Потврду о смрти и Спроводницу за пренос умрле особе.
- (5) О поступању из ст. 3. и 4. овог члана болничка здравствена установа мора имати прописане стандардне оперативне поступке."

Члан 3.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 01-37-686/14
27. јануара 2014. године
Сарајево

Министар
Проф. др **Русмир**
Месиховић, с. р.

Темелјем члана 210., а у вези са чланком 236. ставак 1. аLINEЈА 38. Закона о здравственој заштити ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 46/10 и 75/13), федерални министар здравства доноси

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О НАЧИНУ ПРЕГЛЕДА УМРЛИХ, ТЕ УТВРЂИВАЊА ВРЕМЕНА И УЗРОКА СМРТИ

Чланак 1.

- (1) У Правилнику о начину прегледа умрлих, те утврђивања времена и узрока смрти ("Службене новине Федерације БиХ", број 79/13), у чланку 19. у ставку 2. ријеци: "у три примјерка" замjenjују се ријецима: "у четири примјерка".
- (2) У ставку 2. у тачки 3) иза ријеци "трећи" додају се ријеци: "и четврти", а иза ријеци "по обављеном прегледу" брише се тачка, ставља зarez и додају ријеци: "од којих један примјерак матични уред, заједно са статистичким извјешћем о смрти (DEM-2 образац), доставља надлежној кантонској служби/уреду за статистику Федералног завода за статистику."
- (3) Ставак 3. мијенја се и гласи:
"(3) Други примјерак потврде о смрти служи и за случај да се умрла особа превози у иностранство, а за издавање спроводнице за пријенос умрле особе, која чини саставни дио овог правилника (Образац 5.)."

Чланак 2.

У чланку 21. иза става 2. додају се нови ст. 3, 4. и 5. који гласе:

- "3) Изнимно од става 1. овог члана, у болничким здравственим установама, доктор специјалиста судске медицине, односно доктор специјалиста патолошке анатомije који је обавио обдукцију, доставља налаз са утврђеним временом и узроком смрти овлашћеном доктору који је тражио обдукцију.
- (4) Овлашћени доктор медицине који је тражио обдукцију темелјем налаза из става 2. овог члана, издаје Дозволу за сахрану умрлог, Потврду о смрти и Спроводницу за пријенос умрле особе.
- (5) О поступању из ст. 3. и 4. овог члана болничка здравствена установа мора имати прописане стандардне оперативне поступке."

Чланак 3.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објаве у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 01-37-686/14
27. сijeчња 2014. године
Сарајево

Министар
Проф. др **Русмир**
Месиховић, в. р.

277

На основу члана 9. став 3. а у вези са чланом 58. став 1. аLINEЈА 1. Закона о трансплантацији органа и ткива у сврху лијечења ("Службене новине Федерације БиХ", број 75/09), федерални министар здравства доноси

ПРАВИЛНИК

О КРИТЕРИЈИМА ЗА ДОДЈЕЛУ ОРГАНА И ТКИВА, УСЛОВИМА ЗА ИЗБОР НАЈПРИМЈЕРЕНИЈЕГ ПРИМАОЦА, КАО И НАЧИНУ ВОЂЕЊА ФЕДЕРАЛНЕ ЛИСТЕ ЧЕКАЊА

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником се утврђују критерији за додјелу органа и ткива, услови за избор најповољнијег примаоца, као и начин вођења регистра лица која чекају на пресађивање органа и ткива у сврху лијечења (у даљем тексту: федерална листа чекања).

Члан 2.

- (1) Болесници-кандидати за пресађивање органа и ткива су болесници са оштећењем органа или ткива које више

није могуће лијечити другим методама лијечења или они болесници код којих је због оштећења органа или ткива смањен квалитет живота, без обзира на лијечење проведено сагласно медицинским сазнањима.

- (2) Индикације за пресађивање органа и ткива специфичне су за сваки орган и ткиво.
- (3) Свака здравствена установа која има одобрење федералног министра здравства за трансплантацију органа и ткива (у даљем тексту: трансплантациони центар) мора имати јасно одређене индикације за пресађивање органа и ткива, које морају бити детаљно описане у стандардном оперативном поступку за одређени орган, односно ткиво (у даљем тексту: СОП).
- (4) СОП из става (3) овог члана, на приједлог Комисије за трансплантацијску медицину, за сваки одређени орган односно ткиво, утврђује федерални министар здравства (у даљем тексту: министар).

II - НАЧИН ВОЂЕЊА ФЕДЕРАЛНЕ ЛИСТЕ ЧЕКАЊА

Члан 3.

- (1) Федерална листа чекања води се за сваки орган и ткиво посебно, гдје је то примјерено.
- (2) Федералну листу чекања води Центар за трансплантацијску медицину Федералног министарства здравства (у даљем тексту: Центар), сагласно члану 6. став 1. алинеја 2. и члану 45. став 1. тачка 2. Закона о трансплантацији органа и ткива у сврху лијечења ("Службене новине Федерације БиХ", број 75/09) (у даљем тексту: Закон).
- (3) Упис могућег примаоца на федералну листу чекања врши трансплантациони центар.
- (4) Примаоци органа од живих дароваоца морају испунити исте критерије за упис на федералну листу чекања, као и примаоци органа са умрлог лица.
- (5) Узети органи и ткива додјељују се, у правилу, болесницима са федералне листе чекања у складу са транспарентним, објективним и утврђеним медицинским критеријима, а у смислу члана 9. став 1. Закона.

Члан 4.

- (1) Одлуку о упису на федералну листу чекања доноси Комисија трансплантационог центра.
- (2) Чланове Комисије из става (1) овога члана именује директор трансплантационог центра из редова трансплантацијских стручњака.
- (3) Комисија из става (1) овог члана прихвата или одбија приједлог за упис на федералну листу чекања за сваки орган, односно ткиво, посебно.

Члан 5.

- (1) Упис болесника на федералну листу чекања врши се на основу његовог претходно прибављеног информисаног писаног пристанка.
- (2) За болесника који није пословно способан или није способан за расуђивање, односно малолетно је лице, пристанак из става (1) овог члана даје његов законски заступник, односно старатељ.

Члан 6.

За вријеме чекања на пресађивање органа или ткива болесник мора вршити редовне контролне прегледе у складу са СОП-ом за одређени орган, односно ткиво.

Члан 7.

- (1) Федерална листа чекања води се у писаном и/или електронском облику.
- (2) Болеснике на федералну листу чекања уписују особе које овлашћује директор трансплантационог центра.

Члан 8.

- (1) О свакој промјени здравственог стања болесника на федералној листи чекања, која тренутно онемогућава пресађивање, надлежни љекар дужан је писаним путем или у електронском облику односно телефонски обавијестити овлаштена лица из члана 7. став (2) овог правилника, која ће болесника привремено искључити са федералне листе чекања.
- (2) Болесника на федералну листу чекања поновно уписује овлаштено лице из члана 7. став (2) овог правилника, а након побољшања његовог здравственог стања.
- (3) Одлуку о поновном уписивању на федералну листу чекања болесника у случају из става (2) овог члана доноси Комисија трансплантационог центра.
- (4) Свака промјена стања на федералној листи чекања биљежи се у писаном облику и/или у електронској бази података, и то најкасније 24 сата по настанку промјене.

Члан 9.

Комисија трансплантационог центра може болесника-кандидата за пресађивање трајно исписати са федералне листе чекања на основу критерија који су одређени СОП-ом за одређени орган, односно ткиво.

Члан 10.

- (1) Болесник-кандидат за пресађивање може надлежном трансплантацијском центру поднијети писани захтјев за исписивање са федералне листе чекања.
- (2) За болесника који није пословно способан или није способан за расуђивање или је малолетан захтјев из става (1) овог члана подноси његов законски заступник, односно старатељ.
- (3) Болесник-кандидат исписује се са федералне листе чекања у случају смрти или након извршеног пресађивања.

Члан 11.

- (1) Сваки трансплантациони центар мора извршавати дјелатност на основу детаљно израђених и интерних СОП-ова који морају бити усаглашени са СОП-ом за одређени орган односно ткиво.
- (2) Интерни СОП-ови из става (1) овог члана садрже индикације и контраиндикације за пресађивање органа и ткива, критерије за упис болесника на федералну листу чекања, критерије за хитно пресађивање органа односно ткива, операцијски поступак и постоперативно праћење.
- (3) СОП-ови и интерни СОП-ови морају бити примјенени у свакој здравственој установи у којој се лијече болесници, прије и после пресађивања органа односно ткива, те доступни здравственим радницима и болесницима приликом обраде за упис на федералну листу чекања.

III - УСЛОВИ ЗА ИЗБОР НАЈПРИМЈЕРЕНИЈЕГ ПРИМАОЦА

Члан 12.

При одабиру примаоца морају се поштовати:

- медицински критерији,
- степен хитности,
- имуногенетски критерији,
- вријеме чекања,
- посебне околности (нпр. дијете, примаоц више органа).

Члан 13.

- (1) Одабир и начин вредновања критерија из члана 12. овог правилника специфични су за сваки орган, односно

- ткиво и врше се у складу са СОП-овима за одређени орган односно ткиво.
- (2) Потребни тестови за одређивање ткивне подударности морају бити усклађени са међународним стандардима.
  - (3) Стандарди из става (2) овог члана одређени су СОП-овима за одређени орган односно ткиво.
  - (4) Имуногенетску обраду и тестове за одређивање подударности ткива примаоца и дароваоца врши лабораториј који има одобрење министра.

Члан 14.

Сваки трансплантациони центар обавезан је испуњавати прописане обрасце СОП-ова за праћење болесника након пресађивања органа, односно ткива и редовно их достављати Центру.

Члан 15.

За поновни упис на федералну листу чекања важе иста правила као за први упис.

Члан 16.

- (1) Љекари породичне медицине и лијечници специјалисти морају бити едуцирани о доступности и индикацијама за различите врсте пресађивања органа и ткива.
- (2) Едукацију љекара из става (1) овог члана проводе надлежне коморе из области здравства, у сарадњи са стручњацима из трансплантационих центара и Федералног министарства здравства, односно Центра.

IV - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 17.

Здравствене установе које у Федерацији Босне и Херцеговине обављају трансплантацијску дјелатност из члана 35. Закона, обавезне су, у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог правилника, ускладити своју организацију и пословање са одредбама овог правилника.

Члан 18.

Овај правилник ступа на снагу осмога дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 01-37-687/14
27. јануара 2014. године
Сарајево

Министар
Проф. др **Русмир
Месиховић**, с. р.

Na основу члана 9. став 3. а у веzi са чланом 58. став 1. алинеја 1. Закона о трансплантацији органа и ткива у сврху лијечења ("Службене новине Федерације БиХ", број 75/09), федерални министар здравства доноси

ПРАВИЛНИК О КРИТЕРИЈИМА ЗА ДОДЈЕЛУ ОРГАНА И ТКИВА, УВЈЕТИМА ЗА ИЗБОР НАЈПРИМЈЕРЕНИЈЕГ ПРИМОАЦА, КАО И НАЧИНУ ВОЂЕЊА ФЕДЕРАЛНЕ ЛИСТЕ ЧЕКАЊА

I - ОПЃЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником се утврђују критерији за додјелу органа и ткива, увјети за избор најпримјеренијег примаоца, као и начин вођења регистра особа које чекају на пресађивање органа и ткива у сврху лијечења (у даљем тексту: федерална листа чекања).

Члан 2.

- (1) Болесници-кандидати за пресађивање органа и ткива су болесници са оштећењем органа или ткива које више није могуће лијечити другим методама лијечења или они болесници код којих је због оштећења органа или ткива смањен квалитет живота, без обзира на лијечење проведено сагласно медицинским saznanјима.

- (2) Индикације за пресађивање органа и ткива специфичне су за сваки орган и ткиво.
- (3) Свака здравствена установа која има одобрење федералног министра здравства за трансплантацију органа и ткива (у даљем тексту: трансплантацијски центар) мора имати јасно одређене индикације за пресађивање органа и ткива, које морају бити детаљно описане у стандардном оперативном поступку за одређени орган, односно ткиво (у даљем тексту: SOP).
- (4) SOP из става 3. овог члана, на приједлог Комисије за трансплантацијску медицину, за сваки одређени орган односно ткиво, утврђује федерални министар здравства (у даљем тексту: министар).

II - НАЧИН ВОЂЕЊА ФЕДЕРАЛНЕ ЛИСТЕ ЧЕКАЊА

Члан 3.

- (1) Федерална листа чекања води се за сваки орган и ткиво посебно, гдје је то примјерено.
- (2) Федералну листу чекања води Центар за трансплантацијску медицину Федералног министарства здравства (у даљем тексту: Центар), сагласно члану 6. став 1. алинеја 2. и члану 45. став 1. тачка 2. Закона о трансплантацији органа и ткива у сврху лијечења ("Службене новине Федерације БиХ", број 75/09) (у даљем тексту: Закон).
- (3) Упис могућег примаоца на федералну листу чекања обавља трансплантацијски центар.
- (4) Примаоци органа од живих дароваоца морају испунити исте критерије за упис на федералну листу чекања, као и примаоци органа са умрле особе.
- (5) Узети органи и ткива додјелују се, у правилу, болесницима са федералне листе чекања у складу са транспарентним, објективним и утврђеним медицинским критеријима, а у смислу члана 9. став 1. Закона.

Члан 4.

- (1) Одлуку о упису на федералну листу чекања доноси Комисија трансплантацијског центра.
- (2) Чланове Комисије из става (1) овога члана именује директор трансплантацијског центра из редова трансплантацијских стручњака.
- (3) Комисија из става (1) овог члана прихвата или одбија приједлог за упис на федералну листу чекања за сваки орган, односно ткиво, посебно.

Члан 5.

- (1) Упис болесника на федералну листу чекања обавља се на основу његовог претходно прибављеног информисаног писаног пристанка.
- (2) За болесника који није пословно способан или није способан за расуђивање, односно малолјетна је особа, пристанак из става (1) овог члана даје његов законски заступник, односно старатељ.

Члан 6.

За вријеме чекања на пресађивање органа или ткива болесник мора обављати редовне контролне прегледе у складу са SOP-ом за одређени орган, односно ткиво.

Члан 7.

- (1) Федерална листа чекања води се у писаном и/или електронском облику.
- (2) Болеснике на федералну листу чекања уписују особе које овлашћује директор трансплантацијског центра.

Члан 8.

- (1) О свакој промјени здравственог стања болесника на федералној листи чекања, која тренутно онемogućава пресађивање, надлежни лијечник дужан је писаним путем или у електронском облику односно телефонски обавијестити

- ovlaštene osobe iz člana 7. stav (2) ovog pravilnika, koja će bolesnika privremeno isključiti sa federalne liste čekanja.
- (2) Bolesnika na federalnu listu čekanja ponovno upisuje ovlaštena osoba iz člana 7. stav (2) ovog pravilnika, a nakon poboljšanja njegovog zdravstvenog stanja.
  - (3) Odluku o ponovnom upisivanju na federalnu listu čekanja bolesnika u slučaju iz stava (2) ovog člana donosi Komisija transplantacijskog centra.
  - (4) Svaka promjena stanja na federalnoj listi čekanja bilježi se u pisanom obliku i/ili u elektronskoj bazi podataka, i to najkasnije 24 sata po nastanku promjene.

Član 9.

Komisija transplantacijskog centra može bolesnika-kandidata za presađivanje trajno ispisati sa federalne liste čekanja na osnovu kriterija koji su određeni SOP-om za određeni organ, odnosno tkivo.

Član 10.

- (1) Bolesnik-kandidat za presađivanje može nadležnom transplantacijskom centru podnijeti pisani zahtjev za ispisivanje sa federalne liste čekanja.
- (2) Za bolesnika koji nije poslovno sposoban ili nije sposoban za rasuđivanje ili je maloljetan zahtjev iz stava (1) ovog člana podnosi njegov zakonski zastupnik, odnosno staratelj.
- (3) Bolesnik-kandidat ispisuje se sa federalne liste čekanja u slučaju smrti ili nakon obavljenog presađivanja.

Član 11.

- (1) Svaki transplantacijski centar mora obavljati djelatnost na osnovu detaljno izrađenih i internih SOP-ova koji moraju biti usaglašeni sa SOP-om za određeni organ odnosno tkivo.
- (2) Interni SOP-ovi iz stava (1) ovog člana sadrže indikacije i kontraindikacije za presađivanje organa i tkiva, kriterije za upis bolesnika na federalnu listu čekanja, kriterije za hitno presađivanje organa odnosno tkiva, operacijski postupak i postoperativno praćenje.
- (3) SOP-ovi i interni SOP-ovi moraju biti primijenjeni u svakoj zdravstvenoj ustanovi u kojoj se liječe bolesnici, prije i poslije presađivanja organa odnosno tkiva, te dostupni zdravstvenim radnicima i bolesnicima prilikom obrade za upis na federalnu listu čekanja.

III - UVJETI ZA IZBOR NAJPRIMJERENIJEG PRIMAOCA

Član 12.

Pri odabiru primaoca moraju se poštovati:

- medicinski kriteriji,
- stepen hitnosti,
- imunogenetski kriteriji,
- vrijeme čekanja,
- posebne okolnosti (npr. dijete, primaoc više organa).

Član 13.

- (1) Odabir i način vrednovanja kriterija iz člana 12. ovog pravilnika specifični su za svaki organ, odnosno tkivo i obavljaju se u skladu sa SOP-ovima za određeni organ, odnosno tkivo.
- (2) Potrebni testovi za određivanje tkivne podudarnosti moraju biti usklađeni sa međunarodnim standardima.
- (3) Standardi iz stava (2) ovog člana određeni su SOP-ovima za određeni organ odnosno tkivo.
- (4) Imunogenetsku obradu i testove za određivanje podudarnosti tkiva primaoca i darovaoca obavlja laboratorij koji ima odobrenje ministra.

Član 14.

Svaki transplantacijski centar obavezan je ispunjavati propisane obrasce SOP-ova za praćenje bolesnika nakon

presađivanja organa, odnosno tkiva i redovno ih dostavljati Centru.

Član 15.

Za ponovni upis na federalnu listu čekanja važe ista pravila kao za prvi upis.

Član 16.

- (1) Liječnici porodične medicine i liječnici specijalisti moraju biti educirani o dostupnosti i indikacijama za različite vrste presađivanja organa i tkiva.
- (2) Edukaciju liječnika iz stava (1) ovog člana provode nadležne komore iz oblasti zdravstva, u saradnji sa stručnjacima iz transplantacijskih centara i Federalnog ministarstva zdravstva, odnosno Centra.

IV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 17.

Zdravstvene ustanove koje u Federaciji Bosne i Hercegovine obavljaju transplantacijsku djelatnost iz člana 35. Zakona, obavezne su, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog pravilnika, uskladiti svoju organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog pravilnika.

Član 18.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-37-687/14

27. januara 2014. godine
Sarajevo

Ministar
Prof. dr. **Rusmir Mesihović**, s. r.

Temeljem članka 9. stavak 3. a u svezi sa člankom 58. stavak 1. alineja 1. Zakona o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/09), federalni ministar zdravstva donosi

PRAVILNIK O KRITERIJIMA ZA DODJELU ORGANA I TKIVA, UVJETIMA ZA IZBOR NAJPRIMJERENIJEG PRIMATELJA, KAO I NAČINU VOĐENJA FEDERALNE LISTE ČEKANJA

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim pravilnikom se utvrđuju kriteriji za dodjelu organa i tkiva, uvjeti za izbor najprimjerenijeg primatelja, kao i načinu vođenja registra osoba koje čekaju na presađivanje organa i tkiva u svrhu liječenja (u daljnjem tekstu: federalna lista čekanja).

Članak 2.

- (1) Bolesnici-kandidati za presađivanje organa i tkiva su bolesnici sa oštećenjem organa ili tkiva koje više nije moguće liječiti drugim metodama liječenja ili oni bolesnici kod kojih je zbog oštećenja organa ili tkiva smanjena kvaliteta života, bez obzira na liječenje provedeno suglasno medicinskim saznanjima.
- (2) Indikacije za presađivanje organa i tkiva specifične su za svaki organ i tkivo.
- (3) Svaka zdravstvena ustanova koja ima odobrenje federalnog ministra zdravstva za transplantaciju organa i tkiva (u daljnjem tekstu: transplantacijski centar) mora imati jasno određene indikacije za presađivanje organa i tkiva, koje moraju biti detaljno opisane u standardnom operativnom postupku za određeni organ, odnosno tkivo (u daljnjem tekstu: SOP).
- (4) SOP iz stava 3. ovog članka, na prijedlog Povjerenstva za transplantacijsku medicinu, za svaki određeni organ odnosno tkivo, utvrđuje federalni ministar zdravstva (u daljnjem tekstu: ministar).

II - NAČIN VOĐENJA FEDERALNE LISTE ČEKANJA

Članak 3.

- (1) Federalna lista čekanja vodi se za svaki organ i tkivo posebno, gdje je to primjereno.
- (2) Federalnu listu čekanja vodi Centar za transplantacijsku medicinu Federalnog ministarstva zdravstva (u daljnjem tekstu: Centar), suglasno članku 6. stavak 1. alineja 2. i članku 45. stavak 1. točka 2. Zakona o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/09) (u daljnjem tekstu: Zakon).
- (3) Upis mogućeg primatelja na federalnu listu čekanja obavlja transplantacijski centar.
- (4) Primatelji organa od živih darivatelja moraju ispuniti iste kriterije za upis na federalnu listu čekanja, kao i primatelji organa sa umrle osobe.
- (5) Uzeti organi i tkiva dodjeljuju se, u pravilu, bolesnicima sa federalne liste čekanja sukladno transparentnim, objektivnim i utvrđenim medicinskim kriterijima, a u smislu članka 9. stavak 1. Zakona.

Članak 4.

- (1) Odluku o upisu na federalnu listu čekanja donosi Povjerenstvo transplantacijskog centra.
- (2) Članove Povjerenstva iz stavka 1. ovoga članka imenuje ravnatelj transplantacijskog centra iz redova transplantacijskih stručnjaka.
- (3) Povjerenstvo iz stavka 1. ovoga članka prihvata ili odbija prijedlog za upis na federalnu listu čekanja za svaki organ, odnosno tkivo, posebno.

Članak 5.

- (1) Upis bolesnika na federalnu listu čekanja obavlja se na temelju njegovog prethodno pribavljenog informiranog pisanog pristanka.
- (2) Za bolesnika koji nije poslovno sposoban ili nije sposoban za rasuđivanje, odnosno maloljetna je osoba, pristanak iz stavka (1) ovog članka daje njegov zakonski zastupnik, odnosno staratelj.

Članak 6.

Za vrijeme čekanja na presađivanje organa ili tkiva bolesnik mora obavljati redovite kontrolne preglede sukladno SOP-u za određeni organ, odnosno tkivo.

Članak 7.

- (1) Federalna lista čekanja vodi se u pisanom i/ili elektronskom obliku.
- (2) Bolesnike na federalnu listu čekanja upisuju osobe koje ovlašćuje ravnatelj transplantacijskog centra.

Članak 8.

- (1) O svakoj promjeni zdravstvenog stanja bolesnika na federalnoj listi čekanja, koja trenutno onemogućava presađivanje, ovlašteni liječnik dužan je pisanim putem ili u elektronskom obliku odnosno telefonski izvijestiti ovlaštene osobe iz članka 7. stavak (2) ovog pravilnika, koja će bolesnika privremeno isključiti sa federalne liste čekanja.
- (2) Bolesnika na federalnu listu čekanja ponovno upisuje ovlaštena osoba iz članka 7. stavak (2) ovog pravilnika, a nakon poboljšanja njegovog zdravstvenog stanja.
- (3) Odluku o ponovnom upisivanju na federalnu listu čekanja bolesnika u slučaju iz stavka (2) ovog članka donosi Povjerenstvo transplantacijskog centra.
- (4) Svaka promjena stanja na federalnoj listi čekanja bilježi se u pisanom obliku i/ili u elektronskoj bazi podataka, i to najkasnije 24 sata po nastanku promjene.

Članak 9.

Povjerenstvo transplantacijskog centra može bolesnika-kandidata za presađivanje trajno ispisati sa federalne liste čekanja

na temelju kriterija koji su određeni SOP-om za određeni organ, odnosno tkivo.

Članak 10.

- (1) Bolesnik-kandidat za presađivanje može mjerodavnom transplantacijskom centru podnijeti pisani zahtjev za ispisivanje sa federalne liste čekanja.
- (2) Za bolesnika koji nije poslovno sposoban ili nije sposoban za rasuđivanje ili je maloljetan zahtjev iz stavka (1) ovog članka podnosi njegov zakonski zastupnik, odnosno staratelj.
- (3) Bolesnik-kandidat ispisuje se sa federalne liste čekanja u slučaju smrti ili nakon obavljenog presađivanja.

Članak 11.

- (1) Svaki transplantacijski centar mora obavljati djelatnost na temelju detaljno izrađenih i internih SOP-ova koji moraju biti usuglašeni sa SOP-om za određeni organ odnosno tkivo.
- (2) Interni SOP-ovi iz stavka (1) ovog članka sadrže indikacije i kontraindikacije za presađivanje organa i tkiva, kriterije za upis bolesnika na federalnu listu čekanja, kriterije za hitno presađivanje organa odnosno tkiva, operativni postupak i postoperativno praćenje.
- (3) SOP-ovi i interni SOP-ovi moraju biti primijenjeni u svakoj zdravstvenoj ustanovi u kojoj se liječe bolesnici, prije i poslije presađivanja organa odnosno tkiva, te dostupni zdravstvenim djelatnicima i bolesnicima prilikom obrade za upis na federalnu listu čekanja.

III - UVJETI ZA IZBOR NAJPRIMJERENIJEG PRIMATELJA

Članak 12.

Pri odabiru primatelja moraju se poštovati:

- medicinski kriteriji,
- stupanj hitnosti,
- imunogenetski kriteriji,
- vrijeme čekanja,
- posebne okolnosti (npr. dijete, primatelj više organa).

Članak 13.

- (1) Odabir i način vrijednovanja kriterija iz članka 12. ovog pravilnika specifični su za svaki organ, odnosno tkivo i obavljaju se sukladno SOP-ovima za određeni organ odnosno tkivo.
- (2) Potrebni testovi za određivanje tkivne podudarnosti moraju biti sukladni međunarodnim standardima.
- (3) Standardi iz stavka (2) ovog članka određeni su SOP-ovima za određeni organ odnosno tkivo.
- (4) Imunogenetsku obradu i testove za određivanje podudarnosti tkiva primatelja i darivatelja obavlja laboratorij koji ima odobrenje ministra.

Članak 14.

Svaki transplantacijski centar obavezan je ispunjavati propisane obrasce SOP-ova za praćenje bolesnika nakon presađivanja organa, odnosno tkiva i redovito ih dostavljati Centru.

Članak 15.

Za ponovni upis na federalnu listu čekanja važe ista pravila kao za prvi upis.

Članak 16.

- (1) Liječnici obiteljske medicine i liječnici specijalisti moraju biti educirani o dostupnosti i indikacijama za različite vrste presađivanja organa i tkiva.
- (2) Edukaciju liječnika iz stavka (1) ovog članka provode mjerodavne komore iz oblasti zdravstva, u suradnji sa stručnjacima iz transplantacijskih centara i Federalnog ministarstva zdravstva, odnosno Centra.

- (3) Код донора са повишеним ризиком од инфицирања вирусом HIV-1 или HCV, скрининг обавезно обухвата и NAT тест.
- (4) Резултати ових тестова морају да буду доступни прије вађења или трансплантације органа.

Члан 6.

- (1) У оквиру основног скрининга, серолошки тестови треба истовремено да открију присуство IgG и IgM антигијела.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, у посебним случајевима врши се посебно тестирање на присуство само једног антигијела.

Члан 7.

Поред тестова из чл. 5. и 6. овог правилника, додатни тестови код даровања су:

- 1) за имunosупримираног примаоца:
  - Anti-CMV;
  - Anti-EBV;
  - Протугијела против *T. gondii*.
- 2) за дароваоца који је боравио или је из подручја са високом преваленцијом:
  - Anti HTLV I, маларија, итд.

Члан 8.

Остали тестови овисе о органу или ткиву које се пресађује. Ту могу бити укључени немикробиолошки тестови:

- одређивање крвне групе и Rh фактора, те хуманог леукоцитног антигена-HLA типизација;
- комплетна крвна слика;
- биохемијске претраге као показатељи цјеловитости и функције органа/ткива.

IV - ПОСЕБНИ КРИТЕРИЈИ ЗА МРТВОГ ДАРОВАОЦА

Члан 9.

- (1) Ако је дароваоц примио трансфузију/инфузију крви и/или крвних припремака и/или колоида 48 сати прије смрти или кристалоида један сат прије смрти, мора се примијенити алгоритам за израчун разријеђења (хемодилуције) крви према обрасцу из Прилога 1., који чини саставни дио овог правилника, у слиједећим случајевима:
- a) узорковање крви за *живота*: ако су крв, крвни приправци и/или колоиди инфундирани унутар претходних 48 сати, односно ако су кристалоиди инфундирани један сат прије узорковања;
  - b) узорковање крви *након смрти*: ако су крв, крвни приправци и/или колоиди инфундирани унутар претходних 48 сати, односно ако су кристалоиди инфундирани један сат прије смрти.
- (2) Банка ткива може запримити ткива дароваоца чија је плазма разријеђена за више од 50%, само уколико су лабораторијски тестови валидирани за тестирање разријеђених узорака или је узорак крви узет прије трансфузије/инфузије.

V - ЛАБОРАТОРИЈСКИ ТЕСТОВИ КОЈИ СЕ ЗАХТИЈЕВАЈУ ЗА ПРОЦЈЕНУ ДАРОВАОЦА ТКИВА

Члан 10.

- (1) Сви дароваоци ткива морају се тестирати минимално на:
- HIV 1 и 2 - Anti-HIV-1,2
  - Hepatitis B - HBsAg, Anti HBc
  - Hepatitis C - Anti-HCV
  - Сифилис

- (2) Уколико је дароваоц анти HBc-позитивним, а HBsAg-негативним, у оквиру процјене прихватљивости дароваочева ткива за клиничку употребу, нужно је провести даље претраге.

Члан 11.

Ако дароваоц ткива живи или потиче из подручја са високом преваленцом болести или чији сексуални партнери или родитељи потичу или живе на подручјима са високом преваленцом болести треба обавити тестирање за одређивање антигијела Anti-HTLV I или II.

Члан 12.

Да би се искључила зараженост *Treponemom pallidum*, дароваоца је нужно тестирати у складу са важећим доктринарним приступом. Ако при тестирању изостане специфична или неспецифична реакција, ткива и ћелије тестираног дароваоца могу се узети и примијенити. Ако се проводи неспецифични тест, реакција на тест није разлог да се ткиво тог дароваоца не примијени, под условом да је специфични тест на *Treponemum pallidum* негативан. Ако постоји позитивна реакција на специфични тест, прихватљивост тог ткива за примјену мора се утврдити након темељите процјене ризика.

Члан 13.

У одређеним околностима, а овисно о анамнези дароваоца и обиљежјима ткива које су предметом даровања, треба обавити додатна тестирања дароваоца (нпр. На RhD, HLA, маларију, CMV, toksoplazmu, EBV, *Trypanosoma cruzi*).

Члан 14.

- (1) За аутологног живог дароваоца мора се обезбиједити исти стандард лабораторијског тестирања као и за аlogenог живућег дароваоца, уколико ће узета ткива бити похрањена или култивирана.
- (2) Позитивни резултати тестирања нужно не значе да се ткиво, односно било који производ за који је оно послужило као сировина, не смије похранити, обрадити или изнова пресадити, под условом да су на располагању одговарајући издвојени простори за похрану, чиме се анулира ризик од унакрсне заразе других пресадака и/или ризик од загађивања случајно присутним агенсима, и/или могућност међусобних мијешања и забуна.

VI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 15.

Здравствене установе, односно лабораторије које врше тестирања дароваоца органа и ткива у сврху лијечења, дужни су ускладити рад са одредбама овог правилника, у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 16.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 01-37-688/14
27. јануара 2014. године
Сарајево

Министар
Проф. др **Русмир**
Месиховић, с. р.

Na osnovu člana 15. stav 3, a u vezi sa članom 58. stav 1. alineja 4. Zakona o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/09), federalni ministar zdravstva donosi

**PRAVILNIK
O KRITERIJIMA ZA TESTIRANJE DAROVAOCA U
POGLEDU BOLESTI KOJE SE MOGU PRENOSITI
PRESADIVANJEM**

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

- (1) Ovim pravilnikom utvrđuju se kriteriji testiranja darovaoca organa i tkiva u svrhu liječenja, a koji se mogu prenijeti presađivanjem.
- (2) Odredbe ovog pravilnika koje se odnose na tkiva primjenjuju se i na ćelije, uključujući i krvotorne matične ćelije u skladu sa članom 1. stav 3. Zakona o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja liječenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/09) (u daljem tekstu: Zakon).
- (3) Testiranje iz stava (1) ovog člana podrazumijeva obavezno testiranje na bolesti koje se mogu prenijeti primaocima organa i tkiva.
- (4) Pored obaveznih testova utvrđenih ovim pravilnikom, potrebno je obaviti testove i na druge patogene u skladu sa epidemiološkim podacima o zaraznim oboljenjima, uključujući istoriju bolesti, istoriju putovanja, kontakte i znake infekcije.

**II - OPĆI KRITERIJI ZA TESTIRANJE DAROVAOCA U
POGLEDU BOLESTI KOJE SE MOGU PRENOSITI
PRESADIVANJEM**

Član 2.

- (1) Obaveznim testiranjima iz člana (1) ovog pravilnika darovaoca organa i tkiva, mogu se baviti samo oni laboratoriji koji raspolažu adekvatnim prostorom, opremom i stručnim osobljem, te imaju odobrenje federalnog ministra zdravstva za obavljanje propisanih testiranja.
- (2) Laboratoriji iz stava (1) ovog člana mogu koristiti samo testove odobrene (registrovane) u skladu sa Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08).
- (3) Laboratoriji koji su uključeni u testiranje iz stava (3) člana 1. ovog pravilnika moraju imati odgovarajuće standardne operativne postupke koji osiguravaju pravovremeni dolazak informacija o rezultatima testiranja do transplantacijskog centra.
- (4) Laboratorij mora osigurati dugotrajno čuvanje dijela svakog uzorka iz kojeg je izvršeno testiranje, najmanje 11 godina nakon isteka roka trajanja tkiva sa najdužim rokom trajanja.

Član 3.

Testiranja se provode na uzorcima darovaočeva seruma ili plazme i ne smije ih se provoditi na drugim tjelesnim tekućinama ili izlučevinama kao što su očna vodica ili vodeni sadržaj staklastog tijela, osim ako se u takvom iznimnom slučaju testiranje predmetne tjelesne tekućine provodi testom potvrđene primjerenosti i svrsishodnosti.

Član 4.

- (1) Ako se radi o preminulom darovaocu, uzorke krvi treba uzeti neposredno prije smrti. Mora postojati prikladan način sigurnog obilježavanja i dostupnosti uzoraka krvi uzetih prije smrti.
- (2) Ukoliko uzorke krvi preminulom darovaocu nije moguće uzeti neposredno prije smrti, potrebno ih je uzeti što je moguće prije nakon smrti, i to u roku od 24 sata.
- (3) Ako su uzorci za mikrobiološke kulture uzeti za vrijeme eksplantacije, uzorci za svako uzeto tkivo moraju biti uzeti prije izlaganja tkiva antibiotskoj ili antiseptičkoj otopini. Tehnika kulture mora omogućiti rast kako aerobnih tako i anaerobnih bakterija i gljivica. Rezultat treba biti dokumentovan u dokumentaciji darovaoca.

- (4) U slučaju živih darovaoca (osim za krvotorne matične ćelije iz koštane srži i periferne krvi, zbog praktičnih razloga), uzorci krvi za laboratorijsko testiranje moraju se uzeti u trenutku darovanja ili unutar sedam (7) dana nakon darovanja (od 0 do +7).
- (5) Ukoliko se tkiva pohranjuju kroz duži period, uzorkovanje je nužno ponavljati svakih 180 dana. U navedenom slučaju uzorak je moguće uzeti unutar najviše 30 dana prije i sedam (7) dana nakon darovanja.
- (6) Ukoliko se tkiva alogenog darovaoca ne pohranjuju na duži period ili se neće moći izvesti drugo uzorkovanje, postupit će se u skladu sa stavom (2) ovog člana.
- (7) U slučaju prikupljanja uzorka krvotornih matičnih ćelija koštane srži ili periferne krvi, uzorke krvi treba uzeti unutar 30 dana prije darovanja.
- (8) Ukoliko se radi o darovaocima novorođenačke dobi, laboratorijskim pretragama potrebno je podvrći majku darovaoca, kako se dojenče ne bi izrgavalo medicinskim postupcima za koje ne postoji apsolutna indikacija.

**III - LABORATORIJSKI TESTOVI KOJI SE
ZAHTIJEVAJU ZA PROCJENU DAROVAOCA ORGANA**

Član 5.

- (1) Za svakog mogućeg darovaoca dijelova organa obavezno je najmanje provesti testove:
  - Anti-HIV-1 i 2;
  - HbsAg, anti-HBc;
  - Anti-HCV;
  - anti-Treponema pallidum.
- (2) Testiranje na prisutnost HIV, HBV i HCV je obavezno ponoviti, osim u slučaju:
  - ako se za testiranje prisutnosti HIV, HBV i HCV primjenjuje tehnika umnožavanja (amplifikacije) nukleinske kiseline,
  - u slučaju kada obrada uzetog tkiva uključuje validirani postupak za inaktivaciju virusa.
- (3) Kod donora sa povišenim rizikom od inficiranja virusom HIV-1 ili HCV, skrining obavezno obuhvata i NAT test.
- (4) Rezultati ovih testova moraju da budu dostupni prije vađenja ili transplantacije organa.

Član 6.

- (1) U okviru osnovnog skrininga, serološki testovi treba istovremeno da otkriju prisustvo IgG i IgM antitijela.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, u posebnim slučajevima obavlja se posebno testiranje na prisustvo samo jednog antitijela.

Član 7.

Pored testova iz čl. 5. i 6. ovog pravilnika, dodatni testovi kod darovanja su:

- 1) za imunosuprimiranog primaoca:
  - Anti-CMV;
  - Anti-EBV;
  - Protutijela protiv T. gondii.
- 2) za darovaoca koji je boravio ili je iz područja sa visokom prevalencijom:
  - Anti HTLV I, malarija, itd.

Član 8.

Ostali testovi ovise o organu ili tkivu koje se presađuje. Tu mogu biti uključeni nemikrobiološki testovi:

- određivanje krvne grupe i Rh faktora, te humanog leukocitnog antigena-HLA tipizacija;
- kompletna krvna slika;
- biohemijske pretrage kao pokazatelji cjelovitosti i funkcije organa/tkiva.

IV - POSEBNI KRITERIJI ZA MRTVOG DAROVAOCA

Član 9.

- (1) Ako je darovaoc primio transfuziju/infuziju krvi i/ili krvnih pripravaka i/ili koloida 48 sati prije smrti ili kristaloida jedan sat prije smrti, mora se primijeniti algoritam za izračun razrijeđenja (hemodilucije) krvi prema obrascu iz Priloga 1., koji čini sastavni dio ovog pravilnika, u slijedećim slučajevima:
- uzorkovanje krvi *za života*: ako su krv, krvni pripravci i/ili koloidi infundirani unutar prethodnih 48 sati, odnosno ako su kristaloidi infundirani jedan sat prije uzorkovanja;
  - uzorkovanje krvi *nakon smrti*: ako su krv, krvni pripravci i/ili koloidi infundirani unutar prethodnih 48 sati, odnosno ako su kristaloidi infundirani jedan sat prije smrti.
- (2) Banka tkiva može zaprimiti tkiva darovaoca čija je plazma razrijeđena za više od 50%, samo ukoliko su laboratorijski testovi validirani za testiranje razrijeđenih uzoraka ili je uzorak krvi uzet prije transfuzije/infuzije.

V - LABORATORIJSKI TESTOVI KOJI SE ZAHTIJEVAJU ZA PROCJENU DAROVAOCA TKIVA

Član 10.

- (1) Svi darovaoci tkiva moraju se testirati minimalno na:
- HIV 1 i 2 - Anti-HIV-1,2
  - Hepatitis B - HBsAg, Anti HBc
  - Hepatitis C - Anti-HCV
  - Sifilis
- (2) Ukoliko je darovaoc anti-HBc-pozitivnim, a HBsAg-negativnim, u okviru procjene prihvatljivosti darovaočeva tkiva za kliničku upotrebu, nužno je provesti dalje pretrage.

Član 11.

Ako darovaoc tkiva živi ili potiče iz područja sa visokom prevalencijom bolesti ili čiji seksualni partneri ili roditelji potiču ili žive na područjima sa visokom prevalencijom bolesti treba obaviti testiranje za određivanje antitijela Anti-HTLV I ili II.

Član 12.

Da bi se isključila zaraženost *Treponemom pallidum*, darovaoca je nužno testirati u skladu sa važećim doktrinarnim pristupom. Ako pri testiranju izostane specifična ili nespecifična reakcija, tkiva i ćelije testiranog darovaoca mogu se uzeti i primijeniti. Ako se provodi nespecifični test, reakcija na test nije razlog da se tkivo tog darovaoca ne primijeni, pod uvjetom da je specifični test na *Treponemu pallidum* negativan. Ako postoji pozitivna reakcija na specifični test, prihvatljivost tog tkiva za primjenu mora se utvrditi nakon temeljite procjene rizika.

Član 13.

U određenim okolnostima, a ovisno o anamnezi darovaoca i obilježjima tkiva koje su predmetom darovanja, treba obaviti dodatna testiranja darovaoca (npr. na RhD, HLA, malariju, CMV, toksoplazmu, EBV, *Trypanosoma cruzi*).

Član 14.

- (1) Za autolognog živog darovaoca mora se osigurati isti standard laboratorijskog testiranja kao i za alogenog živućeg darovaoca, ukoliko će uzeta tkiva biti pohranjena ili kultivirana.
- (2) Pozitivni rezultati testiranja nužno ne znače da se tkivo, odnosno bilo koji proizvod za koji je ono poslužilo kao sirovina, ne smije pohraniti, obraditi ili iznova presaditi, pod uvjetom da su na raspolaganju odgovarajući izdvojeni prostori za pohranu, čime se anulira rizik od unakrsne zaraze drugih presađaka i/ili rizik od zagađivanja slučajno prisutnim agensima, i/ili mogućnost međusobnih miješanja i zabuna.

VI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 15.

Zdravstvene ustanove, odnosno laboratorije koje obavljaju testiranja darovaoca organa i tkiva u svrhu liječenja, dužni su uskladiti rad sa odredbama ovog pravilnika, u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 16.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-37-688/14
27. januara 2014. godine
Sarajevo

Ministar
Prof. dr. **Rusmir Mesihović**, s. r.

Na temelju članka 15. stavak 3, a u svezi s člankom 58. stavak 1. alineja 4. Zakona o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/09), federalni ministar zdravstva donosi

**PRAVILNIK
O KRITERIJIMA ZA TESTIRANJE DAROVATELJA
GLEDE BOLESTI KOJE SE MOGU PRENOSITI
PRESAĐIVANJEM**

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Ovim se pravilnikom utvrđuju kriteriji testiranja darovatelja organa i tkiva u svrhu liječenja, a koji se mogu prenijeti presađivanjem.
- (2) Odredbe ovoga pravilnika koje se odnose na tkiva primjenjuju se i na stanice, uključujući i krvotvorne matične stanice sukladno članku 1. stavak 3. Zakona o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/09) (u daljnjem tekstu: Zakon).
- (3) Testiranje iz stavka (1) ovoga članka podrazumijeva obvezno testiranje na bolesti koje se mogu prenijeti primateljima organa i tkiva.
- (4) Pored obveznih testova utvrđenih ovim pravilnikom, potrebno je obaviti testove i na druge patogene sukladno epidemiološkim podacima o zaraznim oboljenjima, uključujući historiju bolesti, historiju putovanja, kontakte i znake infekcije.

**II - OPĆI KRITERIJI ZA TESTIRANJE DAROVATELJA
GLEDE BOLESTI KOJE SE MOGU PRENOSITI
PRESAĐIVANJEM**

Članak 2.

- (1) Obveznim testiranjima iz članka (1) ovoga pravilnika darovatelja organa i tkiva, mogu se baviti samo oni laboratoriji koji raspolažu adekvatnim prostorom, opremom i stručnim osobljem, te imaju odobrenje federalnog ministra zdravstva za obavljanje propisanih testiranja.
- (2) Laboratoriji iz stavka (1) ovoga članka mogu koristiti samo testove odobrene (registrirane) sukladno Zakonu o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08).
- (3) Laboratoriji koji su uključeni u testiranje iz stavka (3) članka 1. ovoga pravilnika moraju imati odgovarajuće standardne operativne postupke koji osiguravaju pravovremeni dolazak informacija o rezultatima testiranja do transplantacijskog centra.
- (4) Laboratorij mora osigurati dugotrajno čuvanje dijela svakog uzorka iz kojeg je izvršeno testiranje, najmanje 11 godina nakon isteka roka valjanosti tkiva sa najduljim rokom valjanosti.

Чланак 3.

Testiranja se provode na uzorcima darovateljeva seruma ili plazme i ne smije ih se provoditi na drugim tjelesnim tekućinama ili izlučevinama kao što su očna vodica ili vodeni sadržaj staklastog tijela, osim ako se u takvom iznimnom slučaju testiranje predmetne tjelesne tekućine provodi testom potvrđene primjerenosti i svrsishodnosti.

Чланак 4.

- (1) Ako se radi o preminulom darovatelju, uzorke krvi treba uzeti neposredno prije smrti. Mora postojati prikladan način sigurnog obilježavanja i dostupnosti uzoraka krvi uzetih prije smrti.
- (2) Ukoliko uzorke krvi preminulom darovatelju nije moguće uzeti neposredno prije smrti, potrebno ih je uzeti što je moguće prije nakon smrti, i to u roku od 24 sata.
- (3) Ako su uzorci za mikrobiološke kulture uzeti za vrijeme eksplantacije, uzorci za svako uzeto tkivo moraju biti uzeti prije izlaganja tkiva antibiotskoj ili antiseptičkoj otopini. Tehnika kulture mora omogućiti rast kako aerobnih tako i anaerobnih bakterija i gljivica. Rezultat treba biti dokumentiran u dokumentaciji darovatelja.
- (4) U slučaju živih darovatelja (osim za krvotvorne matične stanice iz koštane srži i periferne krvi, zbog praktičnih razloga), uzorci krvi za laboratorijsko testiranje moraju se uzeti u trenutku darivanja ili unutar sedam (7) dana nakon darivanja (od 0 do +7).
- (5) Ukoliko se tkiva pohranjuju kroz duže razdoblje, uzorkovanje je nužno ponavljati svakih 180 dana. U navedenom slučaju uzorak je moguće uzeti unutar najviše 30 dana prije i sedam (7) dana nakon darivanja.
- (6) Ukoliko se tkiva alogenog darovatelja ne pohranjuju na duže razdoblje ili se neće moći izvesti drugo uzorkovanje, postupit će se sukladno stavku (2) ovoga članka.
- (7) U slučaju prikupljanja uzorka krvotvornih matičnih stanica koštane srži ili periferne krvi, uzorke krvi treba uzeti unutar 30 dana prije darivanja.
- (8) Ukoliko se radi o darovateljima novorođenačke dobi, laboratorijskim pretragama potrebno je podvrći majku darovatelja, kako se dojenče ne bi izvrgavalo medicinskim postupcima za koje ne postoji apsolutna indikacija.

III - LABORATORIJSKI TESTOVI KOJI SE ZAHTIJEVAJU ZA PROCJENU DAROVATELJA ORGANA

Чланак 5.

- (1) Za svakog mogućeg darovatelja dijelova organa obvezno je najmanje provesti testove:
  - Anti-HIV-1 i 2;
  - HbsAg, anti-HBc;
  - Anti-HCV;
  - anti-Treponema pallidum.
- (2) Testiranje na prisutnost HIV, HBV i HCV je obvezno ponoviti, osim u slučaju:
  - ako se za testiranje prisutnosti HIV, HBV i HCV primjenjuje tehnika umnožavanja (amplifikacije) nukleinske kiseline,
  - u slučaju kada obrada uzetog tkiva uključuje validirani postupak za inaktivaciju virusa.
- (3) Kod donora s povišenim rizikom od inficiranja virusom HIV-1 ili HCV, skrining obvezno obuhvata i NAT test.
- (4) Rezultati ovih testova moraju biti dostupni prije vađenja ili transplantacije organa.

Чланак 6.

- (1) U okviru osnovnog skrininga, serološki testovi treba istodobno da otkriju prisustvo IgG i IgM antitijela.

- (2) Izimno od stavka (1) ovoga članka, u zasebnim slučajevima obavlja se zasebno testiranje na prisustvo samo jednog antitijela.

Чланак 7.

Pored testova iz čl. 5. i 6. ovoga pravilnika, dodatni testovi kod darivanja su:

- 1) za imunosuprimiranog primatelja:
  - Anti-CMV;
  - Anti-EBV;
  - Protutijela protiv T. gondii.
- 2) za darovatelja koji je boravio ili je iz područja s visokom prevalencijom:
  - Anti HTLV I, malarija, itd.

Чланак 8.

Ostali testovi ovise o organu ili tkivu koje se presađuje. Tu mogu biti uključeni nemikrobiološki testovi:

- određivanje krvne grupe i Rh faktora, te humanog leukocitnog antigena-HLA tipizacija;
- kompletna krvna slika;
- biokemijske pretrage kao pokazatelji cjelovitosti i funkcije organa/tkiva.

IV - POSEBNI KRITERIJI ZA MRTVOG DAROVATELJA

Чланак 9.

- (1) Ako je darovatelj primio transfuziju/infuziju krvi i/ili krvnih pripravaka i/ili koloida 48 sati prije smrti ili kristaloida jedan sat prije smrti, mora se primijeniti algoritam za izračun razrijeđenja (hemodilucije) krvi prema obrascu iz Priloga 1., koji čini sastavni dio ovoga pravilnika, u sljedećim slučajevima:
  - a) uzorkovanje krvi *za života*: ako su krv, krvni pripravci i/ili koloidi infundirani unutar prethodnih 48 sati, odnosno ako su kristaloidi infundirani jedan sat prije uzorkovanja;
  - b) uzorkovanje krvi *nakon smrti*: ako su krv, krvni pripravci i/ili koloidi infundirani unutar prethodnih 48 sati, odnosno ako su kristaloidi infundirani jedan sat prije smrti.
- (2) Banka tkiva može zaprimiti tkiva darovatelja čija je plazma razrijeđena za više od 50%, samo ukoliko su laboratorijski testovi validirani za testiranje razrijeđenih uzoraka ili je uzorak krvi uzet prije transfuzije/infuzije.

V - LABORATORIJSKI TESTOVI KOJI SE ZAHTIJEVAJU ZA PROCJENU DAROVATELJA TKIVA

Чланак 10.

- (1) Svi darovatelji tkiva moraju se testirati minimalno na:
  - HIV 1 i 2 - Anti-HIV-1,2
  - Hepatitis B - HBsAg, Anti HBc
  - Hepatitis C - Anti-HCV
  - Sifilis
- (2) Ukoliko je darovatelj anti-HBc-pozitivnim, a HBsAg-negativnim, u okviru procjene prihvatljivosti darovateljeva tkiva za kliničku upotrebu, nužno je provesti daljnje pretrage.

Чланак 11.

Ako darovatelj tkiva živi ili potječe iz područja s visokom prevalencijom bolesti ili čiji seksualni partneri ili roditelji potječu ili žive na područjima s visokom prevalencijom bolesti treba obaviti testiranje za određivanje antitijela Anti-HTLV I ili II.

Чланак 12.

Da bi se isključila zaraženost Treponemom pallidum, darovatelja je nužno testirati sukladno važećim doktrinarnim pristupom. Ako pri testiranju izostane specifična ili nespecifična reakcija, tkiva i stanice testiranog darovatelja mogu se uzeti i

примијени. Ако се проводи несPECИФИЧНИ тест, реакција на тест није разлог да се tkivo tog дароватеља не примијени, под uvjetom да је SPECИФИЧНИ тест на Treponemu pallidum негативан. Ако постоји позитивна реакција на SPECИФИЧНИ тест, прихватљивост tog tkiva за примјену мора се utvrditi након temeljite процјене ризика.

Чланак 13.

У одређеним околностима, а ovisno о anamnezi дароватеља и обилежјима tkiva које су предметом даривања, треба обавити додатна тестирања дароватеља (npr. на RhD, HLA, маларију, CMV, toksoplasmu, EBV, Trypanosoma cruzi).

Чланак 14.

- (1) За autolognog живог дароватеља мора се осигурати исти standard лабораторијског тестирања као и за alogenog живућег дароватеља, ukoliko ће узета tkiva бити похранјена или култивирана.
- (2) Позитивни резултати тестирања нужно не значе да се tkivo, односно било који производ за који је оно послужило као sirovina, не смије похранити, обрадити или изнова presađiti, под uvjetom да су на raspolaganju одговарајући издвојени простори за похрану, чиме се anulira ризик од unakrsne заразе других presađака и/или ризик од загађивања случајно присутним агенсима, и/или могућност међусобних мијешања и забана.

VI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Чланак 15.

Zdravstvene ustanove, односно лабораторије које обављају тестирања дароватеља органа и tkiva у сврху лијечења, dužni су usuglasiti рад s одредбама овoga правилника, у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овoga правилника.

Чланак 16.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објаве у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 01-37-688/14

27. сijeчња 2014. године
Сарајево

Министар

Prof. dr. **Rusmir Mesihović**, v. г.

279

На основу члана 49. алинеја 5., а у вези са чланом 58. став 1. алинеја 15. Закона о трансплантацији органа и tkiva у сврху лијечења ("Службене новине Федерације БиХ", број 75/09), федерални министар здравства доноси

ПРАВИЛНИК

О НАЧИНУ ВОЂЕЊА МЕДИЦИНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И ЕВИДЕНЦИЈЕ ОБАВЉЕНИХ УЗИМАЊА И ПРЕСАЂИВАЊА ОРГАНА И ТКИВА

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником утврђују се начин вођења медицинске документације и евиденција извршених узимања и presaђивања органа и tkiva у сврху лијечења.

Члан 2.

На прикупљање, обраду и размјену личних података за вођење документације сагласно овом правилнику примјењују се одредбе Закона о евиденцијама у области здравства ("Службене новине Федерације БиХ", број 37/12), Закона о заштити личних података ("Службени гласник БиХ", бр. 49/06, 76/11 и 89/11), те прописа донијетих на основу тих закона.

II - ОБАВЕЗЕ ЦЕНТРА ЗА ТРАНСПЛАНТАЦИЈСКУ МЕДИЦИНУ

Члан 3.

- (1) Центар за трансплантацијску медицину Федералног министарства здравства (у даљем тексту: Центар) одговоран је за успостављање, рад и одржавање информационог система, вођење и праћење документације којим се обезбјеђује тачност, цјеловитост, ажурност, транспарентност и сљедивост свих података везаних за узимање и presaђивање органа и tkiva у сврху лијечења у оквиру Центра, а сагласно Закону о трансплантацији органа и tkiva у сврху лијечења ("Службене новине Федерације БиХ", број 75/09) (у даљем тексту: Закон), те обраду података и израду извјештаја за домаће и међународне институције.
- (2) Центар је обавезан обезбиједити услове за несметано одвијање и размјену података, те документовање поступака из става (1) овог члана, независно од доступности информатичког система.
- (3) Центар је одговоран је за усклађеност информатичког система из става (1) овог члана са важећим законским прописима.

Члан 4.

Центар је надлежан за додјелу јединственог идентификационог броја дароваоцу и примаоцу.

Члан 5.

- (1) Центар управља и води, сагласно чл. 6. и 45. Закона, слиједећим регистрима, евиденцијама и подацима, и то како слиједи:
  - вођење регистра лица која чекају на presaђивање органа и tkiva у сврху лијечења (у даљем тексту: федерална листа чекања),
  - вођење регистра здравствених установа овлашћених за обављање трансплантацијске дјелатности,
  - вођење регистра лица која су сагласна са даровањем органа и tkiva после смрти,
  - вођење федералне евиденције извршених presaђивања органа и tkiva у сврху лијечења, те евиденције о праћењу њихових резултата,
  - вођење федералног регистра озбиљних штетних догађаја и озбиљних штетних реакција у вези са узимањем, похрањивањем или presaђивањем органа и tkiva,
  - вођење евиденције о размјени органа и tkiva у оквиру међународне и међуентитетске сарадње,
  - вођење других евиденција у вези са даровањем и presaђивањем органа и tkiva у сврху лијечења.
- (2) Приступ регистрима и подацима из евиденција дефинисаних ставом (1) овог члана дозвољен је само лицима која је овластило одговорно лице Центра, као и надлежним органима у сврху инспекције и мјера контроле.

III - ОБАВЕЗЕ ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА

Члан 6.

Здравствене установе из члана 36. Закона, у којим се врши трансплантацијска дјелатност из члана 35. истог Закона, обавезне су водити документацију о вршењу поступка из своје надлежности и извјештавати Центар на начин прописан овим правилником.

1. Медицинска документација о узимању органа и ткива**1.1. Медицинска документација о узимању органа са живих дароваоца**

Члан 7.

- (1) Медицинска документација о узимању органа са живих дароваоца обавезно садржи:
- личне и здравствене податке дароваоца,
  - информисани пристанак дароваоца органа за даровање који је нотарски овјерен, а у смислу члана 22. став 2. Закона,
  - мишљење независног љекара о ризику за дароваоца и извјештај о евалуацији дароваоца,
  - резултате свих лабораторијских и осталих тестова процјене дароваоца,
  - одлуку надлежне етичке комисије о прихватљивости дароваоца,
  - документацију о узимању органа, која мора садржавати податке о здравственој установи која је извршила узимање органа са живог дароваоца, податке и потпис особе која је извршила узимање, датум и вријеме почетка и завршетка извршеног узимања и податке о узетом органу,
  - личне и здравствене податке о болеснику примаоцу којем ће узети орган бити пресађен,
  - податке о здравственом стању дароваоца након узимања органа.
- (2) Ако узети орган из било којег разлога није пресађен/о здравствена установа за трансплантацију органа која има одобрење за поступак трансплантације одређеног органа, у складу са Законом (у даљем тексту: трансплантациони центар) обавезна је евидентирати поступак уништења органа и идентификацију лица која су одговорна за уништење, те копију извјештаја о уништењу доставити Центру најкасније у року од 2 дана од дана експлантације органа.
- (3) За прикупљање и достављање података из ст. (1) и (2) овог члана Центру, а за потребе вођења евиденција и документација у вези са даровањем и пресађивањем органа у сврху лијечења, задужен је трансплантациони центар.
- (4) Трансплантациони центар обавезан је податке о здравственом стању живог дароваоца достављати Центру у складу са упутством Центра.

1.2. Медицинска документација о узимању органа са умрлог лица

Члан 8.

- (1) Медицинска документација о узимању органа са умрлог лица обавезно садржи:
- записник о утврђивању смрти,
  - записник о поступцима одређивања дароваоца,
  - извјештај о претраживању регистра дароваоца, односно до успостављања регистра информисани писани пристанак породице у складу са Законом,
  - налаз крвне групе умрлог лица и ХЛА типизације,
  - упитник о процјени прихватљивости дароваоца органа,
  - налаз лабораторијских и других тестова,
  - образац "Подаци о дароваоцу-Донор инфо",
  - документацију о узимању која мора садржавати податке о овлаштеној здравственој установи која је извршила узимање органа, попис чланова експлантационог тима и потпис одговорног лица, датум и вријеме почетка и крај извршеног узимања и податке о узетом органу,
  - потврду о преузимању органа,

- извјештај о обдукцији, ако је урађена,
  - документацију о реконструкцији тијела,
  - извјештај о уништењу органа са наведеним разлогом уништења, ако узети орган није прихваћен за пресађивање, у којем се обавезно наводи почетак и завршетак уништења и идентификација лица која су уништење извршила.
- (2) Копију извјештаја о уништењу органа болнички координатор за узимање и пресађивање органа и ткива (у даљем тексту: болнички координатор) обавезно доставља Центру најкасније у року од 2 дана од датума експлантације.
- (3) Податке о дароваоцу из става (1) овог члана на образцу "Подаци о дароваоцу-Донор инфо", који је саставни дио Правилника о поступку обавјештавања о смрти особе која може бити потенцијални дароваоца органа и ткива, болничког координатора ("Службене новине Федерације БиХ", број 3/14), са циљем координације даљих поступака, болнички координатор доставља Центру, други примјерак обрасца прилаже се уз органе, а трећи примјерак се чува у документацији дароваоца.
- (4) Потврда о преузимању органа је саставни дио овог правилника, Прилог 1.

Члан 9.

Уз сваки узети орган мора се приложити испуњени образац, Извјештај о експлантираном органу, чији су изглед и садржај утврђени у Прилогу 2. који је штампан уз овај Правилник и чини његов саставни дио.

Члан 10.

- (1) Извјештај о експлантираном органу попуњава лице које је извршило експлантацију. Један примјерак извјештаја прилаже се уз узети орган, други примјерак остаје у документацији овлаштене здравствене установе која је извршила узимање.
- (2) Подаци из Извјештаја о експлантираном органу из става (1) овог члана достављају се Центру одмах по учињеној експлантацији.

1.3. Медицинска документација о узимању ткива

Члан 11.

- (1) Медицинска документација о узимању ткива обавезно садржи:
- назив и адресу здравствене установе која је извршила узимање ткива,
  - образац Подаци о дароваоцу - Донор инфо, а најмање име и презиме, старост и спол дароваоца, личне и здравствене податке о дароваоцу,
  - извјештај о претраживању регистра дароваоца, односно до успостављања регистра информисани писани пристанак породице у складу са Законом,
  - узрок смрти,
  - датум и вријеме смрти,
  - идентификацијски број или личне податке примаоца код непосредног пресађивања са живог дароваоца,
  - резултат клиничке процјене и вањског физикалног прегледа, налаз лабораторијских и других тестова,
  - документацију о експлантацији која мора садржавати податке о здравственој установи која је извршила узимање ткива, податке и потпис лица које је извршило узимање, датум и вријеме почетка и завршетка извршеног узимања и податке о узетом ткиву,
  - извјештај о преузимању ткива,
  - извјештај о похрани (у случају похране) који садржи податке о ткивној банци или о примаоцу,

- документацију о реконструкцији тијела (за умрле дароваоце ткива),
  - извјештај о обдукцији, ако је учињена.
- (2) Ако пресађивање из било којег разлога није извршено здравствена установа за експлантацију ткива, односно трансплантациони центар обавезна је евидентирати поступак уништења ткива, те копију извјештаја о уништењу доставити Центру најкасније у року од 2 дана од дана узимања ткива.
- (3) Извјештај из става (2) овог члана садржи разлог уништења, почетак и завршетак уништења уз идентификацију лица која су уништење извршила.

Члан 12.

- (1) Уз свако узето ткиво мора се приложити испуњени образац Извјештај о експлантираном ткиву.
- (2) Образац извјештаја о експлантираном ткиву-булбус штампан је у Прилогу 3. овог правилника који је његов саставни дио.
- (3) Извјештаји за остала експлантирана ткива садрже минимално:
- идентификацију дароваоца (укључујући начин на који је дароваоц био идентификован, те име и презиме лица које је извршило идентификацију),
  - ако је познато: датум и вријеме смрти,
  - назив и адресу здравствене установе која је извршила узимање ткива,
  - идентификацију и потпис лица које је извршило узимање или лица одговорног за узимање,
  - опис и ИД процедуре (укључујући узорке за тестирање),
  - датум и вријеме почетка и завршетка узимања, мјесто узимања те извршени поступак,
  - опис нежељених догађаја (ако их је било),
  - микроклиматски услови,
  - врсту, запремину, идентификацију (серијски број) произвођача свих адитива, реагенса и отопина употребљених током узимања,
  - код непосредног пресађивања са живог дароваоца: идентификациони број или личне податке примаоца.

Члан 13.

- (1) Извјештај о експлантираном ткиву попуњава лице које је извршило експлантацију или лице одговорно за експлантацију. Један примјерак извјештаја прилаже се уз узето ткиво, други примјерак остаје у документацији здравствене установе која је извршила узимање.
- (2) Подаци из обрасца достављају се Центру одмах по учињеној експлантацији.

2. Медицинска документација о пресађивању органа и ткива

Члан 14.

- (1) Медицинска документација о пресађивању органа и ткива, са живог или мртвог дароваоца, садржи:
- информисани пристанак примаоца у смислу члана 14. Закона,
  - податке о упису на федералну листу чекања,
  - податке о ХЛА типизацији и крижној реакцији,
  - извјештај о експлантираном органу/ткиву,
  - извјештај о одабиру примаоца,
  - документацију о пресађивању органа/ткива са подацима о примаоцу, подацима о здравственој установи која је извршила узимање органа/ткива, члановима трансплантационог тима, датум и вријеме почетка и завршетка пресађивања, те податке о квалитету органа/ткива који је пресађен,

- извјештај о трансплантацији органа/ткива,
- периодични извјештаји о посттрансплантацијском току примаоца који мора садржавати податке о функцији пресатка, дијагнозу-узрок отказивања функције пресатка, имунизацију и узроке имунизације примаоца, те друге податке важне за праћење посттрансплантацијског тока и исхода трансплантације, укључујући и смрт примаоца,
- податке праћења здравственог стања живог дароваоца,
- извјештај о (не)прихваћању органа/ткива за пресађивање у случају када понуђени или преузети органи нису прихваћени за пресађивање, са наведеним разлогом уништења, навођењем почетка и завршетка уништења и идентификацијом лица која су уништење извршила.

- (2) Трансплантацијски центар обавезан је податке о примаоцу и пресађивању органа доставити Центру.
- (3) За прикупљање и достављање података у федералну евиденцију извршених пресађивања органа и ткива Центра, задужен је трансплантацијски центар.

Члан 15.

- (1) За сваки пресађени орган мора се приложити испуњени образац Извјештај о трансплантацији органа.
- (2) Обрасци извјештаја о трансплантацији органа штампани су у Прилогу 4. овог правилника који је његов саставни дио.

Члан 16.

- (1) За свако пресађено ткиво мора се испунити образац Извјештаја о трансплантацији ткива.
- (2) Образац извјештаја о трансплантацији ткива рожнице штампан је у Прилогу 5. овог правилника који је његов саставни дио.

Члан 17.

- (1) Извјештај о трансплантацији органа/ткива попуњава лице које је извршило пресађивање.
- (2) Подаци из обрасца достављају се на одговарајући начин Центру, одмах по учињеној трансплантацији, а најкасније 48 сати од трансплантације.

Члан 18.

- (1) Ако узети орган/ткиво из било којег разлога није пресађен, трансплантацијски центар мора документовати поступак уништења органа/ткива и идентификацију лица која су одговорна за уништење. Копија извјештаја о уништењу органа обавезно се доставља Центру најкасније у року од 2 дана од дана експлантације.
- (2) Извјештај из става (1) овог члана садржи образложење о неприхваћању органа/ткива, почетак и завршетак уништења, уз потпис лица која су уништење извршила.
- (3) Примјерак извјештаја из става (1) овог члана трансплантациони центар доставља Центру најкасније у року од 2 дана.
- (4) Уколико се ради о неприхваћеном ткиву, посебан примјерак извјештаја се прилаже уз ткиво које се доставља банци ткива.

Члан 19.

Податке о посттрансплантацијском току примаоца органа/ткива трансплантациони центри обавезни су доставити Центру.

Члан 20.

Банке ткива воде документацију на начин који је прописан Правилником о раду и надзору над здравственим установама или дијеловима здравствених установа са

банкама ткива ("Службене новине Федерације БиХ", број 90/12).

Члан 21.

Центар је одговоран за благовремено достављање и размјену података са домаћим и страним, као и међународним организацијама са којим има закључен уговор о сарадњи у смислу члана 52. став 1. алинеје 6. и 7. Закона и са којим сарађује у размјени органа и ткива.

Члан 22.

- (1) Све здравствене установе у којим је настала медицинска и остала документација везана уз узимање и пресађивање органа и ткива, обавезне су чувати документацију најмање 30 година од дана даровања.
- (2) Документација из става (1) овог члана чува се у штампаној и у електронској форми.

IV - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 23.

Здравствене установе које врше трансплантацијску дјелатност из члана 35. Закона, обавезне су у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог правилника, ускладити своју организацију и пословање са одредбама овог правилника.

Члан 24.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 01-37-689/14
29. јануара 2014. године
Сарајево

Министар
Проф. др **Руслић**
Месиховић, с. р.

Na основу члана 49. алинеја 5., а у вези са чланом 58. став 1. алинеја 15. Закона о трансплантацији органа и ткива у сврху лијечења ("Службене новине Федерације БиХ", број 75/09), федерални министар здравства доноси

ПРАВИЛНИК

О НАЧИНУ ВОЂЕЊА МЕДИЦИНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И ЕВИДЕНЦИЈЕ ОБАВЉЕНИХ УЗИМАНЈА И ПРЕСАЂИВАЊА ОРГАНА И ТКИВА

I - ОПЃЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником утврђују се начин вођења медицинске документације и евиденција обављених узимања и пресађивања органа и ткива у сврху лијечења.

Члан 2.

Na прикупљање, обраду и размјену личних података за вођење документације сагласно овом правилнику примјенују се одредбе Закона о евиденцијама у области здравства ("Службене новине Федерације БиХ", број 37/12), Закона о заштити личних података ("Службени гласник БиХ", бр. 49/06, 76/11 и 89/11), те прописа донјетих на основу тих закона.

II - ОБАВЕЗЕ ЦЕНТРА ЗА ТРАНСПЛАНТАЦИЈСКУ МЕДИЦИНУ

Члан 3.

- (1) Центар за трансплантацијску медицину Федералног министарства здравства (у даљем тексту: Центар) одговоран је за успостављање, рад и одржавање информационог система, вођење и праћење документације којим се осигурава тачност, cjеловитост, ажуристост, транспарентност и слједивост свих података везаних за узимање и пресађивање органа и ткива у сврху лијечења у оквиру Центра, а сагласно Закону о трансплантацији органа и ткива у сврху лијечења ("Службене новине Федерације БиХ", број 75/09) (у даљем

тексту: Закон), те обраду података и израду извјештаја за домаће и међународне институције.

- (2) Центар је обавезан осигурати увјете за несметано одвијање и размјену података, те документирање поступака из става (1) овог члана, неовисно о доступности информацијског система.
- (3) Центар је одговоран је за усклађеност информацијског система из става (1) овог члана са важећим законским прописима.

Члан 4.

Центар је надлежан за додјелу јединственог идентификацијског броја дароваоцу и примаоцу.

Члан 5.

- (1) Центар управља и води, сагласно чл. 6. и 45. Закона, слједечим регистрима, евиденцијама и подацима, и то како слједи:
  - вођење регистра лица која чекају на пресађивање органа и ткива у сврху лијечења (у даљем тексту: федерална листа чекања),
  - вођење регистра здравствених установа овлашћених за обављање трансплантацијске дјелатности,
  - вођење регистра лица која су сагласна са даровањем органа и ткива послјие смрти,
  - вођење федералне евиденције обављених пресађивања органа и ткива у сврху лијечења, те евиденције о праћењу њихових резултата,
  - вођење федералног регистра озбиљних штетних догађаја и озбиљних штетних реакција у вези са узимањем, похранјивањем или пресађивањем органа и ткива,
  - вођење евиденције о размјени органа и ткива у оквиру међународне и међуентитетске сарадње,
  - вођење других евиденција у вези са даровањем и пресађивањем органа и ткива у сврху лијечења.
- (2) Приступ регистрима и подацима из евиденција дефинираних ставом (1) овог члана дозвољен је само особама које је овластила одговорна особа Центра, као и надлежним тијелима у сврху инспекције и мјера контроле.

III - ОБАВЕЗЕ ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА

Члан 6.

Здравствене установе из члана 36. Закона, у којим се обавља трансплантацијска дјелатност из члана 35. истог Закона, обавезне су водити документацију о обављању поступка из своје надлежности и извјештавати Центар на начин прописан овим правилником.

1. Медицинска документација о узимању органа и ткива 1.1. Медицинска документација о узимању органа са живих дароваоца

Члан 7.

- (1) Медицинска документација о узимању органа са живих дароваоца обавезно садржи:
  - личне и здравствене податке дароваоца,
  - информирани пристонок дароваоца органа за даровање који је нотарски овјерен, а у смислу члана 22. став 2. Закона,
  - мишљење неовисног лијечника о ризику за дароваоца и извјештај о евалуацији дароваоца,
  - резултате свих лабораторијских и осталих тестова процјене дароваоца,
  - одлуку надлежне етичке комисије о прихватљивости дароваоца,
  - документацију о узимању органа, која мора садржавати податке о здравственој установи која је обавила узимање органа са живог дароваоца, податке и потпис особе која је обавила узимање, датум и

vrijeme početka i završetka obavljenog uzimanja i podatke o uzetom organu,

- lične i zdravstvene podatke o bolesniku primaocu kojem će uzeti organ biti presađen,
  - podatke o zdravstvenom stanju darovaoca nakon uzimanja organa.
- (2) Ako uzeti organ iz bilo kojeg razloga nije presađen/o zdravstvena ustanova za transplantaciju organa koja ima odobrenje za postupak transplantacije određenog organa, u skladu sa Zakonom (u daljem tekstu: transplantacijski centar) obavezna je evidentirati postupak uništenja organa i identifikaciju osoba koje su odgovorne za uništenje, te kopiju izvještaja o uništenju dostaviti Centru najkasnije u roku od 2 dana od dana eksplantacije organa.
- (3) Za prikupljanje i dostavljanje podataka iz st. (1) i (2) ovog člana Centru, a za potrebe vođenja evidencija i dokumentacija u vezi sa darovanjem i presađivanjem organa u svrhu liječenja, zadužen je transplantacijski centar.
- (4) Transplantacijski centar obavezan je podatke o zdravstvenom stanju živog darovaoca dostavljati Centru u skladu sa uputstvom Centra.

1.2. Medicinska dokumentacija o uzimanju organa sa umrle osobe

Član 8.

- (1) Medicinska dokumentacija o uzimanju organa sa umrle osobe obavezno sadrži:
- zapisnik o utvrđivanju smrti,
  - zapisnik o postupcima određivanja darovaoca,
  - izvještaj o pretraživanju registra darovaoca, odnosno do uspostave registra informirani pisani pristanak porodice u skladu sa Zakonom,
  - nalaz krvne grupe umrle osobe i HLA tipizacije,
  - upitnik o procjeni prihvatljivosti darovaoca organa,
  - nalaz laboratorijskih i drugih testova,
  - obrazac "Podaci o darovaocu-Donor info",
  - dokumentaciju o uzimanju koja mora sadržavati podatke o ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi koja je obavila uzimanje organa, popis članova eksplantacijskog tima i potpis odgovorne osobe, datum i vrijeme početka i kraj obavljenog uzimanja i podatke o uzetom organu,
  - potvrdu o preuzimanju organa,
  - izvještaj o obdukciji, ako je urađena,
  - dokumentaciju o rekonstrukciji tijela,
  - izvještaj o uništenju organa sa navedenim razlogom uništenja, ako uzeti organ nije prihvaćen za presađivanje, u kojem se obavezno navodi početak i završetak uništenja i identifikacija osoba koje su uništenje obavile.
- (2) Kopiju izvještaja o uništenju organa bolnički koordinator za uzimanje i presađivanje organa i tkiva (u daljem tekstu: bolnički koordinator) obavezno dostavlja Centru najkasnije u roku od 2 dana od datuma eksplantacije.
- (3) Podatke o darovaocu iz stava (1) ovog člana na obrascu "Podaci o darovaocu-Donor info", koji je sastavni dio Pravilnika o postupku obavještavanja o smrti osobe koja može biti potencijalni darovalac organa i tkiva, bolničkog koordinatora ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/14), sa ciljem koordinacije daljih postupaka, bolnički koordinator dostavlja Centru, drugi primjerak obrasca prilaže se uz organe, a treći primjerak se čuva u dokumentaciji darovaoca.
- (4) Potvrda o preuzimanju organa je sastavni dio ovog pravilnika, Prilog 1.

Član 9.

Uz svaki uzeti organ mora se priložiti ispunjeni obrazac, Izvještaj o eksplantiranom organu, čiji su izgled i sadržaj utvrđeni u Prilogu 2. koji je štampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Član 10.

- (1) Izvještaj o eksplantiranom organu popunjava osoba koja je obavila eksplantaciju. Jedan primjerak izvještaja prilaže se uz uzeti organ, drugi primjerak ostaje u dokumentaciji ovlaštene zdravstvene ustanove koja je obavila uzimanje.
- (2) Podaci iz Izvještaja o eksplantiranom organu iz stava (1) ovog člana dostavljaju se Centru odmah po učinjenoj eksplantaciji.

1.3. Medicinska dokumentacija o uzimanju tkiva

Član 11.

- (1) Medicinska dokumentacija o uzimanju tkiva obavezno sadrži:
- naziv i adresu zdravstvene ustanove koja je obavila uzimanje tkiva,
  - obrazac Podaci o darovaocu - Donor info, a najmanje ime i prezime, starost i spol darovaoca, lične i zdravstvene podatke o darovaocu,
  - izvještaj o pretraživanju registra darovaoca, odnosno do uspostave registra informirani pisani pristanak porodice u skladu sa Zakonom,
  - uzrok smrti,
  - datum i vrijeme smrti,
  - identifikacijski broj ili lične podatke primaoca kod neposrednog presađivanja sa živog darovaoca,
  - rezultat kliničke procjene i vanjskog fizikalnog pregleda, nalaz laboratorijskih i drugih testova,
  - dokumentaciju o eksplantaciji koja mora sadržavati podatke o zdravstvenoj ustanovi koja je obavila uzimanje tkiva, podatke i potpis osobe koja je obavila uzimanje, datum i vrijeme početka i završetka obavljenog uzimanja i podatke o uzetom tkivu,
  - izvještaj o preuzimanju tkiva,
  - izvještaj o pohrani (u slučaju pohrane) koji sadrži podatke o tkivnoj banci ili o primaocu,
  - dokumentaciju o rekonstrukciji tijela (za umrle darovaoca tkiva),
  - izvještaj o obdukciji, ako je učinjena.
- (2) Ako presađivanje iz bilo kojeg razloga nije obavljeno zdravstvena ustanova za eksplantaciju tkiva, odnosno transplantacijski centar obavezna je evidentirati postupak uništenja tkiva, te kopiju izvještaja o uništenju dostaviti Centru najkasnije u roku od 2 dana od dana uzimanja tkiva.
- (3) Izvještaj iz stava (2) ovog člana sadrži razlog uništenja, početak i završetak uništenja uz identifikaciju osoba koje su uništenje obavile.

Član 12.

- (1) Uz svako uzeto tkivo mora se priložiti ispunjeni obrazac Izvještaj o eksplantiranom tkivu.
- (2) Obrazac izvještaja o eksplantiranom tkivu-bulbus štampan je u Prilogu 3. ovog pravilnika koji je njegov sastavni dio.
- (3) Izvještaji za ostala eksplantirana tkiva sadrže minimalno:
- identifikaciju darovaoca (uključujući način na koji je darovaoc bio identificiran, te ime i prezime osobe koja je obavila identifikaciju),
  - ako je poznato: datum i vrijeme smrti,
  - naziv i adresu zdravstvene ustanove koja je obavila uzimanje tkiva,
  - identifikaciju i potpis osobe koja je obavila uzimanje ili osobe odgovorne za uzimanje,
  - opis i ID procedure (uključujući uzorke za testiranje),

- datum i vrijeme početka i završetka uzimanja, mjesto uzimanja te obavljani postupak,
- opis neželjenih događaja (ako ih je bilo),
- mikroklimatski uvjeti,
- vrstu, zapreminu, identifikaciju (serijski broj) proizvođača svih aditiva, reagensa i otopina upotrijebljenih tokom uzimanja,
- kod neposrednog presađivanja sa živog darovaoca: identifikacijski broj ili lične podatke primaoca.

Član 13.

- (1) Izvještaj o eksplantiranom tkivu popunjava osoba koja je obavila eksplantaciju ili osoba odgovorna za eksplantaciju. Jedan primjerak izvještaja prilaže se uz uzeto tkivo, drugi primjerak ostaje u dokumentaciji zdravstvene ustanove koja je obavila uzimanje.
- (2) Podaci iz obrasca dostavljaju se Centru odmah po učinjenoj eksplantaciji.

2. Medicinska dokumentacija o presađivanju organa i tkiva

Član 14.

- (1) Medicinska dokumentacija o presađivanju organa i tkiva, sa živog ili mrtvog darovaoca, sadrži:
  - informirani pristanak primaoca u smislu člana 14. Zakona,
  - podatke o upisu na federalnu listu čekanja,
  - podatke o HLA tipizaciji i križnoj reakciji,
  - izvještaj o eksplantiranom organu/tkivu,
  - izvještaj o odabiru primaoca,
  - dokumentaciju o presađivanju organa/tkiva sa podacima o primaocu, podacima o zdravstvenoj ustanovi koja je obavila uzimanje organa/tkiva, članovima transplantacijskog tima, datum i vrijeme početka i završetka presađivanja, te podatke o kvalitetu organa/tkiva koji je presađen,
  - izvještaj o transplantaciji organa/tkiva,
  - periodični izvještaji o posttransplantacijskom toku primaoca koji mora sadržavati podatke o funkciji presatka, dijagnozu-uzrok otkazivanja funkcije presatka, imunizaciju i uzroke imunizacije primaoca, te druge podatke važne za praćenje posttransplantacijskog toka i ishoda transplantacije, uključujući i smrt primaoca,
  - podatke praćenja zdravstvenog stanja živog darovaoca,
  - izvještaj o (ne)prihvatanju organa/tkiva za presađivanje u slučaju kada ponuđeni ili preuzeti organi nisu prihvaćeni za presađivanje, sa navedenim razlogom uništenja, navođenjem početka i završetka uništenja i identifikacijom osoba koje su uništenje obavile.
- (2) Transplantacijski centar obavezan je podatke o primaocu i presađivanju organa dostaviti Centru.
- (3) Za prikupljanje i dostavljanje podataka u federalnu evidenciju obavljenih presađivanja organa i tkiva Centra, zadužen je transplantacijski centar.

Član 15.

- (1) Za svaki presađeni organ mora se priložiti ispunjeni obrazac Izvještaj o transplantaciji organa.
- (2) Obrasci izvještaja o transplantaciji organa štampani su u Prilogu 4. ovog pravilnika koji je njegov sastavni dio.

Član 16.

- (1) Za svako presađeno tkivo mora se ispuniti obrazac Izvještaja o transplantaciji tkiva.
- (2) Obrazac izvještaja o transplantaciji tkiva rožnice štampan je u Prilogu 5. ovog pravilnika koji je njegov sastavni dio.

Član 17.

- (1) Izvještaj o transplantaciji organa /tkiva popunjava osoba koja je obavila presađivanje.
- (2) Podaci iz obrasca dostavljaju se na odgovarajući način Centru, odmah po učinjenoj transplantaciji, a najkasnije 48 sati od transplantacije.

Član 18.

- (1) Ako uzeti organ/tkivo iz bilo kojeg razloga nije presađen, transplantacijski centar mora dokumentovati postupak uništenja organa/tkiva i identifikaciju osoba koje su odgovorne za uništenje. Kopija izvještaja o uništenju organa obavezno se dostavlja Centru najkasnije u roku od 2 dana od dana eksplantacije.
- (2) Izvještaj iz stava (1) ovog člana sadrži obrazloženje o neprihvatanju organa/tkiva, početak i završetak uništenja, uz potpis osoba koje su uništenje obavile.
- (3) Primjerak izvještaja iz stava (1) ovog člana transplantacijski centar dostavlja Centru najkasnije u roku od 2 dana.
- (4) Ukoliko se radi o neprihvaćenom tkivu, poseban primjerak izvještaja se prilaže uz tkivo koje se dostavlja banci tkiva.

Član 19.

Podatke o posttransplantacijskom toku primaoca organa/tkiva transplantacijski centri obavezni su dostaviti Centru.

Član 20.

Banke tkiva vode dokumentaciju na način koji je propisan Pravilnikom o radu i nadzoru nad zdravstvenim ustanovama ili dijelovima zdravstvenih ustanova sa bankama tkiva ("Službene novine Federacije BiH", broj 90/12).

Član 21.

Centar je odgovoran za blagovremenu dostavu i razmjenu podataka sa domaćim i stranim, kao i međunarodnim organizacijama sa kojima ima zaključen ugovor o saradnji u smislu člana 52. stav 1. alineje 6. i 7. Zakona i sa kojima saraduje u razmjeni organa i tkiva.

Član 22.

- (1) Sve zdravstvene ustanove u kojima je nastala medicinska i ostala dokumentacija vezana uz uzimanje i presađivanje organa i tkiva, obavezne su čuvati dokumentaciju najmanje 30 godina od dana darovanja.
- (2) Dokumentacija iz stava (1) ovog člana čuva se u štampanoj i u elektronskoj formi.

IV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 23.

Zdravstvene ustanove koje obavljaju transplantacijsku djelatnost iz člana 35. Zakona, obavezne su u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog pravilnika, uskladiti svoju organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog pravilnika.

Član 24.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-37-689/14

29. januara 2014. godine
Sarajevo

Ministar

Prof. dr. **Rusmir Mesihović**, s. r.

Na temelju članka 49. alineja 5., a u svezi s člankom 58. stavak 1. alineja 15. Zakona o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/09), federalni ministar zdravstva donosi

PRAVILNIK
O NAČINU VOĐENJA MEDICINSKE
DOKUMENTACIJE I EVIDENCIJE OBAVLJENIH
UZIMANJA I PRESADIJANJA ORGANA I TKIVA

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se pravilnikom utvrđuju način vođenja medicinske dokumentacije i evidencija obavljenih uzimanja i presađivanja organa i tkiva u svrhu liječenja.

Članak 2.

Na prikupljanje, obradu i razmjenu osobnih podataka za vođenje dokumentacije suglasno ovome pravilniku primjenjuju se odredbe Zakona o evidencijama u oblasti zdravstva ("Službene novine Federacije BiH", broj 37/12), Zakona o zaštiti osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11), te propisa donijetih na temelju tih zakona.

II - OBVEZE CENTRA ZA TRANSPLANTACIJSKU MEDICINU

Članak 3.

- (1) Centar za transplantacijsku medicinu Federalnog ministarstva zdravstva (u daljnjem tekstu: Centar) odgovoran je za uspostavljanje, rad i održavanje informacionog sistema, vođenje i praćenje dokumentacije kojim se osigurava tačnost, cjelovitost, ažurnost, transparentnost i sljedivost svih podataka vezanih za uzimanje i presađivanje organa i tkiva u svrhu liječenja u okviru Centra, a saglasno Zakonu o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/09) (u daljnjem tekstu: Zakon), te obradu podataka i izradu izvješća za domaće i međunarodne institucije.
- (2) Centar je obavezan osigurati uvjete za nesmetano odvijanje i razmjenu podataka, te dokumentiranje postupaka iz stavka (1) ovoga članka, neovisno o dostupnosti informacijskog sustava.
- (3) Centar je odgovoran je za usuglašenost informacijskog sustava iz stavka (1) ovoga članka s važećim zakonskim propisima.

Članak 4.

Centar je nadležan za dodjelu jedinstvenog identifikacijskog broja darivatelju i primatelju.

Članak 5.

- (1) Centar upravlja i vodi, saglasno čl. 6. i 45. Zakona, sljedećim registrima, evidencijama i podacima, i to kako sljedi:
  - vođenje registra osoba koje čekaju na presađivanje organa i tkiva u svrhu liječenja (u daljnjem tekstu: federalna lista čekanja),
  - vođenje registra zdravstvenih ustanova ovlaštenih za obavljanje transplantacijske djelatnosti,
  - vođenje registra osoba koje su saglasne sa darivanjem organa i tkiva poslije smrti,
  - vođenje federalne evidencije obavljenih presađivanja organa i tkiva u svrhu liječenja, te evidencije o praćenju njihovih rezultata,
  - vođenje federalnog registra ozbiljnih štetnih događaja i ozbiljnih štetnih reakcija u svezi s uzimanjem, pohranjivanjem ili presađivanjem organa i tkiva,
  - vođenje evidencije o razmjeni organa i tkiva u okviru međunarodne i međuentitetske suradnje,
  - vođenje drugih evidencija u svezi s darivanjem i presađivanjem organa i tkiva u svrhu liječenja.
- (2) Pristup registrima i podacima iz evidencija definiranih stavkom (1) ovoga članka dozvoljen je samo osobama koje

je ovlastila odgovorna osoba Centra, kao i nadležnim tijelima u svrhu inspekcije i mjera kontrole.

III - OBVEZE ZDRAVSTVENIH USTANOVA

Članak 6.

Zdravstvene ustanove iz članka 36. Zakona, u kojim se obavlja transplantacijska djelatnost iz članka 35. istog Zakona, obvezne su voditi dokumentaciju o obavljanju postupka iz svoje nadležnosti i izvješćivati Centar na način propisan ovim pravilnikom.

1. Medicinska dokumentacija o uzimanju organa i tkiva**1.1. Medicinska dokumentacija o uzimanju organa sa živih darivatelja**

Članak 7.

- (1) Medicinska dokumentacija o uzimanju organa sa živih darivatelja obavezno sadrži:
  - osobne i zdravstvene podatke darivatelja,
  - informirani pristanak darivatelja organa za darivanje koji je notarski ovjeren, a u smislu članka 22. stavak 2. Zakona,
  - mišljenje neovisnog liječnika o riziku za darivatelja i izvješće o evaluaciji darivatelja,
  - rezultate svih laboratorijskih i ostalih testova procjene darivatelja,
  - odluku nadležnog etičkog povjerenstva o prihvatljivosti darivatelja,
  - dokumentaciju o uzimanju organa, koja mora sadržavati podatke o zdravstvenoj ustanovi koja je obavila uzimanje organa sa živog darivatelja, podatke i potpis osobe koja je izvršila uzimanje, datum i vrijeme početka i završetka obavljenog uzimanja i podatke o uzetom organu,
  - osobne i zdravstvene podatke o bolesniku primatelju kojem će uzeti organ biti presađen,
  - podatke o zdravstvenom stanju darivatelja nakon uzimanja organa.
- (2) Ako uzeti organ iz bilo kojeg razloga nije presađen/o zdravstvena ustanova za transplantaciju organa koja ima odobrenje za postupak transplantacije određenog organa, sukladno Zakonu (u daljnjem tekstu: transplantacijski centar) obavezna je evidentirati postupak uništenja organa i identifikaciju osoba koje su odgovorne za uništenje, te kopiju izvješća o uništenju dostaviti Centru najkasnije u roku od 2 dana od dana eksplantacije organa.
- (3) Za prikupljanje i dostavu podataka iz st. (1) i (2) ovoga članka Centru, a za potrebe vođenja evidencija i dokumentacija u svezi s darivanjem i presađivanjem organa u svrhu liječenja, zadužen je transplantacijski centar.
- (4) Transplantacijski centar obavezan je podatke o zdravstvenom stanju živog darivatelja dostavljati Centru sukladno naputku Centra.

1.2. Medicinska dokumentacija o uzimanju organa sa umrle osobe

Članak 8.

- (1) Medicinska dokumentacija o uzimanju organa sa umrle osobe obavezno sadrži:
  - zapisnik o utvrđivanju smrti,
  - zapisnik o postupcima određivanja darivatelja,
  - izvješće o pretraživanju registra darivatelja, odnosno do uspostave registra informirani pisani pristanak obitelji sukladno Zakonu,
  - nalaz krvne grupe umrle osobe i HLA tipizacije,
  - upitnik o procjeni prihvatljivosti darivatelja organa,
  - nalaz laboratorijskih i drugih testova,
  - obrazac "Podaci o darivatelju-Donor info",

- dokumentaciju o uzimanju koja mora sadržavati podatke o ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi koja je obavila uzimanje organa, popis članova eksplantacijskog tima i potpis odgovorne osobe, datum i vrijeme početka i kraj obavljenog uzimanja i podatke o uzetom organu,
  - potvrdu o preuzimanju organa,
  - izvješće o obdukciji, ako je urađena,
  - dokumentaciju o rekonstrukciji tijela,
  - izvješće o uništenju organa s navedenim razlogom uništenja, ako uzeti organ nije prihvaćen za presađivanje, u kojem se obvezno navodi početak i završetak uništenja i identifikacija osoba koje su uništenje obavile.
- (2) Kopiju izvješća o uništenju organa bolnički koordinator za uzimanje i presađivanje organa i tkiva (u daljnjem tekstu: bolnički koordinator) obvezno dostavlja Centru najkasnije u roku od 2 dana od datuma eksplantacije.
- (3) Podatke o darivatelju iz stavka (1) ovoga članka na obrascu "Podaci o darivatelju-Donor info", koji je sastavni dio Pravilnika o postupku izvješćivanja o smrti osobe koja može biti potencijalni darivalac organa i tkiva, bolničkog koordinатора ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/14), s ciljem koordinacije daljnjih postupaka, bolnički koordinator dostavlja Centru, drugi primjerak obrasca prilaže se uz organe, a treći primjerak se čuva u dokumentaciji darivatelja.
- (4) Potvrda o preuzimanju organa je sastavni dio ovoga pravilnika, Prilog 1.

Članak 9.

Uz svaki uzeti organ mora se priložiti ispunjeni obrazac, Izvješće o eksplantiranom organu, čiji su izgled i sadržaj utvrđeni u Prilogu 2. koji je tiskan uz ovaj Pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Članak 10.

- (1) Izvješće o eksplantiranom organu popunjava osoba koja je izvršila eksplantaciju. Jedan primjerak izvješća prilaže se uz uzeti organ, drugi primjerak ostaje u dokumentaciji ovlaštene zdravstvene ustanove koja je obavila uzimanje.
- (2) Podaci iz Izvješća o eksplantiranom organu iz stavka (1) ovoga članka dostavljaju se Centru odmah po učinjenoj eksplantaciji.

1.3. Medicinska dokumentacija o uzimanju tkiva

Članak 11.

- (1) Medicinska dokumentacija o uzimanju tkiva obvezno sadrži:
- naziv i adresu zdravstvene ustanove koja je obavila uzimanje tkiva,
  - obrazac Podaci o darivatelju - Donor info, a najmanje ime i prezime, starost i spol darivatelja, osobne i zdravstvene podatke o darivatelju,
  - izvješće o pretraživanju registra darivatelja, odnosno do uspostave registra informirani pisani pristanak obitelji sukladno Zakonu,
  - uzrok smrti,
  - datum i vrijeme smrti,
  - identifikacijski broj ili osobne podatke primatelja kod neposrednog presađivanja sa živog darivatelja,
  - rezultat kliničke procjene i vanjskog fizikalnog pregleda, nalaz laboratorijskih i drugih testova,
  - dokumentaciju o eksplantaciji koja mora sadržavati podatke o zdravstvenoj ustanovi koja je obavila uzimanje tkiva, podatke i potpis osobe koja je obavila uzimanje, datum i vrijeme početka i završetka obavljenog uzimanja i podatke o uzetom tkivu,

- izvješće o preuzimanju tkiva,
  - izvješće o pohrani (u slučaju pohrane) koji sadrži podatke o tkivnoj banci ili o primatelju,
  - dokumentaciju o rekonstrukciji tijela (za umrle darivatelje tkiva),
  - izvješće o obdukciji, ako je učinjena.
- (2) Ako presađivanje iz bilo kojeg razloga nije obavljeno zdravstvena ustanova za eksplantaciju tkiva, odnosno transplantacijski centar obvezna je evidentirati postupak uništenja tkiva, te kopiju izvješća o uništenju dostaviti Centru najkasnije u roku od 2 dana od dana uzimanja tkiva.
- (3) Izvješće iz stavka (2) ovoga članka sadrži razlog uništenja, početak i završetak uništenja uz identifikaciju osoba koje su uništenje obavile.

Članak 12.

- (1) Uz svako uzeto tkivo mora se priložiti ispunjeni obrazac Izvješće o eksplantiranom tkivu.
- (2) Obrazac izvješća o eksplantiranom tkivu-bulbus tiskan je u Prilogu 3. ovoga pravilnika koji je njegov sastavni dio.
- (3) Izvješća za ostala eksplantirana tkiva sadrže minimalno:
- identifikaciju darivatelja (uključujući način na koji je darivatelj bio identificiran, te ime i prezime osobe koja je obavila identifikaciju),
  - ako je poznato: datum i vrijeme smrti,
  - naziv i adresu zdravstvene ustanove koja je obavila uzimanje tkiva,
  - identifikaciju i potpis osobe koja je obavila uzimanje ili osobe odgovorne za uzimanje,
  - opis i ID procedure (uključujući uzorke za testiranje),
  - datum i vrijeme početka i završetka uzimanja, mjesto uzimanja te obavljeni postupak,
  - opis neželjenih događaja (ako ih je bilo),
  - mikroklimatski uvjeti,
  - vrstu, zapreminu, identifikaciju (serijski broj) proizvođača svih aditiva, reagensa i otopina uporabljenih tijekom uzimanja,
  - kod neposrednog presađivanja sa živog darivatelja: identifikacijski broj ili osobne podatke primatelja.

Članak 13.

- (1) Izvješće o eksplantiranom tkivu popunjava osoba koja je obavila eksplantaciju ili osoba odgovorna za eksplantaciju. Jedan primjerak izvješća prilaže se uz uzeto tkivo, drugi primjerak ostaje u dokumentaciji zdravstvene ustanove koja je obavila uzimanje.
- (2) Podaci iz obrasca dostavljaju se Centru odmah po učinjenoj eksplantaciji.

2. Medicinska dokumentacija o presađivanju organa i tkiva

Članak 14.

- (1) Medicinska dokumentacija o presađivanju organa i tkiva, sa živog ili mrtvog darivatelja, sadrži:
- informirani pristanak primatelja u smislu članka 14. Zakona,
  - podatke o upisu na federalnu listu čekanja,
  - podatke o HLA tipizaciji i križnoj reakciji,
  - izvješće o eksplantiranom organu/tkivu,
  - izvješće o odabiru primatelja,
  - dokumentaciju o presađivanju organa/tkiva s podacima o primatelju, podacima o zdravstvenoj ustanovi koja je obavila uzimanje organa/tkiva, članovima transplantacijskog tima, datum i vrijeme početka i završetka presađivanja, te podatke o kvalitetu organa/tkiva koji je presađen,
  - izvješće o transplantaciji organa/tkiva,
  - periodično izvješće o posttransplantacijskom tijeku primatelja koji mora sadržavati podatke o funkciji

- presatka, dijagnozu-uzrok otkazivanja funkcije presatka, imunizaciju i uzroke imunizacije primatelja, te druge podatke važne za praćenje posttransplantacijskog tijeka i ishoda transplantacije, uključujući i smrt primatelja,
- podatke praćenja zdravstvenog stanja živog darivatelja,
  - izvješće o (ne)prihvatanju organa/tkiva za presađivanje u slučaju kada ponuđeni ili preuzeti organi nisu prihvaćeni za presađivanje, s navedenim razlogom uništenja, navođenjem početka i završetka uništenja i identifikacijom osoba koje su uništenje obavile.
- (2) Transplantacijski centar obavezan je podatke o primatelju i presađivanju organa dostaviti Centru.
- (3) Za prikupljanje i dostavu podataka u federalnu evidenciju obavljenih presađivanja organa i tkiva Centra, zadužen je transplantacijski centar.

Članak 15.

- (1) Za svaki presađeni organ mora se priložiti ispunjeni obrazac Izvješće o transplantaciji organa.
- (2) Obrasci izvješća o transplantaciji organa tiskani su u Prilogu 4. ovoga pravilnika koji je njegov sastavni dio.

Članak 16.

- (1) Za svako presađeno tkivo mora se ispuniti obrazac Izvješća o transplantaciji tkiva.
- (2) Obrazac izvješća o transplantaciji tkiva rožnice tiskan je u Prilogu 5. ovoga pravilnika koji je njegov sastavni dio.

Članak 17.

- (1) Izvješće o transplantaciji organa /tkiva popunjava osoba koja je obavila presađivanje.
- (2) Podaci iz obrasca dostavljaju se na odgovarajući način Centru, odmah po učinjenoj transplantaciji, a najkasnije 48 sati od transplantacije.

Članak 18.

- (1) Ako uzeti organ/tkivo iz bilo kojeg razloga nije presađen, transplantacijski centar mora dokumentirati postupak uništenja organa/tkiva i identifikaciju osoba koje su odgovorne za uništenje. Kopija izvješća o uništenju organa obavezno se dostavlja Centru najkasnije u roku od 2 dana od dana eksplantacije.
- (2) Izvješće iz stavka (1) ovoga članka sadrži obrazloženje o neprihvatanju organa/tkiva, početak i završetak uništenja, uz potpis osoba koje su uništenje obavile.

- (3) Primjerak izvješća iz stavka (1) ovoga članka transplantacijski centar dostavlja Centru najkasnije u roku od 2 dana.
- (4) Ukoliko se radi o neprihvaćenom tkivu, poseban primjerak izvješća se prilaže uz tkivo koje se dostavlja banci tkiva.

Članak 19.

Podatke o posttransplantacijskom tijeku primatelja organa/tkiva transplantacijski centri obavezni su dostaviti Centru.

Članak 20.

Banke tkiva vode dokumentaciju na način koji je propisan Pravilnikom o radu i nadzoru nad zdravstvenim ustanovama ili dijelovima zdravstvenih ustanova s bankama tkiva ("Službene novine Federacije BiH", broj 90/12).

Članak 21.

Centar je odgovoran za pravovremenu dostavu i razmjenu podataka s domaćim i stranim, kao i međunarodnim organizacijama s kojima ima zaključen ugovor o suradnji u smislu članka 52. stavak 1. alineje 6. i 7. Zakona i s kojima surađuje u razmjeni organa i tkiva.

Članak 22.

- (1) Sve zdravstvene ustanove u kojima je nastala medicinska i ostala dokumentacija vezana uz uzimanje i presađivanje organa i tkiva, obvezne su čuvati dokumentaciju najmanje 30 godina od dana darivanja.
- (2) Dokumentacija iz stavka (1) ovoga članka čuva se u tiskanoj i u elektronskoj formi.

IV - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 23.

Zdravstvene ustanove koje obavljaju transplantacijsku djelatnost iz članka 35. Zakona, obvezne su u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga pravilnika, usuglasiti svoju organizaciju i poslovanje s odredbama ovoga pravilnika.

Članak 24.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-37-689/14
29. siječnja 2014. godine
Sarajevo

Ministar
Prof. dr. **Rusmir Mesihović**, v. r.

Prilog 1.

_____ (naziv zdravstvene ustanove za eksplantaciju organa)

_____ (matični broj donora)

_____ (adresa zdravstvene ustanove)

POTVRDA O PREUZIMANJU ORGANA

A: datum i vrijeme početka eksplantacije:

dan		mjesec		godina				u	sat		min.

B: datum i vrijeme završetka eksplantacije:

dan		mjesec		godina				u	sat		min.

C: sastav eksplantacijskog tima

voditelj tima: _____

članovi tima:

Ime i prezime

zaduženje

1.

_____

2.

_____

3.

_____

4.

_____

5.

_____

D: eksplantirani organi i tkiva koji se iznose iz zdravstvene ustanove:

srce pluća jetra gušterača bubrezi kosti rožnice srčani zalisci za zdravstvenu ustanovu za
eksplantaciju organa

za eksplantacijski tim

_____ (ime i prezime)

_____ (ime i prezime)

_____ (potpis)

_____ (potpis)

Prilog 3.**IZVJEŠTAJ O EKSPANTIRANOM TKIVU – BULBUS**

Zdravstvena ustanova donora _____ broj donora: _____
 Mjesto eksplantacije(Odjel) _____ datum ____/____/_____
 _____ multiorganska eksplantacija DA NE
 Zdravstvena ustanova eksplantacijskog tima _____ Tel./fax eksplantacijskog tima _____

A: Podaci o donoru:

Datum rođenja ____/____/____ spol: M: Ž:
 Preminuo : ____/____/____ sat _____ minut _____
 Krvna grupa: A B AB O resus faktor: poz.+ neg.-
 Uzrok smrti : _____

Temperetura na kojoj je donor smješten: _____ Obdukcija: DA NE

Identifikaciju i vanjski pregled donora obavio: _____

B: Podaci o bulbusu:

Bulbus uzet: ____/____/____ _____/_____
 dan mjesec godina sat minut
 lijevi: _____ desni: _____

status oka u fokalnoj rasvjeti: normalan _____ erozija _____ edem _____ ostalo _____

procjena kvaliteta rožnice 1 2 3 4 5

(u fokalnoj rasvjeti)

Status kože i adneksa oka _____

Bulbus pohranjen u: _____ bakteriološki bris uzet: DA NE

Ime i prezime liječnika koji je eksplantirao: _____

Potpis liječnika koji je eksplantirao: _____

Uz eksplantirani bulbus obavezno je dostaviti uzorak krvi darivatelja(5ml) te ispunjeni obrazac.

Jedan primjerak obrasca obavezno se dostavlja ministarstvu unutar 48 sati.

Prilog 4.

IZVJEŠTAJI O TRANSPLANTIRANOM ORGANU

4/1

IZVJEŠTAJ O TRANSPLANTACIJI ORGANA –
BUBREG

naziv zdravstvene ustanove	broj donora
_____	_____
adresa zdravstvene ustanove	
_____	
A: datum transplantacije :	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	dan mjesec godina
B: bubreg:	☐ lijevi ☐ desni ☐ en bloc
C: kakvoća čuvanja:	☐ dobra ☐ prihvatljiva ☐ loša
D: arterijski problemi:	<input style="width: 250px; height: 20px;" type="text"/>
E: venski problemi:	<input style="width: 250px; height: 20px;" type="text"/>
F: ureteralni problemi:	<input style="width: 250px; height: 20px;" type="text"/>
G: perfuzija:	☐ uredna ☐ mramorirana
H: ispunjeno izvješće o	_____ organu: ☐ DA ☐ NE
I: kakvoća parenhima:	<input style="width: 250px; height: 20px;" type="text"/>
J: trajanje:	hladne ishemije: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> sat <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> min. anastomoze: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> min
K: reperfuzijski tok:	☐ uredan ☐ smanjen ☐ odsutan
	(ukoliko je učinjen prije operacije)
L: početna funkcija:	☐ dobra ☐ osrednja ☐ loša
M: boja poslije reperfuzije:	☐ ujednačena ☐ mramorna ☐ plava
N: konzistencija	☐ uredna ☐ tvrda ☐ napeta
O: dodatne opaske:	<input style="width: 250px; height: 20px;" type="text"/>
transplantacijski kirurg:	<input style="width: 150px; height: 20px;" type="text"/>
_____	_____
(ime i prezime)	(potpis)

4/2

IZVJEŠTAJ O TRANSPLANTACIJI ORGANA – SRCE/PLUĆA

_____		_____	
naziv zdravstvene ustanove		broj donora	
_____			
adresa zdravstvene ustanove			
A: datum transplantacije : <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			
		dan	mjesec
		godina	
B: SRCE ☐		PLUĆA ☐ LIJEVO ☐ DESNO	
koronarna skleroza:		infacija: prekomjerna ☐ ☐	
LAD nema prisutna teška		dobra ☐ ☐	
CX nema prisutna teška		loša ☐ ☐	
RCA nema prisutna teška		perfuzija: homogena ☐ ☐	
znakovi kontuzije: DA NE		osrednja ☐ ☐	
		loša ☐ ☐	
		atelektaze: gornji režanj DA NE DA NE	
		donji režanj DA NE DA NE	
C: anatomski opis		anatomski opis	
lijevi atrij: otvoren intaktan		atrijski cuff DA NE DA NE	
desni atrij: duljina SVC _____		aorta pričvršćena DA NE	
duljina IVC _____			
aorta, duljina: _____			
plućna arterija, duljina: _____			
D: vrijeme ishemiје:		vrijeme ishemiје: LIJEVO DESNO	
<input type="text"/> <input type="text"/>		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
sati min.		sati min. sati min.	
početna funkcija organa:		početna funkcija organa:	
dobra ☐		dobra ☐ ☐	
osrednja ☐		osrednja ☐ ☐	
loša ☐		loša ☐ ☐	
		reperfuzijska ozljeda: nema ☐ ☐	
		umjerena ☐ ☐	
		teška ☐ ☐	
E: dodatne opaske:			
<div style="border: 1px solid black; height: 30px; width: 100%;"></div>			
transplantacijski kirurg:			
(ime i prezime)		(potpis)	
_____		<div style="border: 1px solid black; width: 200px; height: 20px;"></div>	

4/3

IZVJEŠTAJ O TRANSPLANTACIJI ORGANA – JETRA

naziv zdravstvene ustanove	broj donora
adresa zdravstvene ustanove	
A: datum transplantacije :	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	dan mjesec godina
B: jetra:	☐ cijela ☐ lijevi split ☐ desni split ☐ reducirana veličina
C: kakvoća čuvanja:	☐ dobra ☐ prihvatljiva ☐ loša
D: arterijski problemi:	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
E: venski problemi:	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
F: vena porte:	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
G: žučni vod:	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
H: perfuzija:	☐ uredna ☐ mramorirana
I: ispunjeno izvješće o eksplantiranom organu:	☐ DA ☐ NE
J: kakvoća parenhima:	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
K: trajanje:	hladne ishemije: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> sat <input type="text"/> <input type="text"/> min. anastomoze: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> min
L: reperfuzijski tok: (ukoliko je učinjen prije operacije)	☐ uredan ☐ smanjen ☐ odsutan
M: početna funkcija:	☐ dobra ☐ osrednja ☐ loša
N: boja poslije reperfuzije:	☐ ujednačena ☐ mramorna ☐ plava
O: konzistencija	☐ uredna ☐ tvrda ☐ napeta
P: dodatne opaske:	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
transplantacijski kirurg:	<input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>
(ime i prezime)	(potpis)

4/4

IZVJEŠTAJ O TRANSPLANTACIJI ORGANA – GUŠTERAČA

_____	_____
naziv zdravstvene ustanove	broj donora
_____	
adresa zdravstvene ustanove	
A: datum transplantacije :	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	dan mjesec godina
B: bubreg:	☐ lijevi ☐ desni ☐ en bloc
C: kakvoća čuvanja:	☐ dobra ☐ prihvatljiva ☐ loša
D: arterijski problemi:	<input type="text"/>
E: venski problemi:	<input type="text"/>
F: duodenalni problemi:	<input type="text"/>
G: perfuzija:	☐ uredna ☐ mramorirana
H: ispunjeno izvješće o eksplantiranom organu:	☐ DA ☐ NE
I: kakvoća parenhima:	<input type="text"/>
J: trajanje:	hladne ishemije: <input type="text"/> <input type="text"/> sati <input type="text"/> <input type="text"/> min. anastomoze: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> min
K: dodatne opaske:	<input type="text"/>
transplantacijski kirurg:	<input type="text"/>
_____	_____
(ime i prezime)	(potpis)

4/5

IZVJEŠTAJ O TRANSPLANTACIJI TKIVA ROŽNICE

Broj donora _____

Šifra presatka _____

Hirurg i ustanova	
1. Hirurg _____	2. Ustanova _____
Ukoliko rožnica nije pogodna za ,transplantaciju, molimo navesti razlog	
Razlozi: Loša kvaliteta rožnice 1	Oštećenje tkiva u transportu 2
Oštećenje tkiva transplantacijom 3	
Osnovni podaci o primatelju i operaciji	Oftalmološka povijest bolesti (nastavak)
IME I PREZIME _____	Vaskularizacija primateljeve rožnice
DATUM ROĐENJA _____	a.broj zahvaćenih kvadranta
ADRESA _____	niti jedan ____ 0 jedan _____ 1
SPOL muški .....1 ženski 2	dva _____ 2 tri ili četiri _____ 4
DATUM OPERACIJE _____	b. dubina vaskularizacije
VRJEME OPERACIJE(početak) _____	površinska...1 površ. I duboka...2 duboka...3
OPERIRANO OKO lijevo.....1 desno.....2	Status upale na primateljevu oku
ANESTEZIJA opća.....1 lok. Potenc.....2	Nema...1 blaga....2 srednja.....3 jaka....4
	Predhodna keratoplastika
	a.primateljevo oko da ne ako da broj kpp _____
	razlog neuspjeha _____
	b.drugo oko da ne ako je da broj kpp _____
Opća povijest bolesti	Operacija
Hipertenzija/Kardiovaskularne bolesti da ne	Tehnika op
Diabetes da ne	Perforativna parcijalna.....1
Na terapiji sistemskim steroidima da ne	Perforativna total.....2
Drugo _____	Lamelarna.....3
Očne bolesti primateljeva oka	Veličina presatka
1. _____	Primatelj.....mm davatelj.....mm
2. _____	Kombinirani zahvat
3. _____	PHACO.....1 ECCE.....2
Očne bolesti drugog oka	PCIOL.....3 PCIOL fix.....4
1. _____	Vitrectomia ant.....5 PPV.....6
2. _____	Pojedinačne ...1 komb...2 kontinuirane 3 .....
3. _____	Komplikacije tokom operacije da ne
	Koje _____
OBRAZAC ISPUNIO	

IME I PREZIME _____	POTPIS _____
Datum i mjesto _____	
Ispunjeni obrazac dostaviti Federalnom ministarstvu zdravstva najkasnije 48 sati nakon transplantacije	

ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ОКОЛИША И ТУРИЗМА

280

На основу члана 12. став 2. Закона о заштити зрака ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 33/03 и 4/10), федерална министрица околиша и туризма доноси

ПРАВИЛНИК О МОНИТОРИНГУ ЕМИСИЈЕ ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА У ЗРАК

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Предмет уређивања

Овим правилником уређују се:

- начин, поступак, учесталост и методологија мјерења емисије загађујућих материја;
- обавезе оператора да врши провјеру или праћење емисије загађујућих материја у зрак из стационарних извора загађивања у овисности од врсте постројења;
- критерији за успостављање мјерних мјеста;
- поступак вредновања резултата мјерења емисије и усклађености са прописаним граничним вриједностима емисије;
- организација провјере емисије и увјети које треба да задовољи правно лице која врши провјеру емисије, те
- садржај извјештаја о извршеним мјерењима емисије и билансу емисије.

Члан 2.

- (1) Емисија загађујућих материја у зрак из стационарног извора утврђује се мјерењем или израчунавањем емисионих параметара на основу резултата мјерења, изузев ако је другачије прописано овим правилником.
- (2) Мјерење емисије загађујућих материја врши се мјерним уређајима, на мјерним мјестима, примјеном прописаних метода мјерења.
- (3) Резултати мјерења емисије пореде се са прописаним граничним вриједностима емисије једино онда кад су мјерења извршена и резултати исказани у складу са овим правилником.
- (4) О извршеном мјерењу емисије припрема се извјештај.

Члан 3.

Значење израза

Поједини изрази употријебљени у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) *аутоматска метода мјерења емисије* је мјерење уз непрекидну екстрактивну или неекстрактивну анализу узорка, читавања измјерених вриједности у кратким временским интервалима (неколико секунди) и чување измјерених вриједности. Тако измјерене вриједности представљају тренутне вриједности емисије;
- 2) *аутоматско појединачно мјерење* је мјерење емисијских величина с мјерним уређајима који непрекинутим узорковањем отпадних гасова осигуравају мјерење тренутних вриједности у временским интервалима који нису дужи од 15 секунди, те похрањивање или записивање резултата мјерења тренутних вриједности;
- 3) *дифузни извор (емитер)* је извор загађивања код кога се загађујуће материје испуштају у зрак из недефинисаних испуста, тј. без одређеног испуста/димњака (уређаји, површине и друга мјеста);

- 4) *емисиони параметри* су масена концентрација, масени проток, емисиони фактор и степен емитовања:
  - *масена концентрација* ($\text{mg}/\text{m}^3_{\text{n}}$) је маса емитованих загађујућих материја у односу на јединицу запремине у сухом отпадном гасу на температури 273,15 К и притиску 101,3 кРа под прописаним запреминским удјелом кисеоника у отпадном гасу;
  - *масени проток* (kg/h) је маса емитованих загађујућих материја у јединици времена;
  - *емисиони фактор* (kg/t) је маса емитованих загађујућих материја у односу на масу произведеног продукта, тј. маса емитоване загађујуће материје по јединици дјелатности (исказане количином производа, количином потрошеног енергента или сировине или величином обављеног посла);
  - *степен емитовања* (%) је однос емитоване количине и количине исте загађујуће материје која улази у процес;
- 5) *екстрактивна анализа отпадних гасова* је узимање узорка отпадних гасова из испуста и анализа гасова изван испуста;
- 6) *гранична вриједност емисије* је највећа дозвољена количина загађујуће материје садржана у отпадним гасовима која смије бити емитована у зрак из постројења у одређеном временском периоду. Изражава се као маса загађујуће материје (масена концентрација) која се налази у 1 m^3 сухих отпадних гасова при нормалном стању, изражена у $\text{mg}/\text{m}^3_{\text{n}}$, редуковано на референтни запремински садржај кисеоника у отпадном гасу - 3% у случају течних и гасовитих горива и 6% у случају чврстих горива;
- 7) *испуст (извор)* је мјесто гдје се загађујуће материје на контролирани начин испуштају из тачкастог извора емисије у зрак;
- 8) *метода мјерења* је скуп поступака описаних према врсти који се употребљавају за извршавање појединих мјерења у складу са одређеном методом;
- 9) *мјерно мјесто* је мјесто на испусту намијењено за безбједно мјерење емисије, узимање узорака и смјештај мјерне опреме;
- 10) *мјерни уређај* је уређај намијењен за мјерење самостално или у склопу са другим уређајима;
- 11) *мануална (ручна) метода мјерења емисије* је узимање узорака отпадних гасова у одређеној запремини и одређеном времену уз накнадну екстрактивну анализу отпадних гасова. Тако добијене вриједности су једнаке средњим вриједностима емисије у времену узимања узорка;
- 12) *мјерна несигурност* је ненегативни параметар који описује расипање вриједности величине које се на темељу употријебљених података придружују мјереној величини;
- 13) *надлежни орган* је Федерално министарство околиша и туризма или кантонални орган надлежан за послове заштите околиша;
- 14) *неекстрактивна анализа отпадних гасова* је анализа гасова која се изводи директно у испусту;
- 15) *отпадни гасови* су гасови испуштени у зрак из испуста или постројења за пречишћавање отпадних гасова који садрже загађујуће материје у чврстом, течном или гасовитом стању.

- Запремински проток отпадног гаса изражава се у m^3/h при нормалној температури (273,15 K) и притиску (101,3 kPa) у сухом гасу (након корекције за садржај водене паре на 0%) - у даљем тексту (m^3/h);
- 16) *параметри стања отпадних гасова* су температура, притисак, састав отпадних гасова као и друге физичке величине релевантне за емисију у зрак;
  - 17) *резултат мјерења* је резултат екстрактивне или неекстрактивне анализе појединачног узорка отпадног гаса путем прописаних аутоматских или мануалних метода мјерења;
  - 18) *тачкасти извор (емитер)* је извор загађивања код кога се загађујуће материје испуштају у зрак кроз за то посебно дефинисане испусте (димњак, канал, цијев) или из неколико испуста повезаних на заједнички испуст;
  - 19) *услови рада стационарног извора од значаја за емисију у зрак* су врста, начин и режим рада, оптерећење, снага односно капацитет постројења или уређаја, врста, количина и квалитет улазних материјала (сировине, горива и други додаци) као и начин рада уређаја за пречишћавање отпадних гасова;
  - 20) *узорак отпадних гасова* је дио тока отпадних гасова који се узима на одређеном мјерном месту, у одређеном временском интервалу, на одређен начин и за њега важи да је релевантан за отпадне гасове стационарног извора;
  - 21) *уобичајени рад стационарног извора* су сви периоди рада или обављања активности осим укључивања и искључивања и одржавања опреме;
  - 22) *укључивање и искључивање* је поступак којим се нека активност, опрема или уређај покреће или зауставља, односно доводи у стање рада или мировања. Промјенљиви услови рада у појединим фазама рада постројења не сматрају се укључивањем или искључивањем;
  - 23) *умјеравање мјерног инструмента (калибрација)* је скуп поступака којима се у одређеним увјетима успоставља однос између вриједности величина које показује мјерни инструмент или вриједности које приказује нека материјализована мјера или нека референцијска твар и одговарајућих вриједности остварених еталоним и проводи се према прописаном мјеритељском поступку.
- ностима емисије у зрак из постројења за сагоревање ("Службене новине Федерације БиХ", број 3/13), Правилником о увјетима за рад постројења за спаљивање отпада ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/05 и 102/12), односно околиномском дозволом није прописано другачије.
- (3) Мјерно мјесто мора одговарати захтјевима из стандарда BAS EN 15259.
  - (4) Изнимно од става 3. овог члана, мјерно мјесто за постојећи стационарни извор не мора одговарати захтјевима из стандарда BAS EN 15259, ако то није технички изводиво и ако се мјерењима може осигурати да резултати тог мјерења немају већу мјерну несигурност од мјерења која су изведена на мјерном мјесту које је у складу с стандардом BAS EN 15259. Ако мјерно мјесто за праћење емисије загађујућих материја у зрак из стационарног извора за који је оператор дужан исходити околиномску дозволу није могуће ускладити са захтјевима стандарда BAS EN 15259, надлежни орган одобрава мјерења на мјерном мјесту утврђеном околиномском дозволом.
  - (5) За провођење мјерења исправности рада система за континуирано мјерење емисија оператор је дужан осигурати додатна мјерна мјеста у складу са стандардом BAS EN 15259.

Члан 5.

Смјеса отпадних гасова

- (1) Код мјерења емисионих величина за поједини стационарни извор, оператор је дужан осигурати да се на мјерном мјесту не мијешају отпадни гасови тог извора с отпадним гасовима из других стационарних извора, осим ако Правилником о граничним вриједностима емисије загађујућих материја у зрак ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о емисији испарљивих органских једињења ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о граничним вриједностима емисије у зрак из постројења за сагоревање ("Службене новине Федерације БиХ", број 3/13), Правилником о увјетима за рад постројења за спаљивање отпада ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/05 и 102/12), односно околиномском дозволом није прописано другачије.
- (2) Ако се на мјерном мјесту налазе смјесе отпадних гасова из више стационарних извора, међу којима се на један стационарни извор примјењују различити правилници, односно за које су околиномском дозволом прописане граничне вриједности емисије загађујућих материја, за одређивање емисије користе се граничне вриједности емисије, гранични масени протоци и референтни садржај кисика за смјесу отпадних гасова у складу с Правилником о граничним вриједностима емисије загађујућих материја у зрак ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о емисији испарљивих органских једињења ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о граничним вриједностима емисије у зрак из постројења за сагоревање ("Службене новине Федерације БиХ", број 3/13), Правилником о увјетима за рад постројења за спаљивање отпада ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/05 и 102/12), односно околиномском дозволом.

Члан 6.

Метод мјерења

II - МЕТОДОЛОГИЈА УЗОРКОВАЊА И МЈЕРЕЊА ЕМИСИЈЕ ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА

Члан 4.

Мјерно мјесто

- (1) Обвезник провјере емисије (у даљем тексту: оператор) дужан је на сваком испусту из постројења обезбиједити стално мјерно мјесто (у даљем тексту: мјерно мјесто) које је довољно велико, приступачно и опремљено на начин да се мјерења, сервисирање и калибрације опреме могу проводити технички одговарајуће и без опасности по извршиоца.
- (2) Појединачна или континуирана мјерења емисије проводе се на мјерним мјестима, изузев ако Правилником о граничним вриједностима емисије загађујућих материја у зрак ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о емисији испарљивих органских једињења ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о граничним вријед-

- (1) За провјеру емисије користе се методе дате босанско-херцеговачким стандардима - BAS.

- (2) Уколико неке врсте мјерења нису обухваћене стандардима из става 3. овог члана примјењиваће се други свјетски признати стандарди за методе провјере и праћења емисије који дају упоредиве резултате мјерења.
- (3) За мјерење параметара стања отпадних гасова и концентрација загађујућих материја у отпадним гасовима, користе се методе мјерења према стандардима из Прилога I овог правилника следећим редом предности:
- референтна метода EN,
  - стандарди EN,
  - стандарди ISO,
  - национални стандарди (нпр. DIN, BS, EPA) или препоруке и други технички документи (нпр. VDI).
- (4) Ако је за методе мјерења из става 3. ал. 2., 3. и 4. овог члана прописана референтна метода мјерења из Прилога I тачке 1. овог правилника, обавезан је поступак доказивања еквивалентности према захтјевима техничке спецификације CEN/TS 14793.
- (5) Примјена осталих метода мјерења које нису дефиниране ставом 3. ал. 2., 3. и 4. овог члана за које постоје прихваћени стандарди из става 3. ал. 1., 2., 3. и 4. овог члана, захтијева доказивање еквивалентности методе према захтјевима техничке спецификације CEN/TS 14793 у складу са редослиједом из става 3. овог члана.
- (6) Изузетно од ст. 1., 2. и 3. овог члана, за мјерење параметара стања отпадних гасова и концентрација загађујућих материја у отпадним гасовима, код провјере исправности мјерних система за континуирано мјерење емисија из стационарних извора примјењују се само референтне методе мјерења у складу са стандардом BAS EN 14181.
- (7) Изузетно од става 6. овог члана, уколико не постоје референтне методе за мјерење појединих параметара стања отпадних гасова и концентрација загађујућих материја у отпадним гасовима, код провјере исправности мјерних система за континуирано мјерење емисија из стационарних извора могу се примјенити и друге методе мјерења у складу са стандардима из става 3. ал. 2., 3. и 4. овог члана.
- (8) Постројења која су обвезници плаћања накнаде по основу Уредбе о врстама накнада и критеријима за обрачун накнада за загађиваче зрака ("Службене новине Федерације БиХ", број 66/11) мјерења параметара стања отпадних гасова и концентрације загађујућих материја морају проводити референтним методама уколико постоје.
- (9) Изузетно од става 8. овог члана, уколико не постоје референтне методе за мјерење појединих параметара стања отпадних гасова и концентрација загађујућих материја у отпадним гасовима, код мјерења емисија могу се примјенити и друге методе мјерења у складу са стандардима из става 3. ал. 2., 3. и 4. овог члана.

Члан 7.

План мјерења емисије

- (1) Прије провођења сваког мјерења, испитна лабораторија за мјерења емисије израђује План мјерења емисије у сарадњи са оператором.
- (2) План мјерења емисије садржи:
- идентификацију стационарних извора емисије у зрак које посједује оператор;
  - идентификацију испуста и врсте постројења (технолошко или постројење за сагоријевање);
  - идентификацију мјерних мјеста за сваки од појединачних испуста са коментаром о усклађености са стандардом BAS EN 15259;

- идентификацију загађујућих материја и параметара стања отпадног гаса које се мјере по сваком појединачном испусту са образложењем избора у односу на технолошки процес;
  - идентификацију процесних параметара и услова рада стационарног извора релевантних за емисију у зрак;
  - број сукцесивних анализа узорака отпадног гаса по сваком предметном испусту, за сваку од загађујућих материја у зависности од услова рада стационарног извора;
  - критерије за успостављање мјерних мјеста, уколико мјерна мјеста не постоје или постојећа нису репрезентативна;
  - идентификацију метода мјерења емисије;
  - процјену очекиваних вриједности емисија;
  - учесталост мјерења емисије на годишњем нивоу на сваком појединачном испусту према одредбама овог правилника односно условима из околине дозволе;
  - идентификацију обавеза оператора и испитне лабораторије за мјерење емисије као и оријентационих рокова за завршетак припремних радњи, извршење мјерења као и израду и достављање извештаја.
- (3) У поступку вршења инспекцијског надзора, како је дефинирано чланом 33. Закона о заштити зрака ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 33/03 и 04/10), инспектор надлежан за послове заштите околиша утврђује да ли је план мјерења емисије припремљен у складу са одредбама из става 2. овог члана.

Члан 8.

Прерачунавање резултата мјерења емисије

- (1) У циљу поређења са граничним вриједностима емисија, резултати мјерења изражени као масена концентрација загађујућих материја у отпадном гасу прерачунавају се на јединицу запремине сухих отпадних гасова, нормалне услове (273,15 К и 101,3 kPa) и референтни удио кисеоника у отпадном гасу, изузев ако Правилником о граничним вриједностима емисије загађујућих материја у зрак ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о емисији испарљивих органских једињења ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о граничним вриједностима емисије у зрак из постројења за сагоријевање ("Службене новине Федерације БиХ", број 3/13), Правилником о увјетима за рад постројења за спаљивање отпада ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/05 и 102/12), односно околином дозволом није прописано другачије.
- (2) Свођење резултата мјерења изражених као масена концентрација може вршити аутоматски мјерни уређај током мјерења или се прерачунавање врши након мјерења емисије.
- (3) Масени проток загађујуће материје израчунава се на основу резултата мјерења.
- (4) Прерачунавање резултата мјерења и израчунавање масеног протока врши се на основу следећих једначина: *Прерачунавање на сухи отпадни гас*
Прерачунавање масених концентрација загађујућих материја у влажним отпадним гасовима на суше

$$C_s = C_v \cdot \frac{100}{100 - \%H_2O}$$

гдје је:

C_s - масена концентрација загађујуће материје у сухим отпадним гасовима у mg/m^3_n ;

C_v - масена концентрација загађујуће материје у влажним отпадним гасовима у mg/m^3_n ;

% H_2O - садржај воде у отпадним гасовима у %.

Прерачунавање на нормалне услове

Прерачунавање масених концентрација загађујућих материја на нормалне услове

$$C_n = C_{izm} \cdot \frac{101,3}{p} \cdot \frac{T}{273,15}$$

гдје је:

C_n - масена концентрација загађујућих материја прерачуната на нормалне услове у mg/m^3_n ;

C_{izm} - масена концентрација загађујућих материја при реалним условима у испусту у mg/m^3 ;

p - апсолутни притисак отпадног гаса у испусту у kPa ;

T - апсолутна температура отпадног гаса у испусту у K .

Прерачунавање масене концентрације на референтни удио кисеоника

Прерачунавање масених концентрација загађујућих материја на референтни удио кисеоника у отпадним гасовима

$$C_{ref} = \frac{21 - O_{2ref}}{21 - O_{2izm}} \cdot C_{izm}$$

гдје је:

C_m - масена концентрација сведена на референтни удио кисеоника у mg/m^3_n ;

C_{izm} - измјерена масена концентрација у mg/m^3_n ;

O_{2izm} - измјерени удио кисеоника у отпадном гасу у %;

O_{2ref} - референтни удио кисеоника у отпадном гасу у %.

Прерачунавање концентрације из ppm у mg/m^3_n

Прерачунавање измјерених вриједности из ppm у mg/m^3_n

$$C_M = C_V \cdot \frac{M}{V_0}$$

гдје је:

C_m - масена концентрација у mg/m^3_n ;

C_v - измјерени запремински удио у ppm;

M - моларна маса у g/mol ;

V_0 - запремина коју заузима 1 мол идеалног гаса при температури 273,15 K и притиску 101,3 kPa (22,4 dm^3/mol).

Фактори конверзије сведени на нормалне услове за основне полутанте су сљедећи:

1 ppm CO = 1,25 mg/m^3_n

1 ppm CO₂ = 1,96 mg/m^3_n

1 ppm NO = 1,34 mg/m^3_n

1 ppm NO₂ = 2,05 mg/m^3_n

1 ppm NO_x = 2,05 mg/m^3_n

1 ppm HCl = 1,63 mg/m^3_n

1 ppm HF = 0,89 mg/m^3_n

1 ppm H₂S = 1,52 mg/m^3_n

1 ppm NH₃ = 0,76 mg/m^3_n

1 ppm SO₂ = 2,86 mg/m^3_n

1 ppm SO₃ = 3,57 mg/m^3_n

1 ppm CH₄ = 0,72 mg/m^3_n

Укупни оксиди азота изражени као NO₂ су укупни оксиди азота а изводе се рачунски на основу измјерених концентрација NO и NO₂

NO₂ укупни = NO₂ + (NO (MNO₂ /MNO))

гдје је:

NO₂ - укупни оксиди азота изражени као NO₂;

MNO₂ - моларна маса NO₂;

MNO - моларна маса NO.

Израчунавање масеног протока загађујуће материје

Израчунавање масеног протока загађујуће материје у циљу поређења са граничном вриједношћу емисије прописаном у облику масеног протока

$$Q = C \cdot q$$

гдје је:

Q - масени проток загађујуће материје у kg/h ;

C - масена концентрација загађујуће материје сведена на нормалне услове, сухи гас и референтни удио кисеоника изражено у kg/m^3_n ;

q - запремински проток отпадног гаса прерачунат на нормалне услове, сухи гас и референтни удио кисеоника изражено у m^3_n/h .

III - ОБАВЕЗЕ И УСЛОВИ ЗА ПРОВЈЕРУ ЕМИСИЈЕ

Члан 9.

Провјера емисије

(1) Обвезник провјере емисије је оператор постројења чија емисија у зрак из стационарног извора подлијежу ограничењу на основу:

- Правилника о граничним вриједностима емисије загађујућих материја у зрак ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05) и

- Правилника о граничним вриједностима емисије у зрак из постројења за сагорјевање ("Службене новине Федерације БиХ", број 3/13).

(2) Изузетно од става 1. овог члана обавезу провјере емисије имају и оператори по основу услова утврђених околишном дозволом и посебних кантоналних прописа који уређују ову област.

(3) Провјеру емисије обезбеђује и финансира правно и физичко лице, власник или оператор стационарног извора.

(4) Провјеру емисије врше испитне лабораторије.

Члан 10.

Услови које треба да испуњавају испитне лабораторије за провјеру емисија

(1) Да би испитни лабораториј могао вршити провјеру емисија, мора испуњавати сљедеће услове:

- да је правна особа регистрирана за обављање наведене дјелатности;

- да има сједиште у Босни и Херцеговини;

- да поседује акредитацију издату од Института за акредитирање Босне и Херцеговине, тј. да је акредитована према захтјевима стандарда BAS EN ISO/IEC 17025 за област "Зрак - емисије из стационарних извора";

- да опсег акредитације обухвата загађујуће материје за које се врши провјера емисије, а у складу са чланом 6. овог правилника.

(2) Федерално министарство околиша и туризма води регистар испитних лабораторија које је акредитирао Институт за акредитацију Босне и Херцеговине.

(3) Упис у регистар испитних лабораторија, Федерално министарство околиша и туризма врши на захтјев испитне лабораторије, а након увида у доказе о испуњавању увјета из овог члана.

Члан 11.

Услови које треба да испуњавају инспекцијска тијела за оцјену усклађености система континуираног мјерења

(1) Да би инспекцијско тијело могло вршити оцјену усклађености система за континуирано мјерење емисија у зрак, мора испуњавати сљедеће услове:

- да је правна особа регистрирана за обављање наведене дјелатности;

- да има сједиште у Босни и Херцеговини;

- да посједује акредитацију издату од Института за акредитирање Босне и Херцеговине, тј. да је акредитовано према захтјевима стандарда BAS EN ISO/IEC 17020 ТИП А за област "Зрак - емисије из стационарних извора";
- (2) Оцјена усклађености врши се према захтјевима стандарда BAS EN 14181.
- (3) Федерално министарство околиша и туризма води регистар инспекцијских тијела које је акредитирао Институт за акредитацију Босне и Херцеговине.
- (4) Упис у регистар инспекцијских тијела, Федерално министарство околиша и туризма врши на захтјев инспекцијског тијела, а након увида у доказе о испуњавању увјета из овог члана.

IV - ВРСТЕ И ОБИМ МЈЕРЕЊА

Члан 12.

Провјера емисије се врши као појединачно мјерење емисије и као континуирано мјерење емисије:

- појединачно мјерење је једнократно мјерење емисије које подразумијева сукцесивну анализу довољног броја узорака отпадног гаса при одређеним условима рада стационарног извора;
- континуирано мјерење је непрекидно мјерење емисије током периода рада стационарног извора.

Члан 13.

Појединачна мјерења

- (1) Појединачна мјерења се изводе аутоматским и/или ручним мјерењем. Мјерни инструменти који се користе за појединачна мјерења емисија загађујућих материја у зрак морају задовољавати захтјеве прописане у стандардима из Прилога I овог правилника.
- (2) Појединачно мјерење је мјерење емисија загађујућих материја у зрак из стационарног извора које се обавља најмање 3 пута током гарантног или периодичног мјерења.
- (3) Подаци о валидацији и умјеравању мјерног инструмента за обављање појединачног мјерења чувају се пет година.
- (4) Појединачно мјерење емисије, код стационарног извора код којег се очекује претежно иста вриједност емисије у зрак у току времена, подразумијева сукцесивну анализу три узорка отпадног гаса при уобичајеном раду предметног стационарног извора. Претежно иста вриједност емисије у зрак у току времена очекује се код стационарног извора са претежно непромјенљивим условима рада.
- (5) Под стационарним извором емисије са претежно непромјенљивим условима рада подразумијева се стационарни извор који ради са претежно истим капацитетом, који користи претежно исту врсту и количину сировине, горива и слично током периода рада.
- (6) Појединачно мјерење емисије, код стационарног извора код којег се очекује претежно промјенљива вриједност емисије у зрак у току времена, подразумијева сукцесивну анализу шест узорака отпадног гаса при радним условима који могу изазвати максималну емисију у зрак.
- (7) Претежно промјенљива вриједност емисије у зрак у току времена очекује се код стационарног извора са претежно промјенљивим условима рада.

Члан 14.

Гарантна и периодична мјерења

- (1) Извођење гарантних и периодичних мјерења обухвата:

- израду плана мјерења емисија загађујућих материја како је прописано чланом 7. овог правилника - План мјерења;
- мјерење концентрације загађујућих материја у отпадним гасовима;
- прерачунавање резултата мјерења концентрација загађујућих материја у отпадним гасовима на јединицу запремине сухих отпадних гасова код нормалних услова и на прописани удио кисика у отпадним гасовима;
- процјену дифузне и фугитивне емисије отпадних гасова у зрак;
- израду извјештаја о извршеним мјерењима емисије загађујућих материја који мора укључивати план мјерења из алинеје 1. овог члана, у складу са стандардом BAS EN 15259, те прорачун годишње емисије.

- (2) Изузетно од става 1. овог члана, код гарантних и периодичних мјерења, уколико не постоје технички услови не морају се мјерити параметри стања отпадних гасова ако се њихове вриједности не мијењају или се могу одредити на други начин.

Члан 15.

Посебна мјерења

- (1) У случају када постоји основана сумња да је дошло до прекомјерног испуштања загађујућих материја у зрак из појединог постројења, односно сумња у исправност мјерних уређаја, услова под којима су мјерења извршена и тачност добијених резултата, обављају се посебна мјерења емисија, контрола мјерних уређаја и провјера тачности добијених података.
- (2) Основана сумња из става 1. овог члана постоји када је задовољен барем један од слиједећих услова:
  - регистрована повишена концентрација загађујућих материја у зраку у односу на уобичајени годишњи просјек и метеоролошке параметре;
  - постоје уочљиве неправилности у раду постројења;
  - оператор не води евиденцију о раду, одржавању, исправности и контроли мјерних уређаја;
  - извјештај о извршеном мјерењу емисије није усклађен са овим правилником;
  - ако су добијени резултати мјерења неочекивано ниски.
- (3) Посебна мјерења из става 1. овог члана налаже надлежни инспектор заштите околиша уз консултације са Федералним хидрометеоролошким заводом као референтним центром у Федерацији БиХ.
- (4) Трошкове посебних мјерења емисија загађујућих материја, контроле исправности мјерних уређаја и тачности добијених података, сноси оператор.
- (5) У случају из става 1. овог члана не могу се користити подаци добивени примјеном првог, периодичног, односно непрекидног мјерења прописаног овим правилником.

Члан 16.

Учесталост провјере емисије

- (1) Обвезник провјере емисије из члана 9. овог правилника дужан је да изврши периодична мјерења емисија једном годишње, осим ако Правилником о граничним вриједностима емисије загађујућих материја у зрак ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о емисији испарљивих органских једињења ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о граничним вриједностима емисије у зрак из постројења за сагоријевање ("Службе-

не новине Федерације БиХ", број 3/13), Правилником о увјетима за рад постројења за спаљивање отпада ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/05 и 102/12), односно околиномском дозволом није прописано другачије.

- (2) У случају изузетка из става 1. овог члана у околиноској дозволи потребно је дати детаљно образложење разлога за одступање од наведеног.
- (3) Периодична мјерења емисије за поједину загађујућу материју проводе се у размацима који не смију бити краћи од:
  - 5 мјесеци, ако се периодична мјерења проводе два пута на годину;
  - 6 мјесеци, ако се периодична мјерења проводе сваке године;
  - 12 мјесеци, ако се периодична мјерења проводе сваке двије године;
  - 18 мјесеци, ако се периодична мјерења проводе сваке три године;
  - 30 мјесеци, ако се периодична мјерења проводе сваких пет година.

Члан 17.

Континуирано мјерење емисије

- (1) Емисије из стационарних извора прате се континуираним мјерењем ако су испуњени услови из члана 18. овог правилника и ако су прописане поједине граничне вриједности.
- (2) Оцјену усклађености резултата континуираног мониторинга са граничним вриједностима емисије врши инспекцијско тијело.
- (3) Ако се може очекивати да ће постројење више пута прекорачити масене концентрације прописане овим правилником континуирано мјерење емисије може се захтијевати за масене протоке мање од масених протока из члана 18. овог правилника.
- (4) Континуирано мјерење емисије не обавља се уколико извор емисије ради мање од 500 сати у једној години.
- (5) Континуирано мјерење може бити ограничено на мониторинг главне материје ако постоји стална веза између те материје и загађујућих материја у отпадном гасу.

Члан 18.

- (1) Континуирано мјерење емисије организују обвезници за сљедећа постројења:
  - постројења за сагоријевање топлотне снаге 100 MW_{th} и више (емисија SO₂, NO_x и чврстих честица);
  - постројења за сагоријевање топлотне снаге 100 MW_{th} и више која користе гасовита горива (емисија CO);
  - постројења чији масени проток SO₂ прекорачује 150 kg/h;
  - постројења чији масени проток NO_x прекорачује 30 kg/h;
  - постројења чији масени проток чврстих честица прекорачује 3 kg/h, а за постројења чији је масени проток чврстих честица од 1-3 kg/h врши се само мониторинг ефикасности система за отпашивање, као и
  - постројења за која је околиномском дозволом утврђена обавеза таквог начина праћења емисије.
- (2) Надлежни орган може одлучити да не захтијева континуирано мјерење емисије у сљедећим случајевима:
  - за постројења за сагоријевање чији је радни вијек краћи од 10.000 радних сати;

- за емисију SO₂ и чврстих честица из постројења за сагоријевање која користе гасовита горива;
- за емисију SO₂ из постројења за сагоријевање која користе течна горива са познатим садржајем сумпора, на којим није уграђена опрема за одсумпоравање отпадних гасова и
- за емисију SO₂ из постројења за сагоријевање која користе биомасу ако оператор може доказати да емисија SO₂ не може ни у којим погонским условима бити виша од прописане граничне вриједности емисије.

Члан 19.

- (1) Континуирано мјерење емисије загађујућих материја из стационарног извора проводи се аутоматским мјерним системом којим се осигуравају подаци о концентрацији и емисијом масеном протоку загађујуће материје у отпадном гасу током континуираног рада стационарног извора.
- (2) Континуирана мјерења која се врше у складу са ставом 1. овог члана укључују мјерење садржаја кисика и параметара стања отпадног гаса (температура, притисак, водене пара и други).
- (3) Континуирано мјерење садржаја водене паре у отпадним гасовима није неопходно, под условом да се узорак отпадног гаса прије анализе осуши.
- (4) Ако аутоматским мјерним системом нису обухваћени сви параметри стања отпадног гаса које је потребно утврдити, мора се осигурати одговарајућа додатна мјерна опрема за њихово утврђивање или уколико то није могуће, потребно је те величине утврдити на други начин (на примјер, прорачуном).

Члан 20.

- (1) Аутоматски мјерни систем мора имати сљедеће карактеристике:
  - усклађеност с процедуром QAL 1 из стандарда BAS EN 14181;
  - мјерни опсег мјерног инструмента мора омогућити биљежење свих вриједности измјерене величине тако да најмања вриједност горње границе мјерења буде најмање 2,5 пута већа од граничне вриједности емисије за мјерену загађујућу материју и најмање 1,5 пута већа од очекиване вриједности емисије за мјерену загађујућу материју;
  - систем за узорковање мора осигурати довођење репрезентативног узорка у мјерни инструмент (довољан проток, правилно пречишћавање, спречавање кондензације водене паре и друго);
  - опремљеност системом за самопровјеру исправности рада;
  - могућност ручне провјере рада, исправности и тачности;
  - опремљеност системом за упозорење о прекорачењу граничне вриједности емисије.
- (2) Осим карактеристика из става 1. овог члана аутоматски мјерни систем мора омогућити:
  - биљежење и похрањивање свих резултата мјерења, те релевантних вриједности параметара стања отпадних гасова и параметара режима рада стационарног извора;
  - вредновање резултата мјерења, односно вриједности утврђених емисионих величина и вриједности параметара стања отпадних гасова;
  - дневно, мјесечно и годишње извјештавање.

Члан 21.

- (1) Оператор који је обвезник континуираног мјерења емисија загађујућих материја из стационарног извора дужан је осигурати уградњу аутоматског мјерног система који задовољава одредбе члана 20. овог правилника у складу са стандардима BAS EN 14181 и BAS CEN/TR 15983.
- (2) Оператор је дужан осигурати функционалност, исправност и несметани рад аутоматског мјерног система, као и заштиту од неовлаштеног кориштења.
- (3) У случају прекида рада аутоматског мјерног система оператор је без одлагања дужан пријавити прекид надлежном органу.

Члан 22.

- (1) Оператор је дужан осигурати редовно одржавање и провођење контроле стабилности аутоматског мјерног система у складу са QAL-3 из стандарда BAS EN 14181 и водити евиденцију о битним дешавањима и карактеристикама (неправилностима током рада, прекидима у раду, узроцима кварова, умјеравању и друго).
- (2) Оператор је дужан осигурати редовну годишњу проверу исправности аутоматског мјерног система за вријеме рада стационарног извора у складу с процедуром АСТ из стандарда BAS EN 14181 и BAS CEN/TR 15983.
- (3) Оператор је дужан осигурати умјеравање аутоматског мјерног система за вријеме рада стационарног извора у складу с процедуром QAL-2 из стандарда BAS EN 14181 и BAS CEN/TR 15983, приликом пуштања у рад и најмање један пут у три (3) године.
- (4) Надзор над провођењем мјера из ст. 1., 2. и 3. овог члана врши инспекцијско тијело.
- (5) Годишњу проверу исправности из става 2. овог члана врши испитна лабораторија.
- (6) Умјеравање аутоматског мјерног система из става 3. овог члана врши испитна лабораторија.

Члан 23.

- (1) Оцјену усклађености рада аутоматског мјерног система обављају инспекцијска тијела.
- (2) Инспекцијска тијела из члана 11. овог правилника, наконведеног прегледа издају извјештај о проведеном прегледу и сертификат о усклађености система за континуирани мониторинг емисија са захтјевима стандарда BAS EN 14181.
- (3) Оцјена усклађености аутоматског мјерног система се проводи у складу са чл. 18-22. овог правилника и захтјевима стандарда BAS EN 14181.
- (4) Оператор је дужан осигурати оцјену усклађености аутоматског мјерног система приликом инсталације и пуштања у рад и најмање један пут годишње.
- (5) Оператор је дужан доставити извјештај о проведеном прегледу и сертификат о усклађености аутоматског мјерног система надлежном органу и инспекцију заштите околиша у писаном и у електронском облику, у року од 30 дана од датума проведене контроле усклађености.
- (6) Подаци о контроли усклађености и проведеним мјерењима исправности аутоматског мјерног система чувају се пет година.

V - ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА МЈЕРЕЊА

Члан 24.

Израчунавање средње вриједности емисионих величина

- (1) Средње вриједности емисионих величина код свих врста мјерења израчунавају се у складу с прописаним методама мјерења из члана 6. овог правилника.

- (2) Ако се полусатна средња вриједност емисионих величина израчунава из измјерених вриједности код непрекидног узорковања отпадних гасова, вријеме између двају очитања двију узастопних тренутачних измјерених вриједности може износити највише 15 секунди.
- (3) Ако се полусатна средња вриједност емисионих величина израчунава из измјерених вриједности код понављајућег узорковања отпадних гасова, полусатна средња вриједност једнака је средњој вриједности свих измјерених вриједности појединих узорака којима укупно вријеме узорковања износи пола сата.
- (4) Ако се полусатна средња вриједност емисионих величина израчунава из измјерене вриједности код једнократно узетог узорка, вријеме узорковања може бити дуже од пола сата, а измјерена се вриједност прерачунава на вриједност која одговара полусатном узорковању.
- (5) Изузетно од ст. 2., 3. и 4. овог члана, за поједину загађујућу материју, околинском дозволом може се прописати и другачије вријеме узорковања и израчунавање средњих вриједности емисионих величина.

Члан 25.

- (1) Резултати гарантног и периодичног мјерења исказују се као средње вриједности у складу с чланом 8. овог правилника. Период усредњавања зависи од примјенене методе мјерења и износи најмање пола сата.
- (2) Изузетно од става 1. овог члана, уколико није могуће остварити полусатни непрекидни рад стационарног извора, период усредњавања може бити и краћи.

Члан 26.

- (1) Вредновање резултата мјерења емисија обавља се поређењем резултата мјерења с прописаним граничним вриједностима.
- (2) Ако је највећа вриједност резултата мјерења загађујуће материје (E_{mj}) једнака или мања од прописане граничне вриједности емисије (E_{gr}), без обзира на исказану мјерну несигурност, $E_{mj} \leq E_{gr}$ тада стационарни извор задовољава прописане граничне вриједности емисије из става 1. овог члана.
- (3) Ако је највећа вриједност резултата мјерења загађујуће материје већа од прописане граничне вриједности емисије али унутар подручја мјерне несигурности односно ако вриједи: $E_{mj} - \mu E_{mj} \leq E_{gr}$ гдје је: μE_{mj} - вриједност мјерне несигурности мјерењем утврђеног износа емисионке величине загађујуће материје сматра се се да стационарни извор задовољава прописане граничне вриједности емисије из става 1. овог члана.
- (4) Ако је највећа вриједност резултата мјерења загађујуће материје умањена за мјерну несигурност већа од прописане граничне вриједности емисије, односно ако вриједи: $E_{mj} - \mu E_{mj} > E_{gr}$ гдје је: μE_{mj} - вриједност мјерне несигурности мјерењем утврђеног износа емисионе величине загађујуће материје тада стационарни извор не задовољава прописану граничну вриједност емисије из става 1. овог члана.

- (5) Износ мјерне несигурности овиси о примјени метода мјерења и карактеристикама употребљених мјерних инструмената, а утврђује се на основу метода мјерења у стандардима из Прилога I овог правилника.

Члан 27.

- (1) Код аутоматског појединачног мјерења полусатна средња вриједност је валидна ако је за њено израчунавање правилно измјерено најмање 50% тренутних вриједности унутар полусатног временског интервала.
- (2) Изузетно од става 1. овог члана, код малих постројења за сагорјевање и осталих стационарних извора када није могуће остварити полусатни континуирани рад извора период усредњавања може бити и краћи од пола сата.
- (3) Код ручног појединачног мјерења полусатна средња вриједност је једнака измјереној средњој вриједности у времену узорковања отпадних гасова које може бити различито од пола сата. Вријеме узорковања мора одговарати прописаној методи мјерења.
- (4) Ако је за стационарни извор на који се примјењује прописана гранична вриједност емисије, те за поједину загађујућу материју прописано вријеме одређивања средње вриједности, умјесто полусатне средње вриједности израчунава се и исказује средња вриједност за прописано вријеме одређивања.

Члан 28.

- (1) Код малих постројења за сагорјевање која користе чврсто гориво и гдје се ложење обавља ручно, мјерење емисија започиње пет минута након што је у ложиште унесена количина горива која осигурава номиналну топлотну снагу.
- (2) Појединачно мјерење из става 1. овог члана заснива се на израчунавању 15-минутне средње вриједности. Утврђене емисионе величине представљају полусатне вриједности.

Члан 29.

Код малих постројења за сагорјевање која користе течна гориво, мјерење емисија може започети двије минуте након што је постигнута номинална топлотна снага.

Члан 30.

- (1) Резултати континуираног мјерења исказују се као полусатне, сатне и дневне средње вриједности ако Правилником о граничним вриједностима емисије загађујућих материја у зрак ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о емисији испарљивих органских једињења ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05), Правилником о граничним вриједностима емисије у зрак из постројења за сагорјевање ("Службене новине Федерације БиХ", број 3/13), Правилником о увјетима за рад постројења за спаљивање отпада ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/05 и 102/12), односно околином дозволом није прописано другачије.
- (2) За сваку загађујућу материју која је обухваћена мјерењем, тренутне вриједности масених концентрација прерачунавају се на јединицу запремине сухих или мокрих отпадних гасова при нормираним условима притиска и температуре.
- (3) На основу прерачунатих тренутних вриједности масених концентрација израчунавају се полусатне средње вриједности. Полусатне средње вриједности прерачунавају се на референтни запремински удио кисика у отпадним гасовима.
- (4) Полусатна средња вриједност је валидна ако је за њено израчунавање правилно измјерено најмање 50%

тренутних вриједности унутар полусатног временског интервала и ако су све измјерене тренутне вриједности унутар ефективног времена рада стационарног извора.

- (5) Вриједности 95%-тног интервала поузданости једног мјереног резултата неће прелазити следеће проценте граничне вриједности емисије:

Сумпор диоксид	20%
Азотни оксиди	20%
Чврсте честице	30%
- (6) Валидоване сатне и дневне средње вриједности ће бити одређене из мјерених важећих средњих сатних вриједности након што се одузме горе специфицирана вриједност интервала поузданости.
- (7) Сваки дан у коме су невалидне више од три средње сатне вриједности, због неисправности или одржавања континуалног мјерног система, биће невалидан. Ако је више од десет дана у току године невалидно у таквој ситуацији надлежно тијело ће захтијевати од оператора да предузме одговарајуће мјере за унапређење поузданости континуираног мјерног система.
- (8) Валидацију измјерених резултата је потребно да аутоматски врши систем за континуирани мониторинг са пратећом опремом и софтвером, а на основу претходно прописаних услова. Кориштени софтвере и пратећа опрема за трајно биљежење података, је потребно да задовољава захтјеве стандарда BAS EN 14181 и да о томе посједује типско одобрење издато од стране овлаштене институције у Европској унији или БиХ.
- (9) На годишњем нивоу оператор мора обезбиједити најмање 75% валидних дневних вриједности. У противном, надлежна инспекција заштите околиша може захтијевати од оператора предузимање одговарајућих мјера за побољшање поузданости мјерног система.

Члан 31.

Сматра се да су прописане граничне вриједности емисије задовољене ако је на темељу континуираних мјерења у календарској години установљено:

- да су све валидоване мјесечне средње вриједности мање од прописане граничне вриједности емисије;
- да су све валидоване дневне средње вриједности мање од 110% прописане граничне вриједности емисије;
- да је 95% валидованих сатних средњих вриједности мање од 200% граничне вриједности емисије;
- да су, у случају котлова топлотне снаге мање од 50 MW_{th} који користе само угаљ, све валидоване дневне средње вриједности мање од 150% од прописане граничне вриједности емисије;
- за постројења топлотне снаге веће од 50 MW_{th} на које се примјењује најнижа стопа одсумпоровања потребно је редовно пратити садржај сумпора у гориву.

Члан 32.

Сматра се да стационарни извор задовољава прописане граничне вриједности емисије код гарантног и периодичног мјерења ако ниједна појединачно измјерена вриједност не премашује прописане граничне вриједности емисије.

VI - ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Члан 33.

- (1) Оператор извјештава надлежни орган у складу са Прилогом II овог правилника о:
  - континуираним мјерењима емисија;
  - периодичним мјерењима;

- другим мјерењима у циљу примјене овог правилника.

(2) Редовни годишњи извјештај се доставља надлежном органу најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину извјештавања.

Члан 34.

Оператор је обавезан чувати дневни и мјесечни извјештај о континуираном мјерењу двије године, а извјештај о проведеном гарантном и периодичном мјерењу, те годишњи извјештај о континуираном мјерењу пет година.

Члан 35.

Прилози I и II с одговарајућим садржајем приложени су уз овај правилник и његов су саставни дио.

VII - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

Престанак важења

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о мониторингу емисија загађујућих материја у зрак ("Службене новине Федерације БиХ", број 12/05).

Члан 37.

Ступање на снагу

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објаве у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 04-02-449/13

27. јануара 2014. године

Сарајево

Министрица
Бранка Ђурић, с. р.

ПРИЛОГ I

ПОПИС НОРМИ ЗА МЈЕРЕЊЕ ЕМИСИЈСКИХ ВЕЛИЧИНА И ПАРАМЕТАРА СТАЊА ОТПАДНИХ ГАСОВА

Референтне и остале норме за мјерење емисије загађујућих материја и одређивање услова мјерења утврђене су стандардима

1. Референтне норме:

	Ознака норме	Назив норме
1.	BAS EN 12619	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације укупног гасног органског карбона при ниским концентрацијама у отпадним гасовима: - Континуирана метода пламене јонизацијске детекције (EN 12619)
2.	BAS EN 13211	Емисије из стационарних извора - Ручна метода одређивања концентрације укупне живе (EN 13211)
3.	BAS EN 13284-1	Емисије из стационарних извора - Одређивање малих концентрација прашине - 1. дио: Ручна гравиметријска метода (EN 13284-1)
4.	BAS EN 13526	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације укупнога гасовитог органског карбона у отпадним гасовима из процеса који употребљавају отапало: - Континуирана метода пламене јонизацијске детекције (EN 13526)
5.	BAS EN 13649	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације појединачних гасовитих органских спојева - Метода десорпције растварача са активног угља (EN 13649)
6.	BAS EN 14385	Емисије из стационарних извора - Одређивање укупне емисије As, Cd, Cr, Co, Mn, Ni, Pb, Sb, Tl и V (EN 14385)
7.	BAS EN 14789	Емисије из стационарних извора - Одређивање запреминске концентрације кисика (O ₂) - Парамагнетизам (EN 14789)
8.	BAS EN 14790	Емисије из стационарних извора - Одређивање водене паре у одводном каналу (EN 14790)
9.	BAS EN 14791	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације сумпор диоксида (EN 14791)
10.	BAS EN 14792	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације оксида азота (NO _x) - Хемилуминисценција (EN 14792)

11.	BAS EN 15058	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације угљичног монооксида (CO) - Нондисперзивна инфрацрвена спектрометрија (EN 15058)
12.	BAS EN 1911	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације гасовитих хлорида изражених као HCl (EN 1911)
13.	BAS ISO 9096	Емисије из стационарних извора - Одређивање концентрације и брзине масеног протока честица у одводним каналима - Ручна гравиметријска метода (ISO 9096)
14.	BAS EN 1948-1	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрација PCDD-a/PCDF-a и PCB-a сличних диоксида - 1. дио: Узorkовање PCDD-a/PCDF-a (EN 1948-1)
15.	BAS EN 1948-2	Емисије из стационарних извора - Одређивање масених концентрација PCDD/PCDF-a и PCB-a сличних диоксида - 2. дио: Екстракција и проčiшћавање PCDD/PCDF-a (EN 1948-2)
16.	BAS EN 1948-3	Емисије из стационарних извора - Одређивање масених концентрација PCDD/PCDF-a и PCB-a сличних диоксида - 3. дио: Идентификација и квантитативно одређивање PCDD/PCDF-a (EN 1948-3)
17.	BAS EN 1948-4	Емисије из стационарних извора - Одређивање масених концентрација PCDD/PCDF-a и PCB-a сличних диоксида - 4. дио: Узorkовање и анализа PCB-a сличних диоксида (EN 1948-4)
18.	BAS EN 14181	Емисије из стационарних извора - Осигурање квалитете рада аутоматизираних мјерних система (EN 14181)

2. Остале норме које се примјењују:

	Ознака норме	Назив норме
1.	BAS ISO 7934	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације сумпор диоксида - хидроген пероксид/баријум перхлорат/торин метода (укључује амандман Amd 1:1998) (ISO 7934:1989 + Amd 1)
2.	BAS ISO 7935	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације сумпор диоксида - Карактеристике извођења аутоматских мјерних метода (ISO 7935)
3.	BAS ISO 10155	Емисије из стационарних извора - Аутоматизирани мониторинг масених концентрација честица - Карактеристике извођења, методе испитивања и спецификације (ISO 10155)
4.	BAS ISO 10155/Cor 1	Емисије из стационарних извора - Аутоматизирани мониторинг масених концентрација честица - Карактеристике извођења, методе испитивања и спецификације, Техничка корекција 1 (ISO 10155)
5.	BAS ISO 10396	Емисије из стационарних извора - Узorkовање за аутоматско одређивање концентрације гасне емисије за трајно инсталисане системе праћења (ISO 10396)
6.	BAS ISO 10780	Емисије из стационарних извора - Мјерење брзине и волумне брзине протока гасова у одводном каналу (ISO 10780)
7.	BAS ISO 10849	Емисије из стационарних извора - Одређивање масене концентрације оксида азота - Карактеристике извођења аутоматских мјерних система (ISO 10849)
8.	BAS EN 14884	Емисије из стационарних извора - Одређивање укупне живе: аутоматски мјерни системи (EN 14884)
9.	BAS EN 15259	Емисије из стационарних извора - Мјерење емисије из стационарних извора - Захтјеви за мјерне пресеке и мјеста и захтјеви за циљ мјерења, план и извјештај (EN 15259)
10.	BAS EN 15446	Емисије из стационарних извора - Фугитивне и дифузне емисије од опћег значаја за индустријске секторе - Мјерење фугитивне емисије пара које настају цурењем из процесне опреме и цјевовода (EN 15446)
11.	BAS CEN/TS 15674	Емисије из стационарних извора - Смјернице за разраду стандардизираних метода (CEN/TS 15674)
12.	BAS CEN/TS 15675	Мјерење емисија из стационарних извора - Примјена стандарда EN ISO/IEC 17025:2005 за периодична мјерења (CEN/TS 15675)
13.	BAS ISO 15713	Емисије из стационарних извора - Узorkовање и одређивање садржаја флуорида у гасу (ISO 15713)
14.	DIN 51402-1	Испитивање отпадних гасова из уљних котловница - Визуално и фотометријско одређивање димног броја (DIN 51402-1)
15.	BAS CEN/TS 14793	Емисије из стационарних извора - Процедура за

		међулабораторијску валидацију неке алтернативне методе у поређењу са референтном методом (CEN/TS 14793)
16.	BAS ISO 12039	Емисије из стационарних извора - Одређивање карбон монооксида, карбондиоксида и кисика - карактеристике извођења и калибрација аутоматизованог система мјерења (ISO 12039)
17.	BAS CEN/TR 15983	Емисије из стационарних извора - Упуте за примјену стандарда EN 14181 (CEN/TR 15983)

Напомена: Приликом примјене стандарда из Прилога I потребно је осигурати употребу најновијег издања стандарда који је усвојен од стране Института за стандардизацију БиХ (BAS)

ПРИЛОГ II САДРЖАЈ ЕЛЕМЕНАТА ИЗВЈЕШТАЈА О МЈЕРЕЊИМА ЕМИСИЈЕ ЗАГАЂУЈУЋИХ МАТЕРИЈА У ЗРАК

Елементи Извјештаја о мјерењима емисије загађујућих материја у зрак, у складу са чланом 33. овог правилника садрже:

- 1) Опште податке о испитној лабораторији која врши мјерења
Назив, сједиште, адреса, број телефона/факса, *e-mail*, лице за контакт, потпис особе овлаштене за потписивање извјештаја и печат правног лица.
- 2) Опште податке о оператору и постројењу којем се врше мјерења
Назив, сједиште, адреса, број телефона/факса, *e-mail*, регистарски број и датум регистрације, лице за контакт, потпис овлаштене особе и печат правног лица.
- 3) Опис макролокације и микролокације о постројењу
  - Приказ макролокације постројења - локација комплекса - макроплан насеља у којем или у близини којег се налази комплекс, удаљеност комплекса од насеља, границе и површину комплекса;
  - Приказ микролокације постројења - локација постројења у којем се врши мјерење - ситуациони план комплекса са положајем постројења - опис положаја постројења унутар комплекса и слично.
- 4) Опис постројења у којем се врши мјерење
  - Опис индустријског комплекса (основна дјелатност, датум пуштања у погон, годишњи број радних сати постројења за сваки испуст појединачно, годишња потрошња горива за сваки испуст појединачно, производни програм, капацитети, производни погони, складишта и слично);
  - Техничке податке о постројењу у којем се врши мјерење (произвођач, тип, капацитет, подаци о сировинама и помоћном материјалу, подаци о енергентима - врста и поријекло горива, удио нечистоћа, да ли се користе адитиви и слично, топлотна снага, димензије и слично);
  - Опис технолошког процеса постројења у којем се врши мјерење;
  - Подаци о постројењу, односно уређајима за смањење емисија (опис постројења и/или уређаја за смањење емисије, произвођач, технички подаци и слично).
- 5) Податке о положају мјерних мјеста
Прецизан положај и опис мјерних мјеста; основне податке о емитерима (облик, димензије, висина,

- географска дужина и ширина мјерног места (или *Гаусс-Кригер*-ове координате мјерног места) и слично, фотографију или скицу положаја и фотографије мјерних мјеста.
- 6) План, мјесто и вријеме мјерења
Прецизне основне податке о извршеним мјерењима - основ за мјерење емисија; загађујуће материје које се мјере; датум, вријеме и мјесто мјерења.
  - 7) Податке о примјењеним стандардима за мјерења, мјерним поступцима и врстама мјерних уређаја
    - Примјењене стандарде и методе за узимање узорака и анализу загађујућих материја, утврђене обимом акредитације, услове и начин сакупљања узорка, опис равни узимања узорака и положај тачака за узимање узорака;
    - Опис начина одређивања концентрације загађујућих материја;
    - Назив мјерног уређаја, серијски број, техничке карактеристике уређаја, пратећу опрему уређаја, фотографије апарата којима се врши узимање узорака и/или мјерење, односно анализа;
    - Податке о релевантним загађујућим материјама за постројење у којем се врши мјерења (укључујући и оне које се не мере), те врсте и карактеристике загађујућих материја које се мјере;
    - Навести све девијације при мјерењу. Објашњење зашто нека прописана материја или материје нису мјерене, објашњење зашто мјерење није обављено у складу са методом мјерења као и сва друга одступања релевантна за резултате мјерења.
  - 8) Опис услова у току мјерења
Опис услова рада постројења у току мјерења - капацитет, текстуални опис начина рада - континуалан или дисконтинуалан рад и слично, податке о сировинама и гориву у току мјерења и стању постројења и/или уређаја за смањење емисија у току мјерења.
  - 9) Резултате мјерења
    - Табеларан приказ измјерене и израчунате вриједности процесних параметара и концентрација загађујућих материја и граничних вриједности емисија (ГВЕ) за измјерене емисије загађујућих материја у зрак у складу са односним правилницима
    - Приказ резултата као "измјерена вриједност $\pm$ мјерна несигурност", навести вриједности границе квантитације, односно границе детекције;
    - Табеларно поређење концентрација загађујућих материја у односу на граничне вриједности емисије (у случају осцилације резултата мјерења, објашњење узрока зависно од услова рада постројења и врста и карактеристика загађујућих материја).
    - Укупне годишње емисије загађујућих материја (изражене у тонама годишње)
  - 10) Закључак
    - Констатација да ли су измјерене концентрације загађујућих материја у дозвољеним границама емисије;
    - Препоруке за унапријеђење стања ако су измјерене вриједности веће од дозвољених.

11) Прилоге

- Лабораторијски извјештај о извршеним мјерењима (ако није саставни дио Извјештаја о мјерењу емисија);
- Сертификат о калибрацији уређаја за узимање узорака и мјерење;
- Рјешење о акредитацији лабораторије за испитивање, са списком метода за мјерење емисије загађујућих материја утврђених обимом акредитације.

Na osnovu člana 12. stav 2. Zakona o zaštiti zraka ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03 i 4/10), federalna ministrica okoliša i turizma donosi

PRAVILNIK O MONITORINGU EMISIJE ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA U ZRAK

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Predmet uređivanja

Ovim pravilnikom uređuju se:

- način, postupak, učestalost i metodologija mjerenja emisije zagađujućih materija;
- obaveze operatora da vrše provjeru ili praćenje emisije zagađujućih materija u zrak iz stacionarnih izvora zagađivanja u ovisnosti od vrste postrojenja;
- kriteriji za uspostavljanje mjernih mjesta;
- postupak vrednovanja rezultata mjerenja emisije i usklađenosti sa propisanim graničnim vrijednostima emisije;
- organizacija provjere emisije i uvjeti koje treba da zadovolji pravno lice koja vrši provjeru emisije, te sadržaj izvještaja o izvršenim mjerenjima emisije i bilansu emisije.

Član 2.

- (1) Emisija zagađujućih materija u zrak iz stacionarnog izvora utvrđuje se mjerenjem ili izračunavanjem emisijskih parametara na osnovu rezultata mjerenja, izuzev ako je drugačije propisano ovim pravilnikom.
- (2) Mjerenje emisije zagađujućih materija vrši se mjernim uređajima, na mjernim mjestima, primjenom propisanih metoda mjerenja.
- (3) Rezultati mjerenja emisije porede se sa propisanim graničnim vrijednostima emisije jedino onda kad su mjerenja izvršena i rezultati iskazani u skladu sa ovim pravilnikom.
- (4) O izvršenom mjerenju emisije priprema se izvještaj.

Član 3.

Značenje izraza

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- 1) *automatska metoda mjerenja emisije* je mjerenje uz neprekidnu ekstraktivnu ili neekstraktivnu analizu uzorka, očitavanja izmjerenih vrijednosti u kratkim vremenskim intervalima (nekoliko sekundi) i čuvanje izmjerenih vrijednosti. Tako izmjerene vrijednosti predstavljaju trenutne vrijednosti emisije;
- 2) *automatsko pojedinačno mjerenje* je mjerenje emisij-skih veličina s mjernim uređajima koji neprekidnim uzorkovanjem otpadnih gasova osiguravaju mjerenje trenutnih vrijednosti u vremenskim intervalima koji nisu duži od 15 sekundi, te pohranjivanje ili zapisivanje rezultata mjerenja trenutnih vrijednosti;

3) *difuzni izvor (emiter)* je izvor zagađivanja kod koga se zagađujuće materije ispuštaju u zrak iz nedefinisanih ispusta, tj. bez određenog ispusta/dimnjaka (uređaji, površine i druga mjesta);

4) *emisioni parametri* su masena koncentracija, maseni protok, emisioni faktor i stepen emitovanja:

- *masena koncentracija* ($\text{mg}/\text{m}^3_{\text{n}}$) je masa emitovanih zagađujućih materija u odnosu na jedinicu zapremine u suhom otpadnom gasu na temperaturi 273,15 K i pritisku 101,3 kPa pod propisanim zapreminskim udjelom kiseonika u otpadnom gasu;
- *maseni protok* (kg/h) je masa emitovanih zagađujućih materija u jedinici vremena;
- *emisioni faktor* (kg/t) je masa emitovanih zagađujućih materija u odnosu na masu proizvedenog produkta, tj. masa emitovane zagađujuće materije po jedinici djelatnosti (iskazane količinom proizvoda, količinom potrošenog energenta ili sirovine ili veličinom obavljenog posla);
- *stepen emitovanja* (%) je odnos emitovane količine i količine iste zagađujuće materije koja ulazi u proces;

5) *ekstraktivna analiza otpadnih gasova* je uzimanje uzorka otpadnih gasova iz ispusta i analiza gasova izvan ispusta;

6) *granična vrijednost emisije* je najveća dozvoljena količina zagađujuće materije sadržana u otpadnim gasovima koja smije biti emitovana u zrak iz postrojenja u određenom vremenskom periodu. Izražava se kao masa zagađujuće materije (masena koncentracija) koja se nalazi u 1 m^3 suhih otpadnih gasova pri normalnom stanju, izražena u $\text{mg}/\text{m}^3_{\text{n}}$, redukovano na referentni zapreminski sadržaj kiseonika u otpadnom gasu - 3% u slučaju tečnih i gasovitih goriva i 6% u slučaju čvrstih goriva;

7) *ispust (izvor)* je mjesto gdje se zagađujuće materije na kontrolisani način ispuštaju iz tačkastog izvora emisije u zrak;

8) *metoda mjerenja* je skup postupaka opisanih prema vrsti koji se upotrebljavaju za izvršavanje pojedinih mjerenja u skladu sa određenom metodom;

9) *mjerno mjesto* je mjesto na ispustu namijenjeno za bezbjedno mjerenje emisije, uzimanje uzoraka i smještaj mjerne opreme;

10) *mjerni uređaj* je uređaj namijenjen za mjerenje samostalno ili u sklopu sa drugim uređajima;

11) *manualna (ručna) metoda mjerenja emisije* je uzimanje uzoraka otpadnih gasova u određenoj zapremini i određenom vremenu uz naknadnu ekstraktivnu analizu otpadnih gasova. Tako dobijene vrijednosti su jednake srednjim vrijednostima emisije u vremenu uzimanja uzorka;

12) *mjerna nesigurnost* je nenegativni parametar koji opisuje rasipanje vrijednosti veličine koje se na temelju upotrijebljenih podataka pridružuju mjerenoj veličini;

13) *nadležni organ* je Federalno ministarstvo okoliša i turizma ili kantonalni organ nadležan za poslove zaštite okoliša;

14) *neekstraktivna analiza otpadnih gasova* je analiza gasova koja se izvodi direktno u ispustu;

15) *otpadni gasovi* su gasovi ispušteni u zrak iz ispusta ili postrojenja za prečišćavanje otpadnih gasova koji sadrže zagađujuće materije u čvrstom, tečnom ili

- gasovitom stanju. Zapreminski protok otpadnog gasa izražava se u m^3/h pri normalnoj temperaturi (273,15 K) i pritisku (101,3 kPa) u suhom gasu (nakon korekcije za sadržaj vodene pare na 0%) - u daljnjem tekstu (m^3_n/h);
- 16) *parametri stanja otpadnih gasova* su temperatura, pritisak, sastav otpadnih gasova kao i druge fizičke veličine relevantne za emisiju u zrak;
  - 17) *rezultat mjerenja* je rezultat ekstraktivne ili neekstraktivne analize pojedinačnog uzorka otpadnog gasa putem propisanih automatskih ili manualnih metoda mjerenja;
  - 18) *tačkasti izvor (emiter)* je izvor zagađivanja kod koga se zagađujuće materije ispuštaju u zrak kroz za to posebno definisane ispuste (dimnjak, kanal, cijev) ili iz nekoliko ispusta povezanih na zajednički ispušt;
  - 19) *uslovi rada stacionarnog izvora od značaja za emisiju u zrak* su vrsta, način i režim rada, opterećenje, snaga odnosno kapacitet postrojenja ili uređaja, vrsta, količina i kvalitet ulaznih materijala (sirovine, goriva i drugi dodaci) kao i način rada uređaja za prečišćavanje otpadnih gasova;
  - 20) *uzorak otpadnih gasova* je dio toka otpadnih gasova koji se uzima na određenom mjernom mjestu, u određenom vremenskom intervalu, na određen način i za njega važi da je relevantan za otpadne gasove stacionarnog izvora;
  - 21) *uobičajeni rad stacionarnog izvora* su svi periodi rada ili obavljanja aktivnosti osim uključivanja i isključivanja i održavanja opreme;
  - 22) *uključivanje i isključivanje* je postupak kojim se neka aktivnost, oprema ili uređaj pokreće ili zaustavlja, odnosno dovodi u stanje rada ili mirovanja. Promjenljivi uslovi rada u pojedinim fazama rada postrojenja ne smatraju se uključivanjem ili isključivanjem;
  - 23) *umjeravanje mjernog instrumenta (kalibracija)* je skup postupaka kojima se u određenim uvjetima uspostavlja odnos između vrijednosti veličina koje pokazuje mjerni instrument ili vrijednosti koje prikazuje neka materijalizirana mjera ili neka referencijska tvar i odgovarajućih vrijednosti ostvarenih etalomom i provodi se prema propisanom mjeriteljskom postupku.

II. METODOLOGIJA UZORKOVANJA I MJERENJA EMISIJE ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA

Član 4.

Mjerno mjesto

- (1) Obveznik provjere emisije (u daljnjem tekstu: operator) dužan je na svakom ispustu iz postrojenja obezbijediti stalno mjerno mjesto (u daljnjem tekstu: mjerno mjesto) koje je dovoljno veliko, pristupačno i opremljeno na način da se mjerenja, servisiranje i kalibracije opreme mogu provoditi tehnički odgovarajuće i bez opasnosti po izvršioca.
- (2) Pojedinačna ili kontinuirana mjerenja emisije provode se na mjernim mjestima, izuzev ako Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH",

- br. 12/05 i 102/12), odnosno okolinskom dozvolom nije propisano drugačije.
- (3) Mjerno mjesto mora odgovarati zahtjevima iz standarda BAS EN 15259.
  - (4) Iznimno od stava 3. ovog člana, mjerno mjesto za postojeći stacionarni izvor ne mora odgovarati zahtjevima iz standarda BAS EN 15259, ako to nije tehnički izvodivo i ako se mjerenjima može osigurati da rezultati tog mjerenja nemaju veću mjernu nesigurnost od mjerenja koja su izvedena na mjernom mjestu koje je u skladu s standardom BAS EN 15259. Ako mjerno mjesto za praćenje emisije zagađujućih materija u zrak iz stacionarnog izvora za koji je operator dužan ishoditi okolinsku dozvolu nije moguće uskladiti sa zahtjevima standarda BAS EN 15259, nadležni organ odobrava mjerenja na mjernom mjestu utvrđenom okolinskom dozvolom.
  - (5) Za provođenje mjerenja ispravnosti rada sistema za kontinuirano mjerenje emisija operator je dužan osigurati dodatna mjerna mjesta u skladu sa standardom BAS EN 15259.

Član 5.

Smjesa otpadnih gasova

- (1) Kod mjerenja emisionih veličina za pojedini stacionarni izvor, operator je dužan osigurati da se na mjernom mjestu ne miješaju otpadni gasovi tog izvora s otpadnim gasovima iz drugih stacionarnih izvora, osim ako Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolinskom dozvolom nije propisano drugačije.
- (2) Ako se na mjernom mjestu nalaze smjese otpadnih gasova iz više stacionarnih izvora, među kojima se na jedan stacionarni izvor primjenjuju različiti pravilnici, odnosno za koje su okolinskom dozvolom propisane granične vrijednosti emisije zagađujućih materija, za određivanje emisije koriste se granične vrijednosti emisije, granični maseni protoci i referentni sadržaj kisika za smjesu otpadnih gasova u skladu s Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolinskom dozvolom.

Član 6.

Metode mjerenja

- (1) Za provjeru emisije koriste se metode date bosanskohercegovačkim standardima - BAS.
- (2) Ukoliko neke vrste mjerenja nisu obuhvaćene standardima iz stava 3. ovog člana primjenjivaće se drugi svjetski priznati standardi za metode provjere i praćenja emisije koji daju uporedive rezultate mjerenja.
- (3) Za mjerenje parametara stanja otpadnih gasova i koncentracija zagađujućih materija u otpadnim gasovima, koriste se metode mjerenja prema standardima iz Priloga I ovog pravilnika sljedećim redom prednosti:

- referentna metoda EN,
  - standardi EN,
  - standardi ISO,
  - nacionalni standardi (npr. DIN, BS, EPA) ili preporuke i drugi tehnički dokumenti (npr. VDI).
- (4) Ako je za metode mjerenja iz stava 3. al. 2., 3. i 4. ovog člana propisana referentna metoda mjerenja iz Priloga I tačke 1. ovog pravilnika, obavezan je postupak dokazivanja ekvivalentnosti prema zahtjevima tehničke specifikacije CEN/TS 14793.
- (5) Primjena ostalih metoda mjerenja koje nisu definirane stavom 3. al. 2., 3. i 4. ovog člana za koje postoje prihvaćeni standardi iz stava 3. al. 1., 2., 3. i 4. ovog člana, zahtijeva dokazivanje ekvivalentnosti metode prema zahtjevima tehničke specifikacije CEN/TS 14793 u skladu sa redoslijedom iz stava 3. ovog člana.
- (6) Izuzetno od st. 1., 2. i 3. ovog člana, za mjerenje parametara stanja otpadnih gasova i koncentracija zagađujućih materija u otpadnim gasovima, kod provjere ispravnosti mjernih sistema za kontinuirano mjerenje emisija iz stacionarnih izvora primjenjuju se samo referentne metode mjerenja u skladu sa standardom BAS EN 14181.
- (7) Izuzetno od stava 6. ovog člana, ukoliko ne postoje referentne metode za mjerenje pojedinih parametara stanja otpadnih gasova i koncentracija zagađujućih materija u otpadnim gasovima, kod provjere ispravnosti mjernih sistema za kontinuirano mjerenje emisija iz stacionarnih izvora mogu se primijeniti i druge metode mjerenja u skladu sa standardima iz stava 3. al. 2., 3. i 4. ovog člana.
- (8) Postrojenja koja su obveznici plaćanja naknade po osnovu Uredbe o vrstama naknada i kriterijima za obračun naknada za zagađivače zraka ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/11) mjerenja parametara stanja otpadnih gasova i koncentracije zagađujućih materija moraju provoditi referentnim metodama ukoliko postoje.
- (9) Izuzetno od stava 8. ovog člana, ukoliko ne postoje referentne metode za mjerenje pojedinih parametara stanja otpadnih gasova i koncentracija zagađujućih materija u otpadnim gasovima, kod mjerenja emisija mogu se primijeniti i druge metode mjerenja u skladu sa standardima iz stava 3. al. 2., 3. i 4. ovog člana.

Član 7.

Plan mjerenja emisije

- (1) Prije provođenja svakog mjerenja, ispitna laboratorija za mjerenja emisije izrađuje Plan mjerenja emisije u saradnji sa operatorom.
- (2) Plan mjerenja emisije sadrži:
- identifikaciju stacionarnih izvora emisije u zrak koje posjeduje operator;
  - identifikaciju ispusta i vrste postrojenja (tehnološko ili postrojenje za sagorijevanje);
  - identifikaciju mjernih mjesta za svaki od pojedinačnih ispusta sa komentarom o usklađenosti sa standardom BAS EN 15259;
  - identifikaciju zagađujućih materija i parametara stanja otpadnog gasa koje se mjere po svakom pojedinačnom ispustu sa obrazloženjem izbora u odnosu na tehnološki proces;
  - identifikaciju procesnih parametara i uslova rada stacionarnog izvora relevantnih za emisiju u zrak;
  - broj sukcesivnih analiza uzoraka otpadnog gasa po svakom predmetnom ispustu, za svaku od zagađujućih materija u zavisnosti od uslova rada stacionarnog izvora;

- kriterije za uspostavljanje mjernih mjesta, ukoliko mjerna mjesta ne postoje ili postojeća nisu reprezentativna;
  - identifikaciju metoda mjerenja emisije;
  - procjenu očekivanih vrijednosti emisija;
  - učestalost mjerenja emisije na godišnjem nivou na svakom pojedinačnom ispustu prema odredbama ovog pravilnika odnosno uslovima iz okolinske dozvole;
  - identifikaciju obaveza operatora i ispitne laboratorije za mjerenje emisije kao i orijentacionih rokova za završetak pripremnih radnji, izvršenje mjerenja kao i izradu i dostavljanje izvještaja.
- (3) U postupku vršenja inspeksijskog nadzora, kako je definirano članom 33. Zakona o zaštiti zraka ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03 i 04/10), inspektor nadležan za poslove zaštite okoliša utvrđuje da li je plan mjerenja emisije pripremljen u skladu sa odredbama iz stava 2. ovog člana.

Član 8.

Preračunavanje rezultata mjerenja emisije

- (1) U cilju poređenja sa граниčnim vrijednostima emisija, rezultati mjerenja izraženi kao masena koncentracija zagađujućih materija u otpadnom gasu preračunavaju se na jedinicu zapremine suhih otpadnih gasova, normalne uslove (273,15 K i 101,3 kPa) i referentni udio kiseonika u otpadnom gasu, osim ako Pravilnikom o граниčnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o граниčnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolinskom dozvolom nije propisano drugačije.
- (2) Svođenje rezultata mjerenja izraženih kao masena koncentracija može vršiti automatski mjerni uređaj tokom mjerenja ili se preračunavanje vrši nakon mjerenja emisije.
- (3) Maseni protok zagađujuće materije izračunava se na osnovu rezultata mjerenja.
- (4) Preračunavanje rezultata mjerenja i izračunavanje masenog protoka vrši se na osnovu sljedećih jednačina:

Preračunavanje na suhi otpadni gas
Preračunavanje masenih koncentracija zagađujućih materija u vlažnim otpadnim gasovima na suhe

$$C_s = C_v \cdot \frac{100}{100 - \%H_2O}$$

gdje je:
 C_s - masena koncentracija zagađujuće materije u suhim otpadnim gasovima u mg/m^3_n ;
 C_v - masena koncentracija zagađujuće materije u vlažnim otpadnim gasovima u mg/m^3_n ;
 $\% H_2O$ - sadržaj vlage u otpadnim gasovima u %.
Preračunavanje na normalne uslove
 Preračunavanje masenih koncentracija zagađujućih materija na normalne uslove

$$C_n = C_{izm} \cdot \frac{101,3}{p} \cdot \frac{T}{273,15}$$

gdje je:
 C_n - masena koncentracija zagađujućih materija preračunata na normalne uslove u mg/m^3_n ;

C_{izm} - масена концентрација загађујућих материја при реалним условима у испусту у mg/m^3 ;

p - апсолутни притисак отпадног гаса у испусту у kPa;

T - апсолутна температура отпадног гаса у испусту у K.

Preračunavanje masene koncentracije na referentni udio kiseonika

Preračunavanje masenih koncentracija загађујућих материја на референтни удио кисеоника у отпадним газovima

$$C_{ref} = \frac{21 - O_{2ref}}{21 - O_{2izm}} \cdot C_{izm}$$

gdje je:

C_m - масена концентрација сведена на референтни удио кисеоника у mg/m^3_n ;

C_{izm} - измјерена масена концентрација у mg/m^3_n ;

O_{2izm} - измјерени удио кисеоника у отпадном газу у %;

O_{2ref} - референтни удио кисеоника у отпадном газу у %.

Preračunavanje koncentracije iz ppm_v u mg/m³_n

Preračunavanje измјерених vrijednosti из ppm_v у mg/m^3_n

$$C_M = C_V \cdot \frac{M}{V_0}$$

gdje je:

C_m - масена концентрација у mg/m^3_n ;

C_v - измјерени запремински удио у ppm;

M - моларна маса у g/mol

V_0 - запремина коју заузима 1 mol идеалног гаса при температури 273,15 K и притиску 101,3 kPa (22,4 dm³/mol)

Фактори конверзије сведени на нормалне услове за основне полутанте су слjedeћи:

1 ppm CO = 1,25 mg/m^3_n

1 ppm CO₂ = 1,96 mg/m^3_n

1 ppm NO = 1,34 mg/m^3_n

1 ppm NO₂ = 2,05 mg/m^3_n

1 ppm NO_x = 2,05 mg/m^3_n

1 ppm HCl = 1,63 mg/m^3_n

1 ppm HF = 0,89 mg/m^3_n

1 ppm H₂S = 1,52 mg/m^3_n

1 ppm NH₃ = 0,76 mg/m^3_n

1 ppm SO₂ = 2,86 mg/m^3_n

1 ppm SO₃ = 3,57 mg/m^3_n

1 ppm CH₄ = 0,72 mg/m^3_n

Ukupni oksidi azota izraženi kao NO₂ su ukupni oksidi azota a izvode se računski na osnovu izmjerenih koncentracija NO i NO₂

NO₂ ukupni = NO₂ + (NO (MNO₂ /MNO))

gdje je:

NO₂ - ukupni oksidi azota izraženi kao NO₂;

MNO₂ - моларна маса NO₂;

MNO - моларна маса NO.

Izračunavanje masenog protoka загађујуће материје

Izračunavanje masenog protoka загађујуће материје у циљу поређења са граничном vrijednošću емисије propisanom у облику масеног protoka

$$Q = C \cdot q$$

gdje je:

Q - масени protok загађујуће материје у kg/h;

C - масена концентрација загађујуће материје сведена на нормалне услове, суhi gas и референтни удио кисеоника изразено у kg/m^3_n ;

q - запремински protok отпадног гаса прераčунат на нормалне услове, суhi gas и референтни удио кисеоника изразено у m^3_n/h .

III. OBAVEZE I USLOVI ZA PROVJERU EMISIJE

Član 9.

Provjera emisije

- (1) Obveznik provjere emisije je operator postrojenja čija emisija у zrak из stacionarnog izvora podliježu ograničenju на osnovu:
  - Pravilnika о граничним vrijednostima емисије загађујућих материја у zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05) i
  - Pravilnika о граничним vrijednostima емисије у zrak из postrojenja за sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13).
- (2) Izuzetno од stava 1. ovog člana obavezu provjere емисије imaju i operatori по osnovu uslova utvrđenih okolinskom dozvolom i posebnih kantonalnih propisa koji uređuju ovu oblast.
- (3) Provjeru емисије obezbjeđuje i finansira pravno i fizičko lice, vlasnik или operator stacionarnog izvora.
- (4) Provjeru емисије vrše ispitne laboratorije.

Član 10.

Uslovi koje treba da ispunjavaju ispitne laboratorije за provjeru емисија

- (1) Da bi ispitni laboratorij mogao vršiti provjeru емисија, mora ispunjavati sljedeće uslove:
  - da je pravna osoba registrirana за obavljanje navedene djelatnosti;
  - da ima sjedište у Bosni i Hercegovini;
  - da posjeduje akreditaciju izdatu од Instituta за akreditiranje Bosne i Hercegovine, tj. da je akreditovana prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17025 за oblast "Zrak - емисије из stacionarnih izvora";
  - da opseg akreditacije обухвата загађујуће материје за koje се врши provjera емисије, а у skladu са чланом 6. ovog pravilnika.
- (2) Federalno ministarstvo okoliša i turizma vodi registar ispitnih laboratorija koje je akreditirao Institut за akreditaciju Bosne i Hercegovine.
- (3) Upis у registar ispitnih laboratorija, Federalno ministarstvo okoliša i turizma vrši на zahtjev ispitne laboratorije, а nakon uvida у dokaze о ispunjavanju uvjeta из ovog člana.

Član 11.

Uslovi koje treba da ispunjavaju inspekcijска tijela за ocjenu usklađenosti sistema kontinuiranog mjerenja

- (1) Da bi inspekcijско tijelo moglo vršiti ocjenu usklađenosti sistema за kontinuirano mjerenje емисија у zrak, mora ispunjavati sljedeće uslove:
  - da je pravna osoba registrirana за obavljanje navedene djelatnosti;
  - da ima sjedište у Bosni i Hercegovini;
  - da posjeduje akreditaciju izdatu од Instituta за akreditiranje Bosne i Hercegovine, tj. da je akreditovano prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17020 TIP A за oblast "Zrak - емисије из stacionarnih izvora";
- (2) Ocjena usklađenosti vrši se prema zahtjevima standarda BAS EN 14181.
- (3) Federalno ministarstvo okoliša i turizma vodi registar inspekcijских tijela koje je akreditirao Institut за akreditaciju Bosne i Hercegovine.
- (4) Upis у registar inspekcijских tijela, Federalno ministarstvo okoliša i turizma vrši на zahtjev inspekcijског tijela, а nakon uvida у dokaze о ispunjavanju uvjeta из ovog člana.

IV. VRSTE I OBIM MJERENJA**Član 12.**

Provjera emisije se vrši kao pojedinačno mjerenje emisije i kao kontinuirano mjerenje emisije:

- pojedinačno mjerenje je jednokratno mjerenje emisije koje podrazumijeva sukcesivnu analizu dovoljnog broja uzoraka otpadnog gasa pri određenim uslovima rada stacionarnog izvora;
- kontinuirano mjerenje je neprekidno mjerenje emisije tokom perioda rada stacionarnog izvora.

Član 13.**Pojedinačna mjerenja**

- (1) Pojedinačna mjerenja se izvode automatskim i/ili ručnim mjerenjem. Mjerni instrumenti koji se koriste za pojedinačna mjerenja emisija zagađujućih materija u zrak moraju zadovoljavati zahtjeve propisane u standardima iz Priloga I ovog pravilnika.
- (2) Pojedinačno mjerenje je mjerenje emisija zagađujućih materija u zrak iz stacionarnog izvora koje se obavlja najmanje 3 puta tokom garantnog ili periodičnog mjerenja.
- (3) Podaci o validaciji i umjeravanju mjernog instrumenta za obavljanje pojedinačnog mjerenja čuvaju se pet godina.
- (4) Pojedinačno mjerenje emisije, kod stacionarnog izvora kod kojeg se očekuje pretežno ista vrijednost emisije u zrak u toku vremena, podrazumijeva sukcesivnu analizu tri uzorka otpadnog gasa pri uobičajenom radu predmetnog stacionarnog izvora. Pretežno ista vrijednost emisije u zrak u toku vremena očekuje se kod stacionarnog izvora sa pretežno nepromjenljivim uslovima rada.
- (5) Pod stacionarnim izvorom emisije sa pretežno nepromjenljivim uslovima rada podrazumijeva se stacionarni izvor koji radi sa pretežno istim kapacitetom, koji koristi pretežno istu vrstu i količinu sirovine, goriva i slično tokom perioda rada.
- (6) Pojedinačno mjerenje emisije, kod stacionarnog izvora kod kojeg se očekuje pretežno promjenljiva vrijednost emisije u zrak u toku vremena, podrazumijeva sukcesivnu analizu šest uzoraka otpadnog gasa pri radnim uslovima koji mogu izazvati maksimalnu emisiju u zrak.
- (7) Pretežno promjenljiva vrijednost emisije u zrak u toku vremena očekuje se kod stacionarnog izvora sa pretežno promjenljivim uslovima rada.

Član 14.**Garantna i periodična mjerenja**

- (1) Izvođenje garantnih i periodičnih mjerenja obuhvata:
  - izradu plana mjerenja emisija zagađujućih materija kako je propisano članom 7. ovog pravilnika - Plan mjerenja;
  - mjerenje koncentracije zagađujućih materija u otpadnim gasovima;
  - proračunavanje rezultata mjerenja koncentracija zagađujućih materija u otpadnim gasovima na jedinicu zapremine suhih otpadnih gasova kod normalnih uslova i na propisani udio kisika u otpadnim gasovima;
  - procjenu difuzne i fuge emisije otpadnih gasova u zrak;
  - izradu izvještaja o izvršenim mjerenjima emisije zagađujućih materija koji mora uključivati plan mjerenja iz alineje 1. ovog člana, u skladu sa standardom BAS EN 15259, te proračun godišnje emisije.
- (2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, kod garantnih i periodičnih mjerenja, ukoliko ne postoje tehnički uslovi ne moraju se

mjeriti parametri stanja otpadnih gasova ako se njihove vrijednosti ne mijenjaju ili se mogu odrediti na drugi način.

Član 15.**Posebna mjerenja**

- (1) U slučaju kada postoji osnovana sumnja da je došlo do prekomjernog ispuštanja zagađujućih materija u zrak iz pojedinog postrojenja, odnosno sumnja u ispravnost mjernih uređaja, uslova pod kojima su mjerenja izvršena i tačnost dobijenih rezultata, obavljaju se posebna mjerenja emisija, kontrola mjernih uređaja i provjera tačnosti dobijenih podataka.
- (2) Osnovana sumnja iz stava 1. ovog člana postoji kada je zadovoljen barem jedan od slijedećih uslova:
  - registrovana povišena koncentracija zagađujućih materija u zraku u odnosu na uobičajeni godišnji prosjek i meteorološke parametre;
  - postoje uočljive nepravilnosti u radu postrojenja;
  - operator ne vodi evidenciju o radu, održavanju, ispravnosti i kontroli mjernih uređaja;
  - izvještaj o izvršenom mjerenju emisije nije usklađen sa ovim pravilnikom;
  - ako su dobijeni rezultati mjerenja neočekivano niski.
- (3) Posebna mjerenja iz stava 1. ovog člana nalaže nadležni inspektor zaštite okoliša uz konsultacije sa Federalnim hidrometeorološkim zavodom kao referentnim centrom u Federaciji BiH.
- (4) Troškove posebnih mjerenja emisija zagađujućih materija, kontrole ispravnosti mjernih uređaja i tačnosti dobijenih podataka, snosi operator.
- (5) U slučaju iz stava 1. ovog člana ne mogu se koristiti podaci dobiveni primjenom prvog, periodičnog, odnosno neprekidnog mjerenja propisanog ovim pravilnikom.

Član 16.**Učestalost provjere emisije**

- (1) Obveznik provjere emisije iz člana 9. ovog pravilnika dužan je da izvrši periodična mjerenja emisija jednom godišnje, osim ako Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolinskom dozvolom nije propisano drugačije.
- (2) U slučaju izuzetka iz stava 1. ovog člana u okolinskoj dozvoli potrebno je dati detaljno obrazloženje razloga za odstupanje od navedenog.
- (3) Periodična mjerenja emisije za pojedinu zagađujuću materiju provode se u razmacima koji ne smiju biti kraći od:
  - 5 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode dva puta na godinu;
  - 6 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode svake godine;
  - 12 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode svake dvije godine;
  - 18 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode svake tri godine;
  - 30 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode svakih pet godina.

Član 17.

Kontinuirano mjerenje emisije

- (1) Emisije iz stacionarnih izvora prate se kontinuiranim mjerenjem ako su ispunjeni uslovi iz člana 18. ovog pravilnika i ako su propisane pojedine granične vrijednosti.
- (2) Ocjenu usklađenosti rezultata kontinuiranog monitoringa sa graničnim vrijednostima emisije vrši inspeksijsko tijelo.
- (3) Ako se može očekivati da će postrojenje više puta prekoračiti masene koncentracije propisane ovim pravilnikom kontinuirano mjerenje emisije može se zahtijevati za masene protoke manje od masenih protoka iz člana 18. ovog pravilnika.
- (4) Kontinuirano mjerenje emisije ne obavlja se ukoliko izvor emisije radi manje od 500 sati u jednoj godini.
- (5) Kontinuirano mjerenje može biti ograničeno na monitoring glavne materije ako postoji stalna veza između te materije i zagađujućih materija u otpadnom gasu.

Član 18.

- (1) Kontinuirano mjerenje emisije organizuju obveznici za sljedeća postrojenja:
  - postrojenja za sagorijevanje toplotne snage 100 MW_{th} i više (emisija SO₂, NO_x i čvrstih čestica;
  - postrojenja za sagorijevanje toplotne snage 100 MW_{th} i više koja koriste gasovita goriva (emisija CO);
  - postrojenja čiji maseni protok SO₂ prekoračuje 150 kg/h;
  - postrojenja čiji maseni protok NO_x prekoračuje 30 kg/h;
  - postrojenja čiji maseni protok čvrstih čestica prekoračuje 3 kg/h, a za postrojenja čiji je maseni protok čvrstih čestica od 1-3 kg/h vrši se samo monitoring efikasnosti sistema za otprašivanje, kao i postrojenja za koja je okolinskom dozvolom utvrđena obaveza takvog načina praćenja emisije.
- (2) Nadležni organ može odlučiti da ne zahtijeva kontinuirano mjerenje emisije u sljedećim slučajevima:
  - za postrojenja za sagorijevanje čiji je radni vijek kraći od 10.000 radnih sati;
  - za emisiju SO₂ i čvrstih čestica iz postrojenja za sagorijevanje koja koriste gasovita goriva;
  - za emisiju SO₂ iz postrojenja za sagorijevanje koja koriste tečna goriva sa poznatim sadržajem sumpora, na kojim nije ugrađena oprema za odsumporavanje otpadnih gasova i
  - za emisiju SO₂ iz postrojenja za sagorijevanje koja koriste biomasu ako operator može dokazati da emisija SO₂ ne može ni u kojim pogonskim uslovima biti viša od propisane granične vrijednosti emisije.

Član 19.

- (1) Kontinuirano mjerenje emisije zagađujućih materija iz stacionarnog izvora provodi se automatskim mjernim sistemom kojim se osiguravaju podaci o koncentraciji i emitiranom masenom protoku zagađujuće materije u otpadnom gasu tokom kontinuiranog rada stacionarnog izvora.
- (2) Kontinuirana mjerenja koja se vrše u skladu sa stavom 1. ovog člana uključuju mjerenje sadržaja kisika i parametara stanja otpadnog gasa (temperatura, pritisak, vodena para i drugi).
- (3) Kontinuirano mjerenje sadržaja vodene pare u otpadnim gasovima nije neophodno, pod uslovom da se uzorak otpadnog gasa prije analize osuši.
- (4) Ako automatskim mjernim sistemom nisu obuhvaćeni svi parametri stanja otpadnog gasa koje je potrebno utvrditi, mora se osigurati odgovarajuća dodatna mjerna oprema za

njihovo utvrđivanje ili ukoliko to nije moguće, potrebno je te veličine utvrditi na drugi način (na primjer, proračunom).

Član 20.

- (1) Automatski mjerni sistem mora imati sljedeće karakteristike:
  - usklađenost s procedurom QAL 1 iz standarda BAS EN 14181;
  - mjerni opseg mjernog instrumenta mora omogućiti bilježenje svih vrijednosti izmjerene veličine tako da najmanja vrijednost gornje granice mjerenja bude najmanje 2,5 puta veća od granične vrijednosti emisije za mjerenu zagađujuću materiju i najmanje 1,5 puta veća od očekivane vrijednosti emisije za mjerenu zagađujuću materiju;
  - sistem za uzorkovanje mora osigurati dovođenje reprezentativnog uzorka u mjerni instrument (dovoljan protok, pravilno prečišćavanje, sprečavanje kondenzacije vodene pare i drugo);
  - opremljenost sistemom za samoprovjeru ispravnosti rada;
  - mogućnost ručne provjere rada, ispravnosti i tačnosti;
  - opremljenost sistemom za upozorenje o prekoračenju granične vrijednosti emisije.
- (2) Osim karakteristika iz stava 1. ovog člana automatski mjerni sistem mora omogućiti:
  - bilježenje i pohranjivanje svih rezultata mjerenja, te relevantnih vrijednosti parametara stanja otpadnih gasova i parametara režima rada stacionarnog izvora;
  - vrednovanje rezultata mjerenja, odnosno vrijednosti utvrđenih emisionih veličina i vrijednosti parametara stanja otpadnih gasova;
  - dnevno, mjesečno i godišnje izvještavanje.

Član 21.

- (1) Operator koji je obveznik kontinuiranog mjerenja emisija zagađujućih materija iz stacionarnog izvora emisije dužan je osigurati ugradnju automatskog mjernog sistema koji zadovoljava odredbe člana 20. ovog pravilnika u skladu sa standardima BAS EN 14181 i BAS CEN/TR 15983.
- (2) Operator je dužan osigurati funkcionalnost, ispravnost i nesmetani rad automatskog mjernog sistema, kao i zaštitu od neovlaštenog korištenja.
- (3) U slučaju prekida rada automatskog mjernog sistema operator je bez odlaganja dužan prijaviti prekid nadležnom organu.

Član 22.

- (1) Operator je dužan osigurati redovno održavanje i provođenje kontrole stabilnosti automatskog mjernog sistema u skladu sa QAL-3 iz standarda BAS EN 14181 i voditi evidenciju o bitnim dešavanjima i karakteristikama (nepravilnostima tokom rada, prekidima u radu, uzrocima kvarova, umjeravanju i drugo).
- (2) Operator je dužan osigurati redovnu godišnju provjeru ispravnosti automatskog mjernog sistema za vrijeme rada stacionarnog izvora u skladu s procedurom AST iz standarda BAS EN 14181 i BAS CEN/TR 15983.
- (3) Operator je dužan osigurati umjeravanje automatskog mjernog sistema za vrijeme rada stacionarnog izvora u skladu s procedurom QAL-2 iz standarda BAS EN 14181 i BAS CEN/TR 15983, prilikom puštanja u rad i najmanje jedan put u tri (3) godine.
- (4) Nadzor nad provođenjem mjera iz st. 1., 2. i 3. ovog člana vrši inspeksijsko tijelo.
- (5) Godišnju provjeru ispravnosti iz stava 2. ovog člana vrši ispitna laboratorija.

- (6) Umjeravanje automatskog mjernog sistema iz stava 3. ovog člana vrši ispitna laboratorija.

Član 23.

- (1) Ocjenu usklađenosti rada automatskog mjernog sistema obavljaju inspekcijiska tijela.
- (2) Inspekcijiska tijela iz člana 11. ovog pravilnika, nakon provedenog pregleda izdaju izvještaj o provedenom pregledu i certifikat o usklađenosti sistema za kontinuirani monitoring emisija sa zahtjevima standarda BAS EN 14181.
- (3) Ocjena usklađenosti automatskog mjernog sistema se provodi u skladu sa čl. 18-22. ovog pravilnika i zahtjevima standarda BAS EN 14181.
- (4) Operator je dužan osigurati ocjenu usklađenosti automatskog mjernog sistema prilikom instalacije i puštanja u rad i najmanje jedan put godišnje.
- (5) Operator je dužan dostaviti izvještaj o provedenom pregledu i certifikat o usklađenosti automatskog mjernog sistema nadležnom organu i inspekciju zaštite okoliša u pisanom i u elektronskom obliku, u roku od 30 dana od datuma provedene kontrole usklađenosti.
- (6) Podaci o kontroli usklađenosti i provedenim mjerenjima ispravnosti automatskog mjernog sistema čuvaju se pet godina.

V. VREDNOVANJE REZULTATA MJERENJA

Član 24.

Izračunavanje srednje vrijednosti emisionih veličina

- (1) Srednje vrijednosti emisionih veličina kod svih vrsta mjerenja izračunavaju se u skladu s propisanim metodama mjerenja iz člana 6. ovog pravilnika.
- (2) Ako se polusatna srednja vrijednost emisionih veličina izračunava iz izmjerenih vrijednosti kod neprekidnog uzorkovanja otpadnih gasova, vrijeme između dvaju očitavanja dviju uzastopnih trenutačnih izmjerenih vrijednosti može iznositi najviše 15 sekundi.
- (3) Ako se polusatna srednja vrijednost emisionih veličina izračunava iz izmjerenih vrijednosti kod ponavljajućeg uzorkovanja otpadnih gasova, polusatna srednja vrijednost jednaka je srednjoj vrijednosti svih izmjerenih vrijednosti pojedinih uzoraka kojima ukupno vrijeme uzorkovanja iznosi pola sata.
- (4) Ako se polusatna srednja vrijednost emisionih veličina izračunava iz izmjerene vrijednosti kod jednokratno uzetog uzorka, vrijeme uzorkovanja može biti duže od pola sata, a izmjerena se vrijednost preračunava na vrijednost koja odgovara polusatnom uzorkovanju.
- (5) Izuzetno od st. 2., 3. i 4. ovog člana, za pojedinu zagađujuću materiju, okolinskom dozvolom može se propisati i drugačije vrijeme uzorkovanja i izračunavanje srednjih vrijednosti emisionih veličina.

Član 25.

- (1) Rezultati garantnog i periodičnog mjerenja iskazuju se kao srednje vrijednosti u skladu s članom 8. ovog pravilnika. Period usrednjavanja zavisi od primijenjene metode mjerenja i iznosi najmanje pola sata.
- (2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, ukoliko nije moguće ostvariti polusatni neprekidni rad stacionarnog izvora, period usrednjavanja može biti i kraći.

Član 26.

- (1) Vrednovanje rezultata mjerenja emisija obavlja se poređenjem rezultata mjerenja s propisanim graničnim vrijednostima.
- (2) Ako je najveća vrijednost rezultata mjerenja zagađujuće materije (E_{mj}) jednaka ili manja od propisane granične

vrijednosti emisije (E_{gr}), bez obzira na iskazanu mjernu nesigurnost,

$$E_{mj} \leq E_{gr}$$

tada stacionarni izvor zadovoljava propisane granične vrijednosti emisije iz stava 1. ovog člana.

- (3) Ako je najveća vrijednost rezultata mjerenja zagađujuće materije veća od propisane granične vrijednosti emisije ali unutar područja mjerne nesigurnosti odnosno ako vrijedi:

$$E_{mj} - \mu E_{mj} \leq E_{gr}$$

gdje je:

μE_{mj} - vrijednost mjerne nesigurnosti mjerenjem utvrdenog iznosa emisione veličine zagađujuće materije smatra se se da stacionarni izvor zadovoljava propisane granične vrijednosti emisije iz stava 1. ovog člana.

- (4) Ako je najveća vrijednost rezultata mjerenja zagađujuće materije umanjena za mjernu nesigurnost veća od propisane granične vrijednosti emisije, odnosno ako vrijedi:

$$E_{mj} - \mu E_{mj} > E_{gr}$$

gdje je:

μE_{mj} - vrijednost mjerne nesigurnosti mjerenjem utvrdenog iznosa emisione veličine zagađujuće materije tada stacionarni izvor ne zadovoljava propisanu graničnu vrijednost emisije iz stava 1. ovog člana.

- (5) Iznos mjerne nesigurnosti ovisi o primijenjenim metodama mjerenja i karakteristikama upotrijebljenih mjernih instrumenata, a utvrđuje se na osnovi metoda mjerenja u standardima iz Priloga I ovog pravilnika.

Član 27.

- (1) Kod automatskog pojedinačnog mjerenja polusatna srednja vrijednost je validna ako je za njeno izračunavanje pravilno izmjereno najmanje 50% trenutnih vrijednosti unutar polusatnog vremenskog intervala.
- (2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, kod malih postrojenja za sagorijevanje i ostalih stacionarnih izvora kada nije moguće ostvariti polusatni kontinuirani rad izvora period usrednjavanja može biti i kraći od pola sata.
- (3) Kod ručnog pojedinačnog mjerenja polusatna srednja vrijednost je jednaka izmjerenoj srednjoj vrijednosti u vremenu uzorkovanja otpadnih gasova koje može biti različito od pola sata. Vrijeme uzorkovanja mora odgovarati propisanoj metodi mjerenja.
- (4) Ako je za stacionarni izvor na koji se primjenjuje propisana granična vrijednost emisije, te za pojedinu zagađujuću materiju propisano vrijeme određivanja srednje vrijednosti, umjesto polusatne srednje vrijednosti izračunava se i iskazuje srednja vrijednost za propisano vrijeme određivanja.

Član 28.

- (1) Kod malih postrojenja za sagorijevanje koja koriste čvrsto gorivo i gdje se loženje obavlja ručno, mjerenje emisija započinje pet minuta nakon što je u ložište unesena količina goriva koja osigurava nominalnu toplotnu snagu.
- (2) Pojedinačno mjerenje iz stava 1. ovog člana zasniva se na izračunavanju 15-minutne srednje vrijednosti. Utvrđene emisione veličine predstavljaju polusatne vrijednosti.

Član 29.

Kod malih postrojenja za sagorijevanje koja koriste tečno gorivo, mjerenje emisija može započeti dvije minute nakon što je postignuta nominalna toplotna snaga.

Član 30.

- (1) Rezultati kontinuiranog mjerenja iskazuju se kao polusatne, satne i dnevne srednje vrijednosti ako Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o

graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolinskom dozvolom nije propisano drugačije.

- (2) Za svaku zagađujuću materiju koja je obuhvaćena mjerenjem, trenutne vrijednosti masenih koncentracija preračunavaju se na jedinicu zapremine suhih ili mokrih otpadnih gasova pri normiranim uslovima pritiska i temperature.
- (3) Na osnovu preračunatih trenutnih vrijednosti masenih koncentracija izračunavaju se polusatne srednje vrijednosti. Polusatne srednje vrijednosti preračunavaju se na referentni zapreminski udio kisika u otpadnim gasovima.
- (4) Polusatna srednja vrijednost je validna ako je za njeno izračunavanje pravilno izmjereno najmanje 50% trenutnih vrijednosti unutar polusatnog vremenskog intervala i ako su sve izmjerene trenutne vrijednosti unutar efektivnog vremena rada stacionarnog izvora.
- (5) Vrijednosti 95%-tnog intervala pouzdanosti jednog mjerenog rezultata neće prelaziti sljedeće procenete granične vrijednosti emisije:

Sumpor dioksid	20%
Azotni oksidi	20%
Čvrste čestice	30%
- (6) Validovane satne i dnevne srednje vrijednosti će biti određene iz mjerenih važećih srednjih satnih vrijednosti nakon što se oduzme gore specificirana vrijednost intervala pouzdanosti.
- (7) Svaki dan u kome su nevalidne više od tri srednje satne vrijednosti, zbog neispravnosti ili održavanja kontinualnog mjernog sistema, biće nevalidan. Ako je više od deset dana u toku godine nevalidno u takvoj situaciji nadležno tijelo će zahtijevati od operatora da preduzme odgovarajuće mjere za unapređenje pouzdanosti kontinuiranog mjernog sistema.
- (8) Validaciju izmjerenih rezultata je potrebno da automatski vrši sistem za kontinuirni monitoring sa pratećom opremom i softverom, a na osnovu prethodno propisanih uslova. Korišteni software i prateća oprema za trajno bilježenje podataka, je potrebno da zadovoljava zahtjeve standarda BAS EN 14181 i da o tome posjeduje tipsko odobrenje izdato od strane ovlaštene institucije u Evropskoj uniji ili BiH.
- (9) Na godišnjem nivou operator mora obezbijediti najmanje 75% validnih dnevnih vrijednosti. U protivnom, nadležna inspekcija zaštite okoliša može zahtijevati od operatora preduzimanje odgovarajućih mjera za poboljšanje pouzdanosti mjernog sistema.

Član 31.

Smatra se da su propisane granične vrijednosti emisije zadovoljene ako je na temelju kontinuiranih mjerenja u kalendarskoj godini ustanovljeno:

- da su sve validovane mjesečne srednje vrijednosti manje od propisane granične vrijednosti emisije;
- da su sve validovane dnevne srednje vrijednosti manje od 110% propisane granične vrijednosti emisije;
- da je 95% validovanih satnih srednjih vrijednosti manje od 200% granične vrijednosti emisije;
- da su, u slučaju kotlova toplotne snage manje od 50 MW_{th} koji koriste samo ugalj, sve validovane dnevne srednje vrijednosti manje od 150% od propisane granične vrijednosti emisije;
- za postrojenja toplotne snage veće od 50 MW_{th} na koje se primjenjuje najniža stopa odsumporavanja potrebno je redovno pratiti sadržaj sumpora u gorivu.

Član 32.

Smatra se da stacionarni izvor zadovoljava propisane granične vrijednosti emisije kod garantnog i periodičnog mjerenja ako nijedna pojedinačno izmjerena vrijednost ne premašuje propisane granične vrijednosti emisije.

VI. IZVJEŠTAVANJE

Član 33.

- (1) Operator izvještava nadležni organ u skladu sa Prilogom II ovog pravilnika o:
  - kontinuiranim mjerenjima emisija;
  - periodičnim mjerenjima;
  - drugim mjerenjima u cilju primjene ovog pravilnika.
- (2) Redovni godišnji izvještaj se dostavlja nadležnom organu najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu izvještavanja.

Član 34.

Operator je obavezan čuvati dnevni i mjesečni izvještaj o kontinuiranom mjerenju dvije godine, a izvještaj o provedenom garantnom i periodičnom mjerenju, te godišnji izvještaj o kontinuiranom mjerenju pet godina.

Član 35.

Prilozi I i II s odgovarajućim sadržajem priloženi su uz ovaj pravilnik i njegov su sastavni dio.

VII. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 36.

Prestanak važenja

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o monitoringu emisija zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05).

Član 37.

Stupanje na snagu

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 04-02-449/13
27. januara 2014. godine
Sarajevo

Ministrica
Branka Đurić, s. r.

PRILOG I POPIS NORMI ZA MJERENJE EMISIJSKIH VELIČINA I PARAMETARA STANJA OTPADNIH GASOVA

Referentne i ostale norme za mjerenje emisije zagađujućih materija i određivanje uslova mjerenja utvrđene su standardima

1. Referentne norme:

	Oznaka norme	Naziv norme
1.	BAS EN 12619	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije ukupnog gasnog organskog karbona pri niskim koncentracijama u otpadnim gasovima: - Kontinuirana metoda plamene jonizacijske detekcije (EN 12619)
2.	BAS EN 13211	Emisije iz stacionarnih izvora - Ručna metoda određivanja koncentracije ukupne žive (EN 13211)
3.	BAS EN 13284-1	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje malih koncentracija prašine - 1. dio: Ručna gravimetrijska metoda (EN 13284-1)
4.	BAS EN 13526	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije ukupnoga gasovitog organskog karbona u otpadnim gasovima iz procesa koji upotrebljavaju otapalo: - Kontinuirana metoda plamene jonizacijske detekcije (EN 13526)
5.	BAS EN 13649	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije pojedinačnih gasovityh organskih spojeva - Metoda desorpcije rastvarača sa aktivnog uglja (EN 13649)
6.	BAS EN 14385	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje ukupne emisije As, Cd, Cr, Co, Mn, Ni, Pb, Sb, Tl i V (EN 14385)

7.	BAS EN 14789	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje zapreminske koncentracije kisika (O ₂) - Paramagnetizam (EN 14789)
8.	BAS EN 14790	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje vodene pare u odvodnom kanalu (EN 14790)
9.	BAS EN 14791	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije sumpor dioksida (EN 14791)
10.	BAS EN 14792	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije oksida nitrogena (NO _x) - Hemiluminiscencija (EN 14792)
11.	BAS EN 15058	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije ugljičnog monoksida (CO) - Nedisperzivna infracrvena spektrometrija (EN 15058)
12.	BAS EN 1911	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije gasovitih klorida izraženih kao HCl (EN 1911)
13.	BAS ISO 9096	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje koncentracije i brzine masenog protoka čestica u odvodnim kanalima - Ručna gravimetrijska metoda (ISO 9096)
14.	BAS EN 1948-1	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracija PCDD-a/PCDF-a i PCB-a sličnih dioksinu - 1. dio: Uzorkovanje PCDD/PCDF-a (EN 1948-1)
15.	BAS EN 1948-2	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masenih koncentracija PCDD/PCDF-a i PCB-a sličnih dioksinu - 2. dio: Ekstrakcija i pročišćavanje PCDD/PCDF-a (EN 1948-2)
16.	BAS EN 1948-3	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masenih koncentracija PCDD/PCDF-a i PCB-a sličnih dioksinu - 3. dio: Identifikacija i kvantitativno određivanje PCDD/PCDF-a (EN 1948-3)
17.	BAS EN 1948-4	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masenih koncentracija PCDD/PCDF-a i PCB-a sličnih dioksinu - 4. dio: Uzorkovanje i analiza PCB-a sličnih dioksinu (EN 1948-4)
18.	BAS EN 14181	Emisije iz stacionarnih izvora - Osiguranje kvalitete rada automatiziranih mjernih sistema (EN 14181)

2. Ostale norme koje se primjenjuju:

Oznaka norme	Naziv norme
1. BAS ISO 7934	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije sumpor dioksida - hidrogen peroksid/barijum perlorat/torin metoda (uključuje amandman Amd 1:1998) (ISO 7934:1989 + Amd 1)
2. BAS ISO 7935	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije sumpor dioksida - Karakteristike izvođenja automatskih mjernih metoda (ISO 7935)
3. BAS ISO 10155	Emisije iz stacionarnih izvora - Automatizirani monitoring masenih koncentracija čestica - Karakteristike izvođenja, metode ispitivanja i specifikacije (ISO 10155)
4. BAS ISO 10155/Cor 1	Emisije iz stacionarnih izvora - Automatizirani monitoring masenih koncentracija čestica - Karakteristike izvođenja, metode ispitivanja i specifikacije, Tehnička korekcija 1 (ISO 10155)
5. BAS ISO 10396	Emisije iz stacionarnih izvora - Uzorkovanje za automatsko određivanje koncentracije gasne emisije za trajno instalisane sisteme praćenja (ISO 10396)
6. BAS ISO 10780	Emisije iz stacionarnih izvora - Mjerenje brzine i volumne brzine protoka gasova u odvodnom kanalu (ISO 10780)
7. BAS ISO 10849	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije oksida nitrogena - Karakteristike izvođenja automatskih mjernih sistema (ISO 10849)
8. BAS EN 14884	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje ukupne žive: automatski mjerni sistemi (EN 14884)
9. BAS EN 15259	Emisije iz stacionarnih izvora - Mjerenje emisije iz stacionarnih izvora - Zahtjevi za mjerne presjeke i mjesta i zahtjevi za cilj mjerenja, plan i izvještaj (EN 15259)
10. BAS EN 15446	Emisije iz stacionarnih izvora - Fugitivne i difuzne emisije od općeg značaja za industrijske sektore - Mjerenje fugitivne emisije para koje nastaju curenjem iz procesne opreme i cjevovoda (EN 15446)
11. BAS CEN/TS 15674	Emisije iz stacionarnih izvora - Smjernice za razradu standardiziranih metoda (CEN/TS 15674)
12. BAS CEN/TS 15675	Mjerenje emisija iz stacionarnih izvora - Primjena standarda EN ISO/IEC 17025:2005 za periodična mjerenja (CEN/TS 15675)
13. BAS ISO 15713	Emisije iz stacionarnih izvora - Uzorkovanje i određivanje sadržaja fluorida u gasu (ISO 15713)
14. DIN 51402-1	Ispitivanje otpadnih gasova iz uljnih kotlovnica - Vizualno i fotometrijsko određivanje dimnog broja (DIN 51402-1)
15. BAS CEN/TS 14793	Emisije iz stacionarnih izvora - Procedura za međulaboratorijsku validaciju neke alternativne metode u poređenju sa referentnom metodom (CEN/TS 14793)

16.	BAS ISO 12039	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje karbon monoksida, karbondioksida i kisika - karakteristike izvođenja i kalibracija automatizovanog sistema mjerenja (ISO 12039)
17.	BAS CEN/TR 15983	Emisije iz stacionarnih izvora - Upute za primjenu standarda EN 14181 (CEN/TR 15983)

Napomena: Prilikom primjene standarda iz Priloga I potrebno je osigurati upotrebu najnovijeg izdanja standarda koji je usvojen od strane Instituta za standardizaciju BiH (BAS)

PRILOG II SADRŽAJ ELEMENATA IZVJEŠTAJA O MJERENJIMA EMISIJE ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA U ZRAK

Elementi Izvještaja o mjerenjima emisije zagađujućih materija u zrak, u skladu sa članom 33. ovog pravilnika sadrže:

- Opšte podatke o ispitnoj laboratoriji koja vrši mjerenja
Naziv, sjedište, adresa, broj telefona/faksa, *e-mail*, lice za kontakt, potpis osobe ovlaštene za potpisivanje izvještaja i pečat pravnog lica.
- Opšte podatke o operatoru i postrojenju kojem se vrše mjerenja
Naziv, sjedište, adresa, broj telefona/faksa, *e-mail*, registarski broj i datum registracije, lice za kontakt, potpis ovlaštene osobe i pečat pravnog lica.
- Opis makrolokacije i mikrolokacije o postrojenju
  - Prikaz makrolokacije postrojenja - lokacija kompleksa - makroplan naselja u kojem ili u blizini kojeg se nalazi kompleks, udaljenost kompleksa od naselja, granice i površinu kompleksa;
  - Prikaz mikrolokacije postrojenja - lokacija postrojenja u kojem se vrši mjerenje - situacioni plan kompleksa sa položajem postrojenja - opis položaja postrojenja unutar kompleksa i slično.
- Opis postrojenja u kojem se vrši mjerenje
  - Opis industrijskog kompleksa (osnovna djelatnost, datum puštanja u pogon, godišnji broj radnih sati postrojenja za svaki ispušt pojedinačno, godišnja potrošnja goriva za svaki ispušt pojedinačno, proizvodni program, kapaciteti, proizvodni pogoni, skladišta i slično);
  - Tehničke podatke o postrojenju u kojem se vrši mjerenje (proizvođač, tip, kapacitet, podaci o sirovinama i pomoćnom materijalu, podaci o energentima - vrsta i porijeklo goriva, udio nečistoća, da li se koriste aditivi i slično);
  - Opis tehnološkog procesa postrojenja u kojem se vrši mjerenje;
  - Podaci o postrojenju, odnosno uređajima za smanjenje emisija (opis postrojenja i/ili uređaja za smanjenje emisije, proizvođač, tehnički podaci i slično).
- Podatke o položaju mjernih mjesta
Precizan položaj i opis mjernih mjesta; osnovne podatke o emiterima (oblik, dimenzije, visina, geografska dužina i širina mjernog mesta (ili *Gauss-Kruger*-ove koordinate mjernog mesta) i slično, fotografiju ili skicu položaja i fotografije mjernih mjesta.
- Plan, mjesto i vrijeme mjerenja
Precizne osnovne podatke o izvršenim mjerjenjima - osnov za mjerenje emisija; zagađujuće materije koje se mjere; datum, vrijeme i mjesto mjerenja.
- Podatke o primijenjenim standardima za mjerenja, mjernim postupcima i vrstama mjernih uređaja

- Примijenjene standarde i metode za uzimanje uzoraka i analizu загађујућих материја, утврђене обимом акредитације, услове и начин сакупљања узорка, опис равни узимања узорака и положај таџака за узимање узорака;
  - Опис начина одређивања концентрације загађујућих материја;
  - Назив мјерног уређаја, серијски број, техничке карактеристике уређаја, пратећу опрему уређаја, фотографије апарата којима се врши узимање узорака и/или мјерење, односно анализа;
  - Податке о релевантним загађујућим материјама за постројење у којем се врши мјерења (укључујући и оне које се не мере), те врсте и карактеристике загађујућих материја које се мјере;
  - Навести све девијације при мјерењу. Објашњење зашто нека прописана материја или материје нису мјерене, објашњење зашто мјерење није обављено у складу са методом мјерења као и сва друга одступања релевантна за резултате мјерења.
- 8) Опис услова у току мјерења
Опис услова рада постројења у току мјерења - капацитет, текстуални опис начина рада - континуалан или дисконтинуалан рад и слично, податке о сировинама и гориву у току мјерења и стању постројења и/или уређаја за смањење емисија у току мјерења.
- 9) Резултате мјерења
- Табеларан приказ измјерене и израчунате вриједности процесних параметара и концентрација загађујућих материја и граничних вриједности емисија (GVE) за измјерене емисије загађујућих материја у зрак у складу са односним правилницима;
  - Приказ резултата као "измјерена вриједност ± мјерна несигурност", навести вриједности границе квантитације, односно границе детекције;
  - Табеларно поређење концентрација загађујућих материја у односу на граничне вриједности емисије (у случају осцилације резултата мјерења, објашњење узрока зависно од услова рада постројења и врста и карактеристика загађујућих материја);
  - Укупне годишње емисије загађујућих материја (изражене у тонима годишње).
- 10) Закључак
- Констатација да ли су измјерене концентрације загађујућих материја у дозвољеним границама емисије;
  - Препоруке за унапријеђење стања ако су измјерене вриједности веће од дозвољених.
- 11) Прилоге
- Лабораторијски извјештај о извршеним мјерењима (ако није саставни дио Извјештаја о мјерењу емисија);
  - Сертификат о калибрацији уређаја за узимање узорака и мјерење;
  - Рјешење о акредитацији лабораторије за испитивање, са списком метода за мјерење емисије загађујућих материја утврђених обимом акредитације.

Темелјем чланка 12. ставак 2. Закона о заштити зрака ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 33/03 и 4/10), федерална министарка околиша и туризма доноси

PRAVILNIK O MONITORINGU EMISIJE ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA U ZRAK

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Predmet uređivanja

Ovim pravilnikom uređuju se:

- начин, поступак, učestalost i metodologija мјерења емисије загађујућих материја;
- обвезе оператора да врше провјеру или праћење емисије загађујућих материја у зрак из стационарних извора загађивања у оvisности од врсте постројења;
- критерији за успостављање мјерних мјеста;
- поступак вредновања резултата мјерења емисије и усклађености са прописаним граничним вриједностима емисије;
- организација провјере емисије и увјети које треба да задовољи правно лице која врши провјеру емисије, те садржај извјешћа о извршеним мјерењима емисије и биланси емисије.

Članak 2.

- (1) Емисија загађујућих материја у зрак из стационарног извора утврђује се мјерењем или израчунавањем емисионих параметара на основи резултата мјерења, изузев ако је другачије прописано овим правилником.
- (2) Мјерење емисије загађујућих материја врши се мјерним уређајима, на мјерним мјестима, примјеном прописаних метода мјерења.
- (3) Резултати мјерења емисије пореде се са прописаним граничним вриједностима емисије једино онда кад су мјерења извршена и резултати исказани суkladно овом правилнику.
- (4) О извршеном мјерењу емисије припрема се извјешће.

Članak 3.

Značenje izraza

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- 1) *automatska metoda мјерења емисије* је мјерење уз непрекидну екстрактивну или неекстрактивну анализу узорка, очитавања измјерених вриједности у кратким вremenskim intervalima (nekoliko sekundi) и чување измјерених вриједности. Тако измјерене вриједности представљају тренутне вриједности емисије;
- 2) *automatsko pojedinačno мјерење* је мјерење емисијских величина s мјерним уређајима који непрекинутим узorkовањем отпадних gasova осигуравају мјерење тренутних вриједности у вremenskim intervalima који нису дужи од 15 секунди, те похранјивање или записивање резултата мјерења тренутних вриједности;
- 3) *difuzni izvor (emiter)* је извор загађивања код koga се загађујуће материје испуштају у зрак из недефинираних испуста, тј. без одређеног испуста/dimnjака (уређаји, површине и друга мјеста);
- 4) *emisioni parametri* су масена концентрација, масени проток, емисиони фактор и ступањ емитирања:
  - *masena koncentracija* ($\text{mg}/\text{m}^3_{\text{n}}$) је маса емитираних загађујућих материја у односу на јединицу запремине у сухом отпадном gasу на температури 273,15 K и притиску 101,3 kPa под прописаним запреминским udjelом кисеоника у отпадном gasу;
  - *maseni protok* (kg/h) је маса емитираних загађујућих материја у јединици вremена;

- *emisioni faktor* (kg/t) je masa emitiranih загађујућих материја у односу на масу произведеног производа, тј. маса emitirane загађујуће материје по јединици дјелатности (исказане количином производа, количином потрошеног енергента или сировине или величином обављеног посла);
  - *stepen emitiranja* (%) je odnos emitirane količine i količine iste загађујуће материје која ulazi u proces;
- 5) *ekstraktivna analiza otpadnih gasova* je uzimanje uzorka otpadnih gasova iz ispusta i analiza gasova izvan ispusta;
  - 6) *granična vrijednost emisije* je najveća dozvoljena količina загађујуће материје sadržana u otpadnim gasovima koja smije biti emitirana u zrak iz postrojenja u određenom vremenskom periodu. Izražava se kao masa загађујуће материје (masena koncentracija) koja se nalazi u 1 m³ suhih otpadnih gasova pri normalnom stanju, izražena u mg/m³, redukovano na referentni zapreminski sadržaj kiseonika u otpadnom gasu - 3% u slučaju tečnih i gasovitih goriva i 6% u slučaju čvrstih goriva;
  - 7) *ispust (izvor)* je mjesto gdje se загађујуће материје na kontrolisani način ispuštaju iz tačkastog izvora emisije u zrak;
  - 8) *metoda mjerenja* je skup postupaka opisanih prema vrsti koji se upotrebljavaju za izvršavanje pojedinih mjerenja sukladno sa određenom metodom;
  - 9) *mjerno mjesto* je mjesto na ispustu namijenjeno za sigurno mjerenje emisije, uzimanje uzoraka i smještaj mjerne opreme;
  - 10) *mjerni uređaj* je uređaj namijenjen za mjerenje samostalno ili u sklopu sa drugim uređajima;
  - 11) *manualna (ručna) metoda mjerenja emisije* je uzimanje uzoraka otpadnih gasova u određenoj zapremini i određenom vremenu uz naknadnu ekstraktivnu analizu otpadnih gasova. Tako dobijene vrijednosti su jednake srednjim vrijednostima emisije u vremenu uzimanja uzorka;
  - 12) *mjerna nesigurnost* je nenegativni parametar koji opisuje rasipanje vrijednosti veličine koje se na temelju upotrijebljenih podataka pridružuju mjerenoj veličini;
  - 13) *nadležni organ* je Federalno ministarstvo okoliša i turizma ili kantonalni organ nadležan za poslove zaštite okoliša;
  - 14) *neekstraktivna analiza otpadnih gasova* je analiza gasova koja se izvodi direktno u ispustu;
  - 15) *otpadni gasovi* su gasovi ispušteni u zrak iz ispusta ili postrojenja za prečišćavanje otpadnih gasova koji sadrže загађујуће материје u čvrstom, tečnom ili gasovitom stanju. Zapreminski protok otpadnog gasa izražava se u m³/h pri normalnoj temperaturi (273,15 K) i pritisku (101,3 kPa) u suhom gasu (nakon korekcije za sadržaj vodene pare na 0%) - u daljem tekstu (m³_n/h);
  - 16) *parametri stanja otpadnih gasova* su temperatura, pritisak, sastav otpadnih gasova kao i druge fizičke veličine relevantne za emisiju u zrak;
  - 17) *rezultat mjerenja* je rezultat ekstraktivne ili neekstraktivne analize pojedinačnog uzorka otpadnog gasa putem propisanih automatskih ili manualnih metoda mjerenja;
  - 18) *tačkasti izvor (emiter)* je izvor загађивања kod koga se загађујуће материје ispuštaju u zrak kroz za to

posebno definisane ispuste (dimnjak, kanal, cijev) ili iz nekoliko ispusta povezanih na zajednički ispust;

- 19) *uvjeti rada stacionarnog izvora od značaja za emisiju u zrak* su vrsta, način i režim rada, opterećenje, snaga odnosno kapacitet postrojenja ili uređaja, vrsta, količina i kvalitet ulaznih materijala (sirovine, goriva i drugi dodaci) kao i način rada uređaja za prečišćavanje otpadnih gasova;
- 20) *uzorak otpadnih gasova* je dio toka otpadnih gasova koji se uzima na određenom mjernom mestu, u određenom vremenskom intervalu, na određen način i za njega važi da je relevantan za otpadne gasove stacionarnog izvora;
- 21) *uobičajeni rad stacionarnog izvora* su svi periodi rada ili obavljanja aktivnosti osim uključivanja i isključivanja i održavanja opreme;
- 22) *uključivanje i isključivanje* je postupak kojim se neka aktivnost, oprema ili uređaj pokreće ili zaustavlja, odnosno dovodi u stanje rada ili mirovanja. Promjenljivi uslovi rada u pojedinim fazama rada postrojenja ne smatraju se uključivanjem ili isključivanjem;
- 23) *umjeravanje mjernog instrumenta (kalibracija)* je skup postupaka kojima se u određenim uvjetima uspostavlja odnos između vrijednosti veličina koje pokazuje mjerni instrument ili vrijednosti koje prikazuje neka materijalizirana mjera ili neka referencijska tvar i odgovarajućih vrijednosti ostvarenih etalonom i provodi se prema propisanom mjeriteljskom postupku.

II. METODOLOGIJA UZORKOVANJA I MJERENJA EMISIJE ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA

Članak 4.

Mjerno mjesto

- (1) Obveznik provjere emisije (u daljnjem tekstu: operator) dužan je na svakom ispustu iz postrojenja obezbijediti stalno mjerno mjesto (u daljnjem tekstu: mjerno mjesto) koje je dovoljno veliko, pristupačno i opremljeno na način da se mjerenja, servisiranje i kalibracije opreme mogu provoditi tehnički odgovarajuće i bez opasnosti po izvršioca.
- (2) Pojedinačna ili kontinuirana mjerenja emisije provode se na mjernim mjestima, izuzev ako Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije загађујућих материја u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolinskom dozvolom nije propisano drugačije.
- (3) Mjerno mjesto mora odgovarati zahtjevima iz standarda BAS EN 15259.
- (4) Iznimno od stavka 3. ovog članka, mjerno mjesto za postojeći stacionarni izvor ne mora odgovarati zahtjevima iz standarda BAS EN 15259, ako to nije tehnički izvodivo i ako se mjerenjima može osigurati da rezultati tog mjerenja nemaju veću mjernu nesigurnost od mjerenja koja su izvedena na mjernom mjestu koje je sukladno standardu BAS EN 15259. Ako mjerno mjesto za praćenje emisije загађујућих материја u zrak iz stacionarnog izvora za koji je operator dužan ishoditi okolišnu dozvolu nije moguće uskladiti sa zahtjevima standarda BAS EN 15259, nadležni

organ odobrava mjerenja na mjernom mjestu utvrđenom okolišnom dozvolom.

- (5) Za provođenje mjerenja ispravnosti rada sustava za kontinuirano mjerenje emisija operator je dužan osigurati dodatna mjerna mjesta sukladno standardu BAS EN 15259.

Članak 5.

Smjesa otpadnih gasova

- (1) Kod mjerenja emisijih veličina za pojedini stacionarni izvor, operator je dužan osigurati da se na mjernom mjestu ne miješaju otpadni gasovi tog izvora s otpadnim gasovima iz drugih stacionarnih izvora, osim ako Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolišnom dozvolom nije propisano drugačije.
- (2) Ako se na mjernom mjestu nalaze smjese otpadnih gasova iz više stacionarnih izvora, među kojima se na jedan stacionarni izvor primjenjuju različiti pravilnici, odnosno za koje su okolišnom dozvolom propisane granične vrijednosti emisije zagađujućih materija, za određivanje emisije koriste se granične vrijednosti emisije, granični maseni protoci i referentni sadržaj kisika za smjesu otpadnih gasova sukladno Pravilniku o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilniku o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilniku o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilniku o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolišnom dozvolom.

Članak 6.

Metode mjerenja

- (1) Za provjeru emisije koriste se metode date bosanskohercegovačkim standardima - BAS.
- (2) Ukoliko neke vrste mjerenja nisu obuhvaćene standardima iz stavka 3. ovog članka primjenjivaće se drugi svjetski priznati standardi za metode provjere i praćenja emisije koji daju uporedive rezultate mjerenja.
- (3) Za mjerenje parametara stanja otpadnih gasova i koncentracija zagađujućih materija u otpadnim gasovima, koriste se metode mjerenja prema standardima iz Priloga I ovog pravilnika sljedećim redom prednosti:
- referentna metoda EN,
  - standardi EN,
  - standardi ISO,
  - nacionalni standardi (npr. DIN, BS, EPA) ili preporuke i drugi tehnički dokumenti (npr. VDI).
- (4) Ako je za metode mjerenja iz stavka 3. al. 2., 3. i 4. ovog članka propisana referentna metoda mjerenja iz Priloga I točke 1. ovog pravilnika, obavezan je postupak dokazivanja ekvivalentnosti prema zahtjevima tehničke specifikacije CEN/TS 14793.
- (5) Primjena ostalih metoda mjerenja koje nisu definirane stavkom 3. al. 2., 3. i 4. ovog članka za koje postoje prihvaćeni standardi iz stavka 3. al. 1., 2., 3. i 4. ovog članka, zahtijeva dokazivanje ekvivalentnosti metode prema zahtjevima tehničke specifikacije CEN/TS 14793 sukladno redoslijedu iz stavka 3. ovog članka.

- (6) Izuzetno od st. 1., 2. i 3. ovog članka, za mjerenje parametara stanja otpadnih gasova i koncentracija zagađujućih materija u otpadnim gasovima, kod provjere ispravnosti mjernih sustava za kontinuirano mjerenje emisija iz stacionarnih izvora primjenjuju se samo referentne metode mjerenja sukladno standardu BAS EN 14181.

- (7) Izuzetno od stavka 6. ovog članka, ukoliko ne postoje referentne metode za mjerenje pojedinih parametara stanja otpadnih gasova i koncentracija zagađujućih materija u otpadnim gasovima, kod provjere ispravnosti mjernih sustava za kontinuirano mjerenje emisija iz stacionarnih izvora mogu se primijeniti i druge metode mjerenja sukladno standardima iz stavka 3. al. 2., 3. i 4. ovog članka.

- (8) Postrojenja koja su obveznici plaćanja naknada po osnovu Uredbe o vrstama naknada i kriterijima za obračun naknada za zagađivače zraka ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/11) mjerenja parametara stanja otpadnih gasova i koncentracije zagađujućih materija moraju provoditi referentnim metodama ukoliko postoje.

- (9) Izuzetno od stavka 8. ovog članka, ukoliko ne postoje referentne metode za mjerenje pojedinih parametara stanja otpadnih gasova i koncentracija zagađujućih materija u otpadnim gasovima, kod mjerenja emisija mogu se primijeniti i druge metode mjerenja sukladno standardima iz stavka 3. al. 2., 3. i 4. ovog članka.

Članak 7.

Plan mjerenja emisije

- (1) Prije provođenja svakog mjerenja, ispitna laboratorija za mjerenja emisije izrađuje Plan mjerenja emisije u saradnji sa operatorom.
- (2) Plan mjerenja emisije sadrži:
- identifikaciju stacionarnih izvora emisije u zrak koje posjeduje operator;
  - identifikaciju ispusta i vrste postrojenja (tehnološko ili postrojenje za sagorijevanje);
  - identifikaciju mjernih mjesta za svaki od pojedinačnih ispusta sa komentarom o usklađenosti sa standardom BAS EN 15259;
  - identifikaciju zagađujućih materija i parametara stanja otpadnog gasa koje se mjere po svakom pojedinačnom ispustu sa obrazloženjem izbora u odnosu na tehnološki proces;
  - identifikaciju procesnih parametara i uvjeta rada stacionarnog izvora relevantnih za emisiju u zrak;
  - broj sukcesivnih analiza uzoraka otpadnog gasa po svakom predmetnom ispustu, za svaku od zagađujućih materija u ovisnosti od uvjeta rada stacionarnog izvora;
  - kriterije za uspostavljanje mjernih mjesta, ukoliko mjerna mjesta ne postoje ili postojeća nisu reprezentativna;
  - identifikaciju metoda mjerenja emisije;
  - procjenu očekivanih vrijednosti emisija;
  - učestalost mjerenja emisije na godišnjem nivou na svakom pojedinačnom ispustu prema odredbama ovog pravilnika odnosno uvjetima iz okolišne dozvole;
  - identifikaciju obaveza operatora i ispitne laboratorije za mjerenje emisije kao i orijentacionih rokova za završetak pripremnih radnji, izvršenje mjerenja kao i izradu i dostavljanje izvješća.
- (3) U postupku vršenja inspekcijiskog nadzora, kako je definirano člankom 33. Zakona o zaštiti zraka ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03 i 04/10), inspektor nadležan za poslove zaštite okoliša utvrđuje da li je plan

mjerenja emisije pripremljen sukladno odredbama iz stavka 2. ovog članka.

Članak 8.

Preračunavanje rezultata mjerenja emisije

- (1) U cilju poređenja sa граниčnim vrijednostima emisija, rezultati mjerenja izraženi kao masena koncentracija zagađujućih materija u otpadnom gasu preračunavaju se na jedinicu zapremine suhih otpadnih gasova, normalne uvjete (273,15 K i 101,3 kPa) i referentni udio kiseonika u otpadnom gasu, osim ako Pravilnikom o граниčnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o граниčnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolišnom dozvolom nije propisano drugačije.
- (2) Svodenje rezultata mjerenja izraženih kao masena koncentracija može vršiti automatski mjerni uređaj tokom mjerenja ili se preračunavanje vrši nakon mjerenja emisije.
- (3) Maseni protok zagađujuće materije izračunava se na osnovi rezultata mjerenja.
- (4) Preračunavanje rezultata mjerenja i izračunavanje masenog protoka vrši se na osnovi sljedećih jednačina:
Preračunavanje na suhi otpadni gas
Preračunavanje masenih koncentracija zagađujućih materija u vlažnim otpadnim gasovima na suhe

$$C_s = C_v \cdot \frac{100}{100 - \%H_2O}$$

gdje je:

- C_s - masena koncentracija zagađujuće materije u suhim otpadnim gasovima u mg/m^3_n ;
 C_v - masena koncentracija zagađujuće materije u vlažnim otpadnim gasovima u mg/m^3_n ;
 $\% H_2O$ - sadržaj vlage u otpadnim gasovima u %.
Preračunavanje na normalne uvjete
 Preračunavanje masenih koncentracija zagađujućih materija na normalne uvjete

$$C_n = C_{izm} \cdot \frac{101,3}{p} \cdot \frac{T}{273,15}$$

gdje je:

- C_n - masena koncentracija zagađujućih materija preračunata na normalne uvjete u mg/m^3_n ;
 C_{izm} - masena koncentracija zagađujućih materija pri realnim uslovima u ispustu u mg/m^3 ;
 p - apsolutni pritisak otpadnog gasa u ispustu u kPa;
 T - apsolutna temperatura otpadnog gasa u ispustu u K.

Preračunavanje masene koncentracije na referentni udio kiseonika

Preračunavanje masenih koncentracija zagađujućih materija na referentni udio kiseonika u otpadnim gasovima

$$C_{ref} = \frac{21 - O_{2ref}}{21 - O_{2izm}} \cdot C_{izm}$$

gdje je:

- C_m - masena koncentracija svedena na referentni udio kiseonika u mg/m^3_n ;
 C_{izm} - izmjerena masena koncentracija u mg/m^3_n ;
 O_{2izm} - izmjereni udio kiseonika u otpadnom gasu u %;
 O_{2ref} - referentni udio kiseonika u otpadnom gasu u %.
Preračunavanje koncentracije iz ppm_v u mg/m³_n
 Preračunavanje izmjerenih vrijednosti iz ppm_v u mg/m^3_n

$$C_M = C_V \cdot \frac{M}{V_0}$$

gdje je:

- C_m - masena koncentracija u mg/m^3_n ;
 C_v - izmjereni zapreminski udio u ppm;
 M - molarna masa u g/mol;
 V_0 - zapremina koju zauzima 1 mol idealnog gasa pri temperaturi 273,15 K i pritisku 101,3 kPa (22,4 dm³/mol)
 Faktori konverzije svedeni na normalne uslove za osnovne polutante su sljedeći:

- 1 ppm CO = 1,25 mg/m^3_n
 1 ppm CO₂ = 1,96 mg/m^3_n
 1 ppm NO = 1,34 mg/m^3_n
 1 ppm NO₂ = 2,05 mg/m^3_n
 1 ppm NOx = 2,05 mg/m^3_n
 1 ppm HCl = 1,63 mg/m^3_n
 1 ppm HF = 0,89 mg/m^3_n
 1 ppm H₂S = 1,52 mg/m^3_n
 1 ppm NH₃ = 0,76 mg/m^3_n
 1 ppm SO₂ = 2,86 mg/m^3_n
 1 ppm SO₃ = 3,57 mg/m^3_n
 1 ppm CH₄ = 0,72 mg/m^3_n

Ukupni oksidi azota izraženi kao NO₂ su ukupni oksidi azota a izvode se računski na osnovi izmjerenih koncentracija NO i NO₂

$$NO_2 \text{ ukupni} = NO_2 + (NO (MNO_2 / MNO))$$

gdje je:

- NO₂ - ukupni oksidi azota izraženi kao NO₂;
 MNO₂ - molarna masa NO₂;
 MNO - molarna masa NO.

Izračunavanje masenog protoka zagađujuće materije

Izračunavanje masenog protoka zagađujuće materije u cilju poređenja sa граниčnom vrijednošću emisije propisanom u obliku masenog protoka

$$Q = C \cdot q$$

gdje je:

- Q - maseni protok zagađujuće materije u kg/h;
 C - masena koncentracija zagađujuće materije svedena na normalne uslove, suhi gas i referentni udio kiseonika izraženo u kg/m^3_n ;
 q - zapreminski protok otpadnog gasa preračunat na normalne uslove, suhi gas i referentni udio kiseonika izraženo u m^3_n/h .

III. OBVEZE I UVJETI ZA PROVJERU EMISIJE

Članak 9.

Provjera emisije

- (1) Obveznik provjere emisije je operator postrojenja čija emisija u zrak iz stacionarnog izvora podliježu ograničenju na osnovi:
  - Pravilnika o граниčnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05) i
  - Pravilnika o граниčnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13).
- (2) Izuzetno od stavka 1. ovog članka obvezu provjere emisije imaju i operatori po osnovi uvjeta utvrđenih okolišnom dozvolom i posebnih kantonalnih propisa koji uređuju ovu oblast.
- (3) Provjeru emisije obezbjeđuje i financira pravno i fizičko lice, vlasnik ili operator stacionarnog izvora.
- (4) Provjeru emisije vrše ispitne laboratorije.

Чланак 10.

Увјети које треба да испуњавају испитне лабораторије за провјеру емисија

- (1) Да би испитни лабораториј mogao вршити провјеру емисија, мора испуњавати слjedeће увјете:
  - да је правна особа регистривана за обављање наведене дјелатности;
  - да има сједиште у Босни и Херцеговини;
  - да посједује акредитацију издату од Института за акредитирање Босне и Херцеговине, тј. да је акредитована према захтевима стандарда BAS EN ISO/IEC 17025 за област "Зрак - емисије из стационарних извора";
  - да опсег акредитације обухвата загађујуће материје за које се врши провјера емисије, сукладно чланку 6. овог правилника.
- (2) Федерално министарство околиша и туризма води регистар испитних лабораторија које је акредитирао Институт за акредитацију Босне и Херцеговине.
- (3) Упис у регистар испитних лабораторија, Федерално министарство околиша и туризма врши на захтев испитне лабораторије, а након увида у доказе о испуњавању увјета из овог чланка.

Чланак 11.

Увјети које треба да испуњавају инспекцијска тијела за оцјену усклађености система континуираним мјерења

- (1) Да би инспекцијско тијело могло вршити оцјену усклађености система за континуирано мјерење емисија у зрак, мора испуњавати слjedeће увјете:
  - да је правна особа регистривана за обављање наведене дјелатности;
  - да има сједиште у Босни и Херцеговини;
  - да посједује акредитацију издату од Института за акредитирање Босне и Херцеговине, тј. да је акредитовано према захтевима стандарда BAS EN ISO/IEC 17020 TIP A за област "Зрак - емисије из стационарних извора";
- (2) Оцјена усклађености врши се према захтевима стандарда BAS EN 14181.
- (3) Федерално министарство околиша и туризма води регистар инспекцијских тијела које је акредитирао Институт за акредитацију Босне и Херцеговине.
- (4) Упис у регистар инспекцијских тијела, Федерално министарство околиша и туризма врши на захтев инспекцијског тијела, а након увида у доказе о испуњавању увјета из овог чланка.

IV. VRSTE I OBIM MJERENJA

Чланак 12.

Провјера емисије се врши као појединачно мјерење емисије и као континуирано мјерење емисије:

- Појединачно мјерење је једнократно мјерење емисије које подразумијева sukcesivnu анализу довољног броја узорака отпадног гаса при одређеним условима рада стационарног извора;
- континуирано мјерење је непрекидно мјерење емисије током периода рада стационарног извора.

Чланак 13.

Појединачна мјерења

- (1) Појединачна мјерења се изводе аутоматским и/или ручним мјерењем. Мјерни инструменти који се користе за појединачна мјерења емисија загађујућих материја у зрак морају задовољавати захтеве прописане у стандардима из Прилога I. овог правилника.
- (2) Појединачно мјерење је мјерење емисија загађујућих материја у зрак из стационарног извора које се обавља најмање 3 пута током гарантног или периодичног мјерења.

- (3) Подаци о валидацији и умјеравању мјерног инструмента за обављање појединачног мјерења чувају се пет година.
- (4) Појединачно мјерење емисије, код стационарног извора код којег се очекује претежно иста вриједност емисије у зрак током времена, подразумијева sukcesivnu анализу три узорака отпадног гаса при уобичајеном раду предметног стационарног извора. Претежно иста вриједност емисије у зрак током времена очекује се код стационарног извора са претежно непромјенљивим увјетима рада.
- (5) Под стационарним извором емисије са претежно непромјенљивим увјетима рада подразумијева се стационарни извор који ради са претежно истим капацитетом, који користи претежно исту врсту и количину сировине, горива и слично током периода рада.
- (6) Појединачно мјерење емисије, код стационарног извора код којег се очекује претежно промјенљива вриједност емисије у зрак током времена, подразумијева sukcesivnu анализу шест узорака отпадног гаса при радним увјетима који могу изазвати максималну емисију у зрак.
- (7) Претежно промјенљива вриједност емисије у зрак током времена очекује се код стационарног извора са претежно промјенљивим увјетима рада.

Чланак 14.

Гарантна и периодична мјерења

- (1) Извођење гарантних и периодичних мјерења обухвата:
  - израду плана мјерења емисија загађујућих материја како је прописано чланком 7. овог правилника - План мјерења;
  - мјерење концентрације загађујућих материја у отпадним газovima;
  - прерачунавање резултата мјерења концентрација загађујућих материја у отпадним газovima на јединицу запремине суhiх отпадних газова код нормалних увјета и на прописани удио кисика у отпадним газovima;
  - процјену дифузне и фугитивне емисије отпадних газова у зрак;
  - израду извјешћа о извршеним мјерењима емисије загађујућих материја који мора укључивати план мјерења из алинеје 1. овог чланка, сукладно стандарду BAS EN 15259, те прорачуна годишње емисије.
- (2) Изузетно од ставка 1. овог чланка, код гарантних и периодичних мјерења, уколико не постоје технички увјети не морају се мјерити параметри стања отпадних газова ако се њихове вриједности не мијенјају или се могу одредити на други начин.

Чланак 15.

Посебна мјерења

- (1) У случају када постоји основана сумња да је дошло до прекомјерног испуштања загађујућих материја у зрак из појединог постројења, односно сумња у исправност мјernih уређаја, увјета под којима су мјерења извршена и тоћност добијених резултата, обављају се посебна мјерења емисија, контрола мјernih уређаја и провјера тоћности добијених података.
- (2) Основана сумња из ставка 1. овог чланка постоји када је задовољен бaрeм један од сљидећих увјета:
  - регистрована повишена концентрација загађујућих материја у zraku у односу на уобичајени годишњи просјек и метеоролошке параметре;
  - постоје уочљиве неправилности у раду постројења;
  - оператор не води евиденцију о раду, одржавању, исправности и контроли мјernih уређаја;
  - извјешће о извршеном мјерењу емисије није усклађено с овим правилником;

- ako su dobijeni rezultati mjerenja neočekivano niski.
- (3) Posebna mjerenja iz stavka 1. ovog članka nalaže nadležni inspektor zaštite okoliša uz konsultacije sa Federalnim hidrometeorološkim zavodom kao referentnim centrom u Federaciji BiH.
- (4) Troškove posebnih mjerenja emisija zagađujućih materija, kontrole ispravnosti mjernih uređaja i tačnosti dobijenih podataka, snosi operator.
- (5) U slučaju iz stavka 1. ovog članka ne mogu se koristiti podaci dobiveni primjenom prvog, periodičnog, odnosno neprekidnog mjerenja propisanog ovim pravilnikom.

Članak 16.

Učestalost provjere emisije

- (1) Obveznik provjere emisije iz članka 9. ovog pravilnika dužan je da izvrši periodična mjerenja emisija jednom godišnje, osim ako Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolišnom dozvolom nije propisano drugačije.
- (2) U slučaju izuzetka iz stavka 1. ovog članka u okolišnoj dozvoli potrebno je dati detaljno obrazloženje razloga za odstupanje od navedenog.
- (3) Periodična mjerenja emisije za pojedinu zagađujuću materiju provode se u razmacima koji ne smiju biti kraći od:
  - 5 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode dva puta na godinu;
  - 6 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode svake godine;
  - 12 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode svake dvije godine;
  - 18 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode svake tri godine;
  - 30 mjeseci, ako se periodična mjerenja provode svakih pet godina.

Članak 17.

Kontinuirano mjerenje emisije

- (1) Emisije iz stacionarnih izvora prate se kontinuiranim mjerenjem ako su ispunjeni uvjeti iz članka 18. ovog pravilnika i ako su propisane pojedine granične vrijednosti.
- (2) Ocjenu usklađenosti rezultata kontinuiranog monitoringa sa graničnim vrijednostima emisije vrši inspeksijsko tijelo.
- (3) Ako se može očekivati da će postrojenje više puta prekoračiti masene koncentracije propisane ovim pravilnikom kontinuirano mjerenje emisije može se zahtijevati za masene protoke manje od masenih protoka iz članka 18. ovog pravilnika.
- (4) Kontinuirano mjerenje emisije ne obavlja se ukoliko izvor emisije radi manje od 500 sati u jednoj godini.
- (5) Kontinuirano mjerenje može biti ograničeno na monitoring glavne materije ako postoji stalna veza između te materije i zagađujućih materija u otpadnom gasu.

Članak 18.

- (1) Kontinuirano mjerenje emisije organizuju obveznici za sljedeća postrojenja:
  - postrojenja za sagorijevanje toplotne snage 100 MW_{th} i više (emisija SO₂, NO_x i čvrstih čestica);
  - postrojenja za sagorijevanje toplotne snage 100 MW_{th} i više koja koriste gasovita goriva (emisija CO);

- postrojenja čiji maseni protok SO₂ prekoračuje 150 kg/h;
- postrojenja čiji maseni protok NO_x prekoračuje 30 kg/h;
- postrojenja čiji maseni protok čvrstih čestica prekoračuje 3 kg/h, a za postrojenja čiji je maseni protok čvrstih čestica od 1-3 kg/h vrši se samo monitoring efikasnosti sustava za otprašivanje, kao i postrojenja za koja je okolišnom dozvolom utvrđena obveza takvog načina praćenja emisije.
- (2) Nadležni organ može odlučiti da ne zahtijeva kontinuirano mjerenje emisije u sljedećim slučajevima:
  - za postrojenja za sagorijevanje čiji je radni vijek kraći od 10.000 radnih sati;
  - za emisiju SO₂ i čvrstih čestica iz postrojenja za sagorijevanje koja koriste gasovita goriva;
  - za emisiju SO₂ iz postrojenja za sagorijevanje koja koriste tečna goriva sa poznatim sadržajem sumpora, na kojim nije ugrađena oprema za odsumporavanje otpadnih gasova i
  - za emisiju SO₂ iz postrojenja za sagorijevanje koja koriste biomasu ako operator može dokazati da emisija SO₂ ne može ni u kojim pogonskim uslovima biti viša od propisane granične vrijednosti emisije.

Članak 19.

- (1) Kontinuirano mjerenje emisije zagađujućih materija iz stacionarnog izvora provodi se automatskim mjernim sustavom kojim se osiguravaju podaci o koncentraciji i emitiranom masenom protoku zagađujuće materije u otpadnom gasu tijekom kontinuiranog rada stacionarnog izvora.
- (2) Kontinuirana mjerenja koja se vrše sukladno stavku 1. ovog članka uključuju mjerenje sadržaja kisika i parametara stanja otpadnog gasa (temperatura, pritisak, vodena para i drugi).
- (3) Kontinuirano mjerenje sadržaja vodene pare u otpadnim gasovima nije neophodno, pod uvjetom da se uzorak otpadnog gasa prije analize osuši.
- (4) Ako automatskim mjernim sustavom nisu obuhvaćeni svi parametri stanja otpadnog gasa koje je potrebno utvrditi, mora se osigurati odgovarajuća dodatna mjerna oprema za njihovo utvrđivanje ili ukoliko to nije moguće, potrebno je te veličine utvrditi na drugi način (na primjer, proračunom).

Članak 20.

- (1) Automatski mjerni sustav mora imati sljedeće karakteristike:
  - usklađenost s procedurom QAL 1 iz standarda BAS EN 14181;
  - mjerni opseg mjernog instrumenta mora omogućiti bilježenje svih vrijednosti izmjerene veličine tako da najmanja vrijednost gornje granice mjerenja bude najmanje 2,5 puta veća od granične vrijednosti emisije za mjerenu zagađujuću materiju i najmanje 1,5 puta veća od očekivane vrijednosti emisije za mjerenu zagađujuću materiju;
  - sustav za uzorkovanje mora osigurati dovođenje reprezentativnog uzorka u mjerni instrument (dovoljan protok, pravilno prečišćavanje, sprečavanje kondenzacije vodene pare i drugo);
  - opremljenost sustavom za samoprovjeru ispravnosti rada;
  - mogućnost ručne provjere rada, ispravnosti i tačnosti;
  - opremljenost sustavom za upozorenje o prekoračenju granične vrijednosti emisije.

- (2) Osim karakteristika iz stavka 1. ovog članka automatski mjerni sustav mora omogućiti:
- bilježenje i pohranjivanje svih rezultata mjerenja, te relevantnih vrijednosti parametara stanja otpadnih gasova i parametara režima rada stacionarnog izvora;
  - vrednovanje rezultata mjerenja, odnosno vrijednosti utvrđenih emisionih veličina i vrijednosti parametara stanja otpadnih gasova;
  - dnevno, mjesečno i godišnje izvješćivanje.

Članak 21.

- (1) Operator koji je obveznik kontinuiranog mjerenja emisija zagađujućih materija iz stacionarnog izvora emisije dužan je osigurati ugradnju automatskog mjernog sustava koji zadovoljava odredbe članka 20. ovog pravilnika sukladno standardima BAS EN 14181 i BAS CEN/TR 15983.
- (2) Operator je dužan osigurati funkcionalnost, ispravnost i nesmetani rad automatskog mjernog sustava, kao i zaštitu od neovlaštenog korišćenja.
- (3) U slučaju prekida rada automatskog mjernog sustava operator je bez odlaganja dužan prijaviti prekid nadležnom organu.

Članak 22.

- (1) Operator je dužan osigurati redovno održavanje i provođenje kontrole stabilnosti automatskog mjernog sustava sukladno QAL-3 iz standarda BAS EN 14181 i voditi evidenciju o bitnim dešavanjima i karakteristikama (nepravilnostima tijekom rada, prekidima u radu, uzrocima kvarova, umjeravanju i drugo).
- (2) Operator je dužan osigurati redovnu godišnju provjeru ispravnosti automatskog mjernog sustava za vrijeme rada stacionarnog izvora sukladno proceduri AST iz standarda BAS EN 14181 i BAS CEN/TR 15983.
- (3) Operator je dužan osigurati umjeravanje automatskog mjernog sustava za vrijeme rada stacionarnog izvora sukladno proceduri QAL-2 iz standarda BAS EN 14181 i BAS CEN/TR 15983, prilikom puštanja u rad i najmanje jedan put u tri (3) godine.
- (4) Nadzor nad provođenjem mjera iz st. 1., 2. i 3. ovog članka vrši inspeksijsko tijelo.
- (5) Godišnju provjeru ispravnosti iz stavka 2. ovog članka vrši ispitna laboratorija.
- (6) Umjeravanje automatskog mjernog sustava iz stavka 3. ovog članka vrši ispitna laboratorija.

Članak 23.

- (1) Ocjenu usklađenosti rada automatskog mjernog sustava obavljaju inspeksijska tijela.
- (2) Inspeksijska tijela iz članka 11. ovog pravilnika, nakon provedenog pregleda izdaju izvješće o provedenom pregledu i certifikat o usklađenosti sustava za kontinuirani monitoring emisija sa zahtjevima standarda BAS EN 14181.
- (3) Ocjena usklađenosti automatskog mjernog sustava se provodi sukladno čl. 18-22. ovog pravilnika i zahtjevima standarda BAS EN 14181.
- (4) Operator je dužan osigurati ocjenu usklađenosti automatskog mjernog sustava prilikom instalacije i puštanja u rad i najmanje jedan put godišnje.
- (5) Operator je dužan dostaviti izvješće o provedenom pregledu i certifikat o usklađenosti automatskog mjernog sustava nadležnom organu i inspekciju zaštite okoliša u pisanom i u elektronskom obliku, u roku od 30 dana od datuma provedene kontrole usklađenosti.
- (6) Podaci o kontroli usklađenosti i provedenim mjerenjima ispravnosti automatskog mjernog sustava čuvaju se pet godina.

V. VREDNOVANJE REZULTATA MJERENJA

Članak 24.

- Izračunavanje srednje vrijednosti emisionih veličina
- (1) Srednje vrijednosti emisionih veličina kod svih vrsta mjerenja izračunavaju se sukladno propisanim metodama mjerenja iz članka 6. ovog pravilnika.
  - (2) Ako se polusatna srednja vrijednost emisionih veličina izračunava iz izmjerenih vrijednosti kod neprekidnog uzorkovanja otpadnih gasova, vrijeme između dvaju očitavanja dviju uzastopnih pretračunava na vrijednosti može iznositi najviše 15 sekundi.
  - (3) Ako se polusatna srednja vrijednost emisionih veličina izračunava iz izmjerenih vrijednosti kod ponavljajućeg uzorkovanja otpadnih gasova, polusatna srednja vrijednost jednaka je srednjoj vrijednosti svih izmjerenih vrijednosti pojedinih uzoraka kojima ukupno vrijeme uzorkovanja iznosi pola sata.
  - (4) Ako se polusatna srednja vrijednost emisionih veličina izračunava iz izmjerene vrijednosti kod jednokratno uzetog uzorka, vrijeme uzorkovanja može biti duže od pola sata, a izmjerena se vrijednost preračunava na vrijednost koja odgovara polusatnom uzorkovanju.
  - (5) Izuzetno od st. 2., 3. i 4. ovog članka, za pojedinu zagađujuću materiju, okolišnom dozvolom može se propisati i drugačije vrijeme uzorkovanja i izračunavanje srednjih vrijednosti emisionih veličina.

Članak 25.

- (1) Rezultati garantnog i periodičnog mjerenja iskazuju se kao srednje vrijednosti sukladno članku 8. ovog pravilnika. Period usrednjavanja zavisi od primijenjene metode mjerenja i iznosi najmanje pola sata.
- (2) Izuzetno od stavka 1. ovog članka, ukoliko nije moguće ostvariti polusatni neprekidni rad stacionarnog izvora, period usrednjavanja može biti i kraći.

Članak 26.

- (1) Vrednovanje rezultata mjerenja emisija obavlja se poređenjem rezultata mjerenja s propisanim graničnim vrijednostima.
- (2) Ako je najveća vrijednost rezultata mjerenja zagađujuće materije (E_{mj}) jednaka ili manja od propisane granične vrijednosti emisije (E_{gr}), bez obzira na iskazanu mjernu nesigurnost,

$$E_{mj} \leq E_{gr}$$
 tada stacionarni izvor zadovoljava propisane granične vrijednosti emisije iz stavka 1. ovog članka.
- (3) Ako je najveća vrijednost rezultata mjerenja zagađujuće materije veća od propisane granične vrijednosti emisije ali unutar područja mjerne nesigurnosti odnosno ako vrijedi:

$$E_{mj} - \mu E_{mj} \leq E_{gr}$$
 gdje je:

$$\mu E_{mj} - \text{vrijednost mjerne nesigurnosti mjerenjem utvrđenog iznosa emisione veličine zagađujuće materije}$$
 smatra se da stacionarni izvor zadovoljava propisane granične vrijednosti emisije iz stavka 1. ovog članka.
- (4) Ako je najveća vrijednost rezultata mjerenja zagađujuće materije umanjena za mjernu nesigurnost veća od propisane granične vrijednosti emisije, odnosno ako vrijedi:

$$E_{mj} - \mu E_{mj} > E_{gr}$$
 gdje je:

$$\mu E_{mj} - \text{vrijednost mjerne nesigurnosti mjerenjem utvrđenog iznosa emisione veličine zagađujuće materije}$$
 tada stacionarni izvor ne zadovoljava propisanu graničnu vrijednost emisije iz stavka 1. ovog članka.
- (5) Iznos mjerne nesigurnosti ovisi o primijenjenim metodama mjerenja i karakteristikama upotrijebljenih mjernih

instrumenata, a utvrđuje se na osnovi metoda mjerenja u standardima iz Priloga I ovog pravilnika.

Članak 27.

- (1) Kod automatskog pojedinačnog mjerenja polusatna srednja vrijednost je validna ako je za njeno izračunavanje pravilno izmjereno najmanje 50% trenutnih vrijednosti unutar polusatnog vremenskog intervala.
- (2) Izuzetno od stavka 1. ovog članka, kod malih postrojenja za sagorijevanje i ostalih stacionarnih izvora kada nije moguće ostvariti polusatni kontinuirani rad izvora period usrednjavanja može biti i kraći od pola sata.
- (3) Kod ručnog pojedinačnog mjerenja polusatna srednja vrijednost je jednaka izmjerenoj srednjoj vrijednosti u vremenu uzorkovanja otpadnih gasova koje može biti različito od pola sata. Vrijeme uzorkovanja mora odgovarati propisanoj metodi mjerenja.
- (4) Ako je za stacionarni izvor na koji se primjenjuje propisana granična vrijednost emisije, te za pojedinu zagađujuću materiju propisano vrijeme određivanja srednje vrijednosti, umjesto polusatne srednje vrijednosti izračunava se i iskazuje srednja vrijednost za propisano vrijeme određivanja.

Članak 28.

- (1) Kod malih postrojenja za sagorijevanje koja koriste čvrsto gorivo i gdje se loženje obavlja ručno, mjerenje emisija započinje pet minuta nakon što je u ložište unesena količina goriva koja osigurava nominalnu toplotnu snagu.
- (2) Pojedinačno mjerenje iz stavka 1. ovog članka zasniva se na izračunavanju 15-minutne srednje vrijednosti. Utvrđene emisije veličine predstavljaju polusatne vrijednosti.

Članak 29.

Kod malih postrojenja za sagorijevanje koja koriste tečno gorivo, mjerenje emisija može započeti dvije minute nakon što je postignuta nominalna toplotna snaga.

Članak 30.

- (1) Rezultati kontinuiranog mjerenja iskazuju se kao polusatne, satne i dnevne srednje vrijednosti ako Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o emisiji isparljivih organskih jedinjenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05), Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 3/13), Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", br. 12/05 i 102/12), odnosno okolišnom dozvolom nije propisano drugačije.
- (2) Za svaku zagađujuću materiju koja je obuhvaćena mjerenjem, trenutne vrijednosti masenih koncentracija preračunavaju se na jedinicu zapremine suhih ili mokrih otpadnih gasova pri normiranim uvjetima pritiska i temperature.
- (3) Na osnovi preračunatih trenutnih vrijednosti masenih koncentracija izračunavaju se polusatne srednje vrijednosti. Polusatne srednje vrijednosti preračunavaju se na referentni zapreminski udio kisika u otpadnim gasovima.
- (4) Polusatna srednja vrijednost je validna ako je za njeno izračunavanje pravilno izmjereno najmanje 50% trenutnih vrijednosti unutar polusatnog vremenskog intervala i ako su sve izmjerene trenutne vrijednosti unutar efektivnog vremena rada stacionarnog izvora.
- (5) Vrijednosti 95%-tnog intervala pouzdanosti jednog mjerenog rezultata neće prelaziti sljedeće procenete granične vrijednosti emisije:

Sumpor dioksid	20%
Azotni oksidi	20%
Čvrste čestice	30%

- (6) Validovane satne i dnevne srednje vrijednosti će biti određene iz mjerenih važećih srednjih satnih vrijednosti nakon što se oduzme gore specificirana vrijednost intervala pouzdanosti.
- (7) Svaki dan u kome su nevalidne više od tri srednje satne vrijednosti, zbog neispravnosti ili održavanja kontinualnog mjernog sustava, bit će nevalidan. Ako je više od deset dana tijekom godine nevalidno u takvoj situaciji nadležno tijelo će zahtijevati od operatora da preduzme odgovarajuće mjere za unapređenje pouzdanosti kontinuiranog mjernog sustava.
- (8) Validaciju izmjerenih rezultata je potrebno da automatski vrši sustav za kontinuirni monitoring sa pratećom opremom i softverom, a na osnovi prethodno propisanih uvjeta. Korišteni software i prateća oprema za trajno bilježenje podataka, je potrebno da zadovoljava zahtjeve standarda BAS EN 14181 i da o tome posjeduje tipsko odobrenje izdato od strane ovlaštene institucije u Europskoj uniji ili BiH.
- (9) Na godišnjem nivou operator mora obezbijediti najmanje 75% validnih dnevnih vrijednosti. U protivnom, nadležna inspekcija zaštite okoliša može zahtijevati od operatora preduzimanje odgovarajućih mjera za poboljšanje pouzdanosti mjernog sustava.

Članak 31.

Smatra se da su propisane granične vrijednosti emisije zadovoljene ako je na temelju kontinuiranih mjerenja u kalendarskoj godini ustanovljeno:

- da su sve validovane mjesečne srednje vrijednosti manje od propisane granične vrijednosti emisije;
- da su sve validovane dnevne srednje vrijednosti manje od 110% propisane granične vrijednosti emisije;
- da je 95% validovanih satnih srednjih vrijednosti manje od 200% granične vrijednosti emisije;
- da su, u slučaju kotlova toplotne snage manje od 50 MW_{th} koji koriste samo ugalj, sve validovane dnevne srednje vrijednosti manje od 150% od propisane granične vrijednosti emisije;
- za postrojenja toplotne snage veće od 50 MW_{th} na koje se primjenjuje najniža stopa odsumporavanja potrebno je redovno pratiti sadržaj sumpora u gorivu.

Članak 32.

Smatra se da stacionarni izvor zadovoljava propisane granične vrijednosti emisije kod garantnog i periodičnog mjerenja ako nijedna pojedinačno izmjerena vrijednost ne premašuje propisane granične vrijednosti emisije.

VI. IZVJEŠČIVANJE

Članak 33.

- (1) Operator izvješćuje nadležni organ sukladno Prilogu II ovog pravilnika o:
  - kontinuiranim mjerenjima emisija;
  - periodičnim mjerenjima;
  - drugim mjerenjima u cilju primjene ovog pravilnika.
- (2) Redovno godišnje izvješće se dostavlja nadležnom organu najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu izvješćivanja.

Članak 34.

Operator je obavezan čuvati dnevno i mjesečno izvješće o kontinuiranom mjerenju dvije godine, a izvješće o provedenom garantnom i periodičnom mjerenju, te godišnje izvješće o kontinuiranom mjerenju pet godina.

Članak 35.

Prilozi I i II s odgovarajućim sadržajem priloženi su uz ovaj pravilnik i njegov su sastavni dio.

VII. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 36.

Prestanak važenja

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o monitoringu emisija zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05).

Članak 37.

Stupanje na snagu

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 04-02-449/13

27. siječnja 2014. godine

Sarajevo

Ministrica

Branka Đurić, v. r.

PRILOG I

POPIS NORMI ZA MJERENJE EMISIJSKIH VELIČINA I PARAMETARA STANJA OTPADNIH GASOVA

Referentne i ostale norme za mjerenje emisije zagađujućih materija i određivanje uvjeta mjerenja utvrđene su standardima

1. Referentne norme:

	Oznaka norme	Naziv norme
1.	BAS EN 12619	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije ukupnog gasnog organskog karbona pri niskim koncentracijama u otpadnim gasovima: - Kontinuirana metoda plamene jonizacijske detekcije (EN 12619)
2.	BAS EN 13211	Emisije iz stacionarnih izvora - Ručna metoda određivanja koncentracije ukupne žive (EN 13211)
3.	BAS EN 13284-1	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje malih koncentracija prašine - 1. dio: Ručna gravimetrijska metoda (EN 13284-1)
4.	BAS EN 13526	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije ukupnoga gasovitog organskog karbona u otpadnim gasovima iz procesa koji upotrebljavaju otapalo: - Kontinuirana metoda plamene jonizacijske detekcije (EN 13526)
5.	BAS EN 13649	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije pojedinačnih gasovitih organskih spojeva - Metoda desorpcije rastvarača sa aktivnog uglja (EN 13649)
6.	BAS EN 14385	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje ukupne emisije As, Cd, Cr, Co, Mn, Ni, Pb, Sb, Tl i V (EN 14385)
7.	BAS EN 14789	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje zapreminske koncentracije kisika (O ₂) - Paramagnetizam (EN 14789)
8.	BAS EN 14790	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje vodene pare u odvodnome kanalu (EN 14790)
9.	BAS EN 14791	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije sumpor dioksida (EN 14791)
10.	BAS EN 14792	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije oksida nitrogena (NO _x) - Hemiluminiscencija (EN 14792)
11.	BAS EN 15058	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije ugljičnog monoksida (CO) - Nedisperzivna infracrvena spektrometrija (EN 15058)
12.	BAS EN 1911	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije gasovitih klorida izraženih kao HCl (EN 1911)
13.	BAS ISO 9096	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje koncentracije i brzine masenog protoka čestica u odvodnim kanalima - Ručna gravimetrijska metoda (ISO 9096)
14.	BAS EN 1948-1	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracija PCDD-a/PCDF-a i PCB-a sličnih dioksinu - 1. dio: Uzorkovanje PCDD/PCDF-a (EN 1948-1)
15.	BAS EN 1948-2	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masenih koncentracija PCDD/PCDF-a i PCB-a sličnih dioksinu - 2. dio: Ekstrakcija i pročišćavanje PCDD/PCDF-a (EN 1948-2)

16.	BAS EN 1948-3	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masenih koncentracija PCDD/PCDF-a i PCB-a sličnih dioksinu - 3. dio: Identifikacija i kvantitativno određivanje PCDD/PCDF-a (EN 1948-3)
17.	BAS EN 1948-4	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masenih koncentracija PCDD/PCDF i PCB-a sličnih dioksinu - 4. dio: Uzorkovanje i analiza PCB-a sličnih dioksinu (EN 1948-4)
18.	BAS EN 14181	Emisije iz stacionarnih izvora - Osiguranje kvalitete rada automatiziranih mjernih sistema (EN 14181)

2. Ostale norme koje se primjenjuju:

	Oznaka norme	Naziv norme
1.	BAS ISO 7934	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije sumpor dioksida - hidrogen peroksid/barijum perlorat/torin metoda (uključuje amandman Amd 1:1998) (ISO 7934:1989 + Amd 1)
2.	BAS ISO 7935	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije sumpor dioksida - Karakteristike izvođenja automatskih mjernih metoda (ISO 7935)
3.	BAS ISO 10155	Emisije iz stacionarnih izvora - Automatizirani monitoring masenih koncentracija čestica - Karakteristike izvođenja, metode ispitivanja i specifikacije (ISO 10155)
4.	BAS ISO 10155/Cor 1	Emisije iz stacionarnih izvora - Automatizirani monitoring masenih koncentracija čestica - Karakteristike izvođenja, metode ispitivanja i specifikacije, Tehnička korekcija 1 (ISO 10155)
5.	BAS ISO 10396	Emisije iz stacionarnih izvora - Uzorkovanje za automatsko određivanje koncentracije gasne emisije za trajno instalisane sisteme praćenja (ISO 10396)
6.	BAS ISO 10780	Emisije iz stacionarnih izvora - Mjerenje brzine i volumne brzine protoka gasova u odvodnom kanalu (ISO 10780)
7.	BAS ISO 10849	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje masene koncentracije oksida nitrogena - Karakteristike izvođenja automatskih mjernih sistema (ISO 10849)
8.	BAS EN 14884	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje ukupne žive: automatski mjerni sistemi (EN 14884)
9.	BAS EN 15259	Emisije iz stacionarnih izvora - Mjerenje emisije iz stacionarnih izvora - Zahtjevi za mjerne presjke i mjesta i zahtjevi za cilj mjerenja, plan i izvještaj (EN 15259)
10.	BAS EN 15446	Emisije iz stacionarnih izvora - Fugitivne i difuzne emisije od općeg značaja za industrijske sektore - Mjerenje fugitivne emisije para koje nastaju curenjem iz procesne opreme i cjevovoda (EN 15446)
11.	BAS CEN/TS 15674	Emisije iz stacionarnih izvora - Smjernice za razradu standardiziranih metoda (CEN/TS 15674)
12.	BAS CEN/TS 15675	Mjerenje emisija iz stacionarnih izvora - Primjena standarda EN ISO/IEC 17025:2005 za periodična mjerenja (CEN/TS 15675)
13.	BAS ISO 15713	Emisije iz stacionarnih izvora - Uzorkovanje i određivanje sadržaja fluorida u gasu (ISO 15713)
14.	DIN 51402-1	Ispitivanje otpadnih gasova iz uljnih kotlovnica - Vizualno i fotometrijsko određivanje dimnog broja (DIN 51402-1)
15.	BAS CEN/TS 14793	Emisije iz stacionarnih izvora - Procedura za međulaboratorijsku validaciju neke alternativne metode u poređenju sa referentnom metodom (CEN/TS 14793)
16.	BAS ISO 12039	Emisije iz stacionarnih izvora - Određivanje karbon monoksida, karbondioksida i kisika - karakteristike izvođenja i kalibracija automatizovanog sistema mjerenja (ISO 12039)
17.	BAS CEN/TR 15983	Emisije iz stacionarnih izvora - Upute za primjenu standarda EN 14181 (CEN/TR 15983)

Napomena: Prilikom primjene standarda iz Priloga I potrebno je osigurati uporabu najnovijeg izdanja standarda koji je usvojen od strane Instituta za standardizaciju BiH (BAS)

PRIOLOG II
SADRŽAJ ELEMENATA IZVJEŠĆIVANJA O
MJERENJIMA EMISIJE ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA U
ZRAK

Elementi Izvješća o mjerenjima emisije zagađujućih materija u zrak, sukladno članku 33. ovog pravilnika sadrže:

- 1) Opće podatke o ispitnoj laboratoriji koja vrši mjerenja
 Naziv, sjedište, adresa, broj telefona/faksa, *e-mail*, lice za kontakt, potpis osobe ovlaštene za potpisivanje izvješća i pečat pravnog lica.
- 2) Opće podatke o operatoru i postrojenju kojem se vrše mjerenja
 Naziv, sjedište, adresa, broj telefona/faksa, *e-mail*, registarski broj i datum registracije, lice za kontakt, potpis ovlaštene osobe i pečat pravnog lica.
- 3) Opis makrolokacije i mikrolokacije o postrojenju
  - Prikaz makrolokacije postrojenja - lokacija kompleksa - makroplan naselja u kojem ili u blizini kojeg se nalazi kompleks, udaljenost kompleksa od naselja, granice i površinu kompleksa;
  - Prikaz mikrolokacije postrojenja - lokacija postrojenja u kojem se vrši mjerenje - situacioni plan kompleksa sa položajem postrojenja - opis položaja postrojenja unutar kompleksa i slično.
- 4) Opis postrojenja u kojem se vrši mjerenje
  - Opis industrijskog kompleksa (osnovna djelatnost, datum puštanja u pogon, godišnji broj radnih sati postrojenja za svaki ispušni pojedinačno, godišnja potrošnja goriva za svaki ispušni pojedinačno, proizvodni program, kapaciteti, proizvodni pogoni, skladišta i slično);
  - Tehničke podatke o postrojenju u kojem se vrši mjerenje (proizvođač, tip, kapacitet, podaci o sirovinama i pomoćnom materijalu, podaci o energentima - vrsta i porijeklo goriva, udio nečistoća, da li se koriste aditivi i slično, toplotna snaga, dimenzije i slično);
  - Opis tehnološkog procesa postrojenja u kojem se vrši mjerenje;
  - Podaci o postrojenju, odnosno uređajima za smanjenje emisija (opis postrojenja i/ili uređaja za smanjenje emisije, proizvođač, tehnički podaci i slično).
- 5) Podatke o položaju mjernih mjesta
 Precizan položaj i opis mjernih mjesta; osnovne podatke o emiterima (oblik, dimenzije, visina, geografska dužina i širina mjernog mesta (ili *Gauss-Kruger*-ove koordinate mjernog mesta) i slično, fotografiju ili skicu položaja i fotografije mjernih mjesta.
- 6) Plan, mjesto i vrijeme mjerenja
 Precizne osnovne podatke o izvršenim mjerenjima - osnov za mjerenje emisija; zagađujuće materije koje se mjere; datum, vrijeme i mjesto mjerenja.
- 7) Podatke o primijenjenim standardima za mjerenja, mjernim postupcima i vrstama mjernih uređaja
  - Primijenjene standarde i metode za uzimanje uzoraka i analizu zagađujućih materija, utvrđene obimom akreditacije, uvjete i način sakupljanja uzorka, opis ravnih uzimanja uzoraka i položaj tačaka za uzimanje uzoraka;
  - Opis načina određivanja koncentracije zagađujućih materija;
  - Naziv mjernog uređaja, serijski broj, tehničke karakteristike uređaja, prateću opremu uređaja,

- fotografije aparata kojima se vrši uzimanje uzoraka i/ili mjerenje, odnosno analiza;
  - Podatke o relevantnim zagađujućim materijama za postrojenje u kojem se vrši mjerenja (uključujući i one koje se ne mere), te vrste i karakteristike zagađujućih materija koje se mjere;
  - Navesti sve devijacije pri mjerenju. Objašnjenje zašto neka propisana materija ili materije nisu mjerene, objašnjenje zašto mjerenje nije obavljeno sukladno metodi mjerenja kao i sva druga odstupanja relevantna za rezultate mjerenja.
- 8) Opis uvjeta tijekom mjerenja
 Opis uvjeta rada postrojenja tijekom mjerenja - kapacitet, tekstualni opis načina rada - kontinualan ili diskontinualan rad i slično, podatke o sirovinama i gorivu tijekom mjerenja i stanju postrojenja i/ili uređaja za smanjenje emisija tijekom mjerenja.
  - 9) Rezultate mjerenja
    - Tabelaran prikaz izmjerene i izračunate vrijednosti procesnih parametara i koncentracija zagađujućih materija i graničnih vrijednosti emisija (GVE) za izmjerene emisije zagađujućih materija u zrak sukladno odnosnim pravilnicima;
    - Prikaz rezultata kao "izmjerena vrijednost ± mjerna nesigurnost", navesti vrijednosti granice kvantitacije, odnosno granice detekcije;
    - Tabelarno poređenje koncentracija zagađujućih materija u odnosu na granične vrijednosti emisije (u slučaju oscilacije rezultata mjerenja, objašnjenje uzroka zavisno od uvjeta rada postrojenja i vrsta i karakteristika zagađujućih materija).
    - Ukupne godišnje emisije zagađujućih materija (izražene u tonama godišnje).
  - 10) Zaključak
    - Konstatacija da li su izmjerene koncentracije zagađujućih materija u dozvoljenim granicama emisije;
    - Preporuke za unaprjeđenje stanja ako su izmjerene vrijednosti veće od dozvoljenih.
  - 11) Priloge
    - Laboratorijski izvještaj o izvršenim mjerenjima (ako nije sastavni dio Izvješća o mjerjenju emisija);
    - Certifikat o kalibraciji uređaja za uzimanje uzoraka i mjerenje;
    - Rješenje o akreditaciji laboratorije za ispitivanje, sa spiskom metoda za mjerenje emisije zagađujućih materija utvrđenih obimom akreditacije.

ФЕДЕРАЛНИ ШТАБ/СТОЖЕР ЦИВИЛНЕ
ЗАШТИТЕ

281

Na osnovu toč. XVII i XIX Odluke o postupku i kriterijima za dodjelu jednokratne novčane pomoći općinama i kantonima za otklanjanje šteta nastalih od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", br. 60/06 i 8/10), te člana 18. stav 1. Poslovnika o radu Federalnog stožera civilne zaštite broj: 11-49/1-483-3/2011 od 26.10.2011. godine, na prijedlog Federalnog povjerenstva za procjenu štete, Federalni stožer civilne zaštite, na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.12.2013. godine, donio je

2012. godine, nastavlja sa korištenjem ranije dodijeljene licence pod istim nazivom, sa sjedištem u Sarajevu, sada u ulici Alije Isakovića br.1, uz neizmijenjene uvjete licence.
2. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Образложење

Društvo *HSE BH d.o.o. Sarajevo*, sa sjedištem u Sarajevu, Bulevar Meše Selimovića 16, vlasnik je licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom koja mu je izdata Odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju (u daljem tekstu: DERK), broj: 05-28-12-184-22/12 od 31. oktobra 2012. godine, na period od 1. decembra 2012. godine do 30. novembra 2017. godine.

Vlasnik licence je aktom od 2. decembra 2013. godine, zavedenim pod brojem: 05-28-13-63/10 od 3. decembra 2013. godine, prijavio DERK-u promjenu adrese društva, sa traženjem da se ovi podaci izmijene u službenim evidencijama.

Prijava izmijenjenih podataka potkrijepljena je i odgovarajućom dokumentacijom, te je uvidom u Rješenje o registraciji Općinskog suda u Sarajevu, broj: 065-0-Reg-13-003513 od 26. decembra 2013. godine, utvrđeno da su u sudski registar pomenutog Suda upisani podaci o novoj adresi društva.

Postupak registracije promijenjenih podataka o istom subjektu u odgovarajućem registru vlasnika dozvole za obavljanje djelatnosti snabdijevanja električnom energijom-dozvole II reda, u toku je i kod Regulatorne komisije za energiju u Federaciji BiH.

Imajući u vidu da se, shodno Pravilniku o licencama, promjenom licence ne smatra promjena naziva, sjedišta ili adrese vlasnika licence, a uvažavajući činjenicu da promijenjeni podaci nemaju utjecaj na pravni položaj vlasnika licence i dalje nesmetano korištenje licence od strane istog pravnog lica, to je na osnovu člana 55. stav (7) Pravilnika o licencama donijeta odluka kao u dispozitivu.

U skladu sa članom 9.2. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema u Bosni i Hercegovini, protiv ove odluke može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana objave ove odluke.

Broj 05-28-13-63-14/13
23. januara 2014. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Mirsad Salkić, s. r.

Na temelju članka 4.2. i 4.7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), članka 33. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i članka 55. stavak (7) Pravilnika o licencama ("Službeni glasnik BiH", broj 87/12), Državna regulatorna komisija za električnu energiju, na sjednici održanoj 23. siječnja 2014. godine, donijela je

ODLUKU¹

O NASTAVKU KORIŠTENJA LICENCE

1. Društvo *HSE BH d.o.o. Sarajevo*, sa sjedištem u Sarajevu, Bulevar Meše Selimovića 16, vlasnik licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom, registracijski broj: 05-28-12-184-22/12 od 31. listopada 2012. godine, nastavlja sa korištenjem ranije dodijeljene licence pod istim nazivom, sa sjedištem u Sarajevu, sada u ulici Alije Isakovića br.1, uz neizmijenjene uvjete licence.

2. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Образложење

Društvo *HSE BH d.o.o. Sarajevo*, sa sjedištem u Sarajevu, Bulevar Meše Selimovića 16, vlasnik je licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom koja mu je izdata Odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju (u daljem tekstu: DERK), broj: 05-28-12-184-22/12 od 31. listopada 2012. godine, na razdblje od 1. prosinca 2012. godine do 30. studenog 2017. godine.

Vlasnik licence je aktom od 2. prosinca 2013. godine, zavedenim pod brojem: 05-28-13-63/10 od 3. prosinca 2013. godine, prijavio DERK-u promjenu adrese društva, sa traženjem da se ovi podaci izmijene u službenim evidencijama.

Prijava izmijenjenih podataka potkrijepljena je i odgovarajućom dokumentacijom, te je uvidom u Rješenje o registraciji Općinskog suda u Sarajevu, broj: 065-0-Reg-13-003513 od 26. prosinca 2013. godine, utvrđeno da su u sudski registar pomenutog Suda upisani podaci o novoj adresi društva.

Postupak registracije promijenjenih podataka o istom subjektu u odgovarajućem registru vlasnika dozvole za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom-dozvole II reda, u tijeku je i kod Regulatorne komisije za energiju u Federaciji BiH.

Imajući u vidu da se, shodno Pravilniku o licencama, promjenom licence ne smatra promjena naziva, sjedišta ili adrese vlasnika licence, a uvažavajući činjenicu da promijenjeni podaci nemaju utjecaj na pravni položaj vlasnika licence i dalje nesmetano korištenje licence od strane iste prave osobe, to je na osnovu članka 55. stavak (7) Pravilnika o licencama donijeta odluka kao u izreci.

U skladu sa članom 9.2. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini, protiv ove odluke može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana objave ove odluke.

Broj 05-28-13-63-14/13
23. siječnja 2014. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Mirsad Salkić, v. r.

ОПШТИНА ГРАДАЧАЦ

286

Na osnovu člana 12. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/03 i 34/03), člana 38. stav 3. Zakona o pravobranilaštvu ("Službene novine TK", broj 4/04), člana 24. tačka 18. Statuta općine Gradačac ("Službeni glasnik općine Gradačac", broj 4/08) i člana 6. stav 2. Odluke o osnivanju Općinskog pravobranilaštva Gradačac ("Službeni glasnik općine Gradačac", broj 8/04), na prijedlog Komisije za izbor i imenovanje, Općinsko vijeće općine Gradačac, na 11. sjednici održanoj 28.01.2014. godine, donosi

RJEŠENJE

O IMENOVANJU OPĆINSKOG PRAVOBRANIOCA OPĆINE GRADAČAC

I

Za općinskog pravobranioca općine Gradačac, imenuje se SOKOLJAKOVIĆ MERSED.

II

Mandat općinskog pravobranioca općine Gradačac traje četiri godine.

¹ Odluka objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 8/14

III

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja a objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH" i "Službenom glasniku općine Gradačac".

Broj 01-05-21/14
28. januara/siječnja
2014. godine
Gradačac

Predsjedavajući
Općinskog vijeća
Nedžad Šečić, s. r.

(SI-136/14-F)

ИСПРАВКЕ**287**

Po izvršenom savnjivanju s Izvornikom teksta utvrđeno je da su se u Zakonu o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 102/13), na bosanskom jeziku potkrale štamparske greške, pa se na osnovu člana 203. stav 2. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i člana 200. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine daje

ИСПРАВКА**ЗАКОНА О БУДЖЕТИМА У ФЕДЕРАЦИЈИ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

("СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БиХ", БРОЈ 102/13)
(ОБЈАВЉЕНОГ НА БОСАНСКОМ ЈЕЗИКУ)

U členu 29. u stavu 1. umjesto riječi: "program javnih investicija Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: program javnih investicija FBiH)" treba da stoje riječi: "Program javnih investicija Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Program javnih investicija FBiH)".

U členu 29. u stavu 2. u tački 2. umjesto riječi "programa" treba da stoji riječ "Programa".

U členu 29. u stavu 2. u tački 3. umjesto riječi "programa" treba da stoji riječ "Programa".

U členu 29. u stavu 4. iza riječi: "programa javnih investicija" treba brisati riječ "FBiH."

U členu 30. u stavu 1. u alineji 1. umjesto riječi "programa" treba da stoji riječ "Programa".

U členu 30. u stavu 1. u alineji 3. umjesto riječi: "nacrt programa" treba da stoje riječi: "Nacrt programa".

U členu 30. u stavu 1. u alineji 4. umjesto riječi: "nacrt programa" treba da stoje riječi: "Nacrt programa".

U členu 30. u stavu 1. u alineji 5. umjesto riječi: "prijedloga programa" treba da stoje riječi: "Prijedloga programa".

U členu 30. u stavu 1. u alineji 7. umjesto riječi: "prijedlog programa" treba da stoje riječi: "Prijedlog programa".

U členu 30. u stavu 1. u alineji 8. umjesto riječi "program" treba da stoji riječ "Program".

U členu 30. u stavu 4. umjesto riječi "program" treba da stoji riječ "Program".

U členu 30. u stavu 5. umjesto riječi: "programa javnih investicija FBiH" treba da stoje riječi: "Programa javnih investicija FBiH"

U členu 31. u stavu 1. umjesto riječi "programa" treba da stoji riječ "Programa".

Sekretar
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Izmir Hadžićević, s. r.

V.d. sekretara
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Daniela Čegar, s. r.

288

Po izvršenom savnjivanju s Izvornikom teksta utvrđeno je da su se u Zakonu o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 102/13), na hrvatskom jeziku potkrale tiskarske pogreške, pa se na temelju članka 203. stavak 2. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i članka 200. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, daje

ИСПРАВКА**ЗАКОНА О ПРОРАЧУНИМА У ФЕДЕРАЦИЈИ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

("СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БиХ", БРОЈ 102/13)
(ОБЈАВЉЕНОГ НА ХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ)

U članku 29. u stavku 4. umjesto riječi: "Programa javnih investicija FBiH." treba da stoje riječi: "programa javnih investicija".

U članku 30. u stavku 1. u alineji 5. umjesto riječi: "prijedloga Programa javnih investicija FBiH;" treba da stoje riječi: "Prijedloga programa javnih investicija FBiH;".

Tajnik
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Izmir Hadžićević, v. r.

V.d. tajnika
Zastupničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Daniela Čegar, v. r.

289

Po izvršenom savnjivanju s Izvornikom teksta utvrđeno je da su se u Zakonu o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 102/13), na srpskom jeziku potkrale štamparske greške, pa se na osnovu člana 203. stav 2. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i člana 200. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, daje

ИСПРАВКА**ЗАКОНА О БУДЖЕТИМА У ФЕДЕРАЦИЈИ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

("СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ
БиХ", БРОЈ 102/13)
(ОБЈАВЉЕНОГ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ)

U členu 29. u stavu 4. umjesto riječi: "Programa javnih investicija FBiH." treba da stoje riječi: "programa javnih investicija".

U členu 30. u stavu 1. u alineji 5. umjesto riječi: "prijedloga Programa javnih investicija FBiH;" treba da stoje riječi: "Prijedloga programa javnih investicija FBiH;".

Sekretar
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Izmir Hadžićević, s. r.

V.d. sekretara
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Daniela Čegar, s. r.

САДРЖАЈ

**ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

268	Уредба о накнадама за пластичне кесе трегерике (српски језик)		Одлука о привременом одређивању статуса европског дабра (Castor fiber L.) (хрватски језик)	8
	Уредба о накнадама за пластичне кесе трегерике (босански језик)	1	274 Правилник о одштетном цјеновнику за накнаду штете на дивљачи (српски језик)	8
	Уредба о накнадама за пластичне кесе трегерике (хрватски језик)	2	Правилник о одштетном цјеновнику за накнаду штете на дивљачи (босански језик)	9
269	Одлука о допуни Одлуке о одобравању издвајања комисионих средстава Владе Федерације Босне и Херцеговине и одобравању кредита привредном друштву "ПРЕТИС" д.д. Вогошћа (српски језик)	3	Правилник о одштетном цјенику за накнаду штете на дивљачи (хрватски језик)	10
	Одлука о допуни Одлуке о одобравању издвајања комисионих средстава Владе Федерације Босне и Херцеговине и одобравању кредита привредном друштву "ПРЕТИС" д.д. Вогошћа (босански језик)	4	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ	
	Одлука о допуни Одлуке о одобравању издвајања комисионих средстава Владе Федерације Босне и Херцеговине и одобравању кредита господарском друштву "ПРЕТИС" д.д. Вогошћа (хрватски језик)	4	275 Рјешење о именовању Комисије за примопредaju објекта Установе из дјелокруга социјалне заштите - Лјубушки (зграде бившег Завода за васпитање женске дјеце и оmlадине у Лјубушком)	11
270	Одлука о одобравању издвајања средстава из "Текуће резерве Владе Федерације" Буџета Федерације Босне и Херцеговине за 2014. годину Федералном министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства (српски језик)	5	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА	
	Одлука о одобравању издвајања средстава из "Текуће резерве Владе Федерације" Буџета Федерације Босне и Херцеговине за 2014. годину Федералном министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства (босански језик)	5	276 Правилник о измјенама и допунама Правилника о начину прегледа умрлих, те утврђивања времена и узрока смрти (српски језик)	11
	Одлука о одобравању издвајања средстава из "Текуће резерве Владе Федерације" Буџета Федерације Босне и Херцеговине за 2014. годину Федералном министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства (хрватски језик)	5	Правилник о измјенама и допунама Правилника о начину прегледа умрлих, те утврђивања времена и узрока смрти (босански језик)	12
271	Одлука о давању сагласности за отварање Уреда Федералног министарства унутрашњих послова - Федералног министарства унутрашњих послова у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине (српски језик)	6	Правилник о измјенама и допунама Правилника о начину прегледа умрлих, те утврђивања времена и узрока смрти (хрватски језик)	12
	Одлука о давању сагласности за отварање Уреда Федералног министарства унутрашњих послова - Федералног министарства унутрашњих послова у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине (босански језик)	6	277 Правилник о критеријима за додјелу органа и ткива, условима за избор најпримјеренијег примаоца, као и начину вођења федералне листе чекања (српски језик)	12
	Одлука о давању сагласности за отварање Уреда Федералног министарства унутрашњих послова - Федералног министарства унутрашњих послова у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине (хрватски језик)	6	Правилник о критеријима за додјелу органа и ткива, uvjetima за избор најпримјеренијег примаоца, као и начину вођења федералне листе чекања (босански језик)	14
272	Одлука о отпису дуга Спортском савезу Босне и Херцеговине (српски језик)	7	Правилник о критеријима за додјелу органа и ткива, uvjetima за избор најпримјеренијег примаоца, као и начину вођења федералне листе чекања (хрватски језик)	15
	Одлука о отпису дуга Спортском савезу Босне и Херцеговине (босански језик)	7	278 Правилник о критеријумима за тестирање дароваоца у погледу болести које се могу преносити presaђивањем (српски језик)	17
	Одлука о отпису дуга Спортском савезу Босне и Херцеговине (хрватски језик)	7	Правилник о критеријима за tretiranje darovaoca u pogledu bolesti које се могу преносити presaђивањем (босански језик)	18
		7	Правилник о критеријима за testiranje darovatelja glede bolesti које се могу преносити presaђивањем (хрватски језик)	20
		7	279 Правилник о начину вођења медицинске документације и евиденције обављених узимања и presaђивања органа и ткива (српски језик)	22
		7	Правилник о начину вођења медицинске документације и евиденције обављених узимања и presaђивања органа и ткива (босански језик)	25
		7	Правилник о начину вођења медицинске документације и евиденције обављених узимања и presaђивања органа и ткива (хрватски језик)	27
		7	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ОКОЛИША И ТУРИЗМА	
273	Одлука о привременом одређивању статуса европског дабра (Castor fiber L.) (српски језик)	8	280 Правилник о мониторингу емисије загађујућих материја у зрак (српски језик)	41
	Одлука о привременом одређивању статуса европског дабра (Castor fiber L.) (босански језик)	8	Правилник о мониторингу емисије загађујућих материја у зрак (босански језик)	51

Pravilnik o monitoringu emisije zagađujućih materija u zrak (hrvatski jezik)	60	Odluka o nastavku korištenja licence (bosanski jezik)	71
ФЕДЕРАЛНИ ШТАБ/СТОЖЕР ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ		Odluka o nastavku korištenja licence (hrvatski jezik)	72
281 Odluka o povratu finansijskih sredstava dodijeljenih kao jednokratna novčana pomoć za saniranje šteta Općini Lukavac	69	ОПШТИНА ГРАДАЧАЦ	
282 Odluka o povratu finansijskih sredstava dodijeljenih kao jednokratna novčana pomoć za saniranje šteta Općini Usora	70	286 Rješenje o imenovanju općinskog pravobranioca općine Gradačac	72
КОМИСИЈА ЗА ВРИЈЕДНОСНЕ ПАПЕРЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ		ИСПРАВКЕ	
283 Rješenje broj 04/1-19-283/13	70	287 Ispravka Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 102/13) (objavljenog na bosanskom jeziku)	73
284 Dozvola za obavljanje poslova investicijskog savjetnika/investicijskog menadžera u prometu vrijednosnim papirima	71	288 Ispravka Zakona o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 102/13) (objavljenog na hrvatskom jeziku)	73
ДРЖАВНА РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ - ДЕРК		289 Исправка Закона о буџетима у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 102/13) (објављеног на српском језику)	73
285 Одлука о наставку коришћења лиценце (српски језик)	71		

ALMIR BERIDAN

**ZASTITA I SPAŠAVANJE U
MEĐUNARODNOM I
NACIONALNOM PRAVU**

Sarajevo, 2014.

Издавач: Јавно предузеће Новинско-издавачка организација Службени лист БиХ - Сарајево, улица Џемала Биједића 39/III - Поштански фах 3 - Директор и одговорни уредник: Драган Прусина - Телефони: Централна: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK ДД 338 320 22000052 11 - ВАКУФСКА БАНКА д.д. Сарајево 160 200 00005746 51 - НУРО-ALPE-ADRIA-BANK А.Д. Бања Лука филијала Брчко 552-000-00000017-12 - RAIFFEISEN BANK д.д. БиХ Сарајево 161-000-00071700-57 - Графичка припрема: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево - Штамп: ГИК "ОКО" д. д. Сарајево - За штампарiju: Мевлудин Хамзић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка листа. "Службене новине Федерације БиХ", су уписане у евиденцију јавних гласила под редним бројем 414. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002. Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре.

Издање на српском, босанском и хрватском језику. Претплата за I полугодиште 2014. године на "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ. Претплата за I полугодиште 2014. године на "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ,

Web издање: <http://www.sluzbenenovine.ba> - годишња претплата 200,00 КМ по кориснику